

SAMORA

NR. 4 DESEMBER 2015 kr 40,-

**ILDSJEL OG FORBILDE:
MARCO ELSAFADI
HOLDER ORD**

FLYKTNINGFERDENS HJELPERE

FREMMED I FOSLIS LAND

Å TA MANGFOLD PÅ ALVOR

INNHold

3 LEDER: OMSKIFTELIGE TIDER

4 PERSPEKTIV: ET ANNET UTTRYKK

Stemmer som utfordrer definisjonsmakten.

6 FLYKTNINGFERDENS HJELPERE

Ildsjelene Maria Kamal og Charlotte Vestli forteller om sine erfaringer med flyktninger på Lesbos i Hellas.

10 EN MINORITET BLANT MINORITETER?

REFLEKSJON: Av Loveleen Rihel Brenna

12 NØDENS POLITISKE ØKONOMI

DISSONANS: Av Even Tømte

14 Å TA MANGFOLD PÅ ALVOR

Hvorfor er det så få minoriteter i debattpaneler?

16 ILDSJEL OG FORBILDE: MARCO HOLDER ORD

Samora følger Marco Elsafadi gjennom en innholdsrik dag.

20 SUBTIL HVERDAGSRASISME

Den subtile rasismen er vanskelig å forstå for avsender.

22 KAN BLI PENSUM I JOURNALISTIKK

Kjersti Løken Stavrum's tale til mottaker av Ossietzky-prisen, Ulrik Imtiaz Rolfsen.

26 FREMMED I FOSLIS LAND

Hvilke grunnholdninger presenteres i boka «Fremmed i eget land»?

29 VITENSKAPELIG BEGRUNNET DISKRIMINERING

Er intelligenstester diskriminerende?

32 KUNSTNEREN MOT STRØMMEN

Kunstner Amina Sahan kan inspireres av hva som helst, gjerne noe tatt rett fra Instagram.

36 DET SKAL IKKE SKJE IGJEN

Om teaterstykket «Klassen vår».

38 DE ANDRE OG OSS SELV

Om teaterstykket «Helikopter».

40 UHYGGELIG SPENNING

Om romanen «Når du minst venter det», av Mahmona Khan.

42 VÅR TIDS ONDSKAP

Om Mah-Rukh Alis «Trusselen fra IS».

46 THE SPECTACLE OF SOUL!: SUBVERSIV TV?

Om boka «Its Been Beautiful» av Gayle Wald.

49 ÅPENHJERTIG OG FARGERIKT

Oslo hylles i ny bok av Iffit Qureshi.

50 DET KONSPIRATORISKE VERDENSBILDE

Om boka «Anders Breivik And The Rise Of Islamophobia» av Sindre Bangstad.

22 KAN BLI PENSUM I JOURNALISTIKK

52 VIKTIGHETEN AV POLITISK INTEGRERING

Om boka «Politisk integrering» av Marianne Takle.

54 DEN SYNGENDE PRESIDENTEN

Anmeldelse av filmen «Sweet Micky For President», med Wyclef Jean, Pras Michel og Michel Martelly.

56 FROM BOYZ II BEASTS

Filmanmeldelse av «Beasts Of No Nation».

58 ANDRE MUSIKALSKE DIMENSJONER

Et utvalg av noen av de beste EP-ene med internasjonal elektronisk klubbmusikk fra 2015.

62 STYRER UNNA SAMMENLIGNINGER

Oscar Blesson drømte aldri om å bli rapper, det bare kom helt naturlig.

64 SVERDET OG SPEILET

Samora møter en kvinnelig afrobrasiliansk trommegruppe.

67 EN FUSJONENS MESTER

Gnawamester Mahmoud Guinia er gått bort.

70 NOSTALGI FOR SAMTIDEN

Årets beste reutgivelser av klassiske album fra musikere i ikke-vestlige land.

74 DIKT: «HOME» av Warsan Shire

76 ARRANGEMENTER

78 ETC

80 FOR FØRTI ÅR SIDEN

I 1975 ble innvandringsstopp innført i Norge og skulle vare i ett år.

Knutepunktordningen for festivaler avvikles:

Mela fortsetter

En knutepunktfestival er betegnelsen på en ledende festival innen et bestemt område i Norge. 16 festivaler har mottatt støtte. Stortinget har nå bestemt at ordningen avvikles. Samtidig får Kulturrådet ansvaret for økonomisk støtte til festivalene og et varig alternativ fra 2017.

Melifestivalen fortsetter som vanlig, og arrangeres 19.-21. august 2016.

Omskiftende tider

Vi befinner oss i omskiftende tider. En tid preget av populisme, dystopier og hatytringer. Men også en tid preget av hjelpsomhet, humanisme, solidaritet og empati. Det synligste eksempelet på sistnevnte er de engasjerte privatpersonene som de siste månedene har stått på og hjulpet flyktninger i byer og tettsteder i det ganske land. Det enorme engasjementet kulminerte i folkebevegelsen Refugees Welcome to Norway.

I denne utgaven av Samora som du nå har i dine hender, har vi intervjuet to av høstens flyktninghjelpere. To unge kvinner som forteller hvorfor de forlot hverdagslivet i Norge for å hjelpe mennesker i nød i Middelhavet og på de greske øyene. Vi ser hvordan sivilsamfunnets solidaritet med nyankomne flyktninger sprer seg og øker i lokale tettsteder i Norge, Tyskland, Storbritannia og andre steder i Europa. Dette skjer samtidig som at høyrepopulismen og fremmedfiendtligheten vinner fram andre steder. Nylig i det franske regionvalget hvor det høyre-radikale partiet Nasjonal Front har så langt gjort det som ser ut til å være et brakvalg.

Hatytringene er ikke bare på nett, men også i den politiske samtalen. Avsendere som maktpersoner som Marine Le Pen eller den republikanske presidentkandidaten Donald Trump, er ikke noe som er forbeholdt Frankrike eller USA. Det er i stor grad blitt mainstream i andre vestlige samfunn. Det norske samfunnet er ikke noe unntak. Sindre Bangstads bok «Anders Breivik and the Rise of Islamophobia» som Samora omtaler i denne utgaven, handler om akkurat denne hatefulle og konspiratoriske diskursen.

Vi har intervjuet ildsjelen og idrettsutøveren Marco Elsafadi om ungdom, relasjoner, barnevern og løftebrudd. Vi ser videre på hvordan det kan ha sine utfordringer å vokse opp som minoritetsspråklig i det norske samfunnet, som møte med PPT-tjenestens diskriminerende bruk av IQ-tester. De forveksler språkvansker med atferdsvansker i flerkulturell skolesammenheng.

I disse dager er det 40 år siden Stortinget vedtok innvandringsstopp for ett år, et politisk vedtak som ikke har fått noe som helst søkelys i år. Nå er det viktig å huske på følgende: Uavhengig av hvilke politiske standpunkter man har, er vi alle et produkt av krefter som vi ikke alltid har kontroll over. Vi er et resultat av våre omgivelser, det som skjer rundt oss. Dette gjelder særlig flyktningene som flykter fra krig og nød. Som den britiske dikteren Warsan Shire skriver så treffende i diktet «Home»; ingen velger den utrygge situasjonen det er å være flyktning. Å se medmennesket og anerkjenne hans eller hennes menneskelighet har aldri vært viktigere enn i vår tid.

MOHAMED ABDI

Gjesteredaktør

SAMORA

– Magasinet som krysser grenser –

NR 4
DESEMBER
2015

37. årgang

Mariboegate 8, 0183 Oslo
www.samora.no
samora@samora.no

Forsidebilde:
Ellen Stokland

Redaksjonen

Selma Benmalek, Mohamed Abdi,
Ellen Stokland, Even Tømte &
Endre Dalen (Redaksjonssekretær)

Gjesteredaktør

Mohamed Abdi

Redaksjonsråd

Mari K. Linløkken, Turid Heiberg,
S. Ananthakrishnan, Inger Aguilar
& Ashley Shiri

Ansvarlig redaktør

Khalid Salimi

Abonnement

(4 nr pr år):
kr 150 for enkeltpersoner
kr 250 for institusjoner
Bankkonto: 5005.06.28245
ISSN 0801 - 6992

Trykk: PJ Trykk / Postklart

Samora er en partipolitisk uavhengig,
livssynsneutrale og økonomisk
frittstående publikasjon.

Samora utgis med støtte
fra Kulturrådet

Skribentene er selv ansvarlig for
innholdet i Samora artikler. Samora
arbeider etter Vær Varsom-plakatens
regler for god presseskikk. Den som
mener å ha blitt urettmessig omtalt, kan
henvende seg til redaksjonen eller
Pressens Faglige Utvalg.

pressens faglige utvalg
PFU

PFU er et klageorgan oppnevnt av
Norsk Presseforbund som behandler
presseetiske spørsmål.
Adresse: PFU, Rådhusgt 17, 0101 Oslo

Iffit Qureshi.

Mahmona Khan.

Mah-Rukh Ali.

Laila Bokhari.

Et annet uttrykk

Når «de andre» har definisjonsmakten.

Det uendelige og ofte uutholdelige gapet mellom den måten «de andre» egentlig er, og hvordan de blir oppfattet er en stadig utfordring. Kan dette gapet minskes om vi benytter nye ord, andre uttrykk, eller nye synsvinkeler for å beskrive de andre?

Når de andre nekter å være «de andre», eller de selv er med på å utfordre skillet mellom «dem» og «oss», ser vi nyansene. Eller rett og slett, om virkeligheten defineres av de andre selv. Jeg henviser med dette til enkelte bokutgivelser fra den siste tiden.

Marco Elsafadi har i årevis vært ettertraktet som intervjuobjekt av media. Gjennom en ny bok forteller han nå selv sin historie, riktignok ført i pennen av en annen.

Noen andre utgivelser fra bokhøsten er også med på å gi et omfattende inntrykk av uttrykk fra etablerte, men friske stemmer.

Laila Bokharis «Arven etter far», bretter ut fortellinger om pappas idealisme og fremtidstro, hans

bidrag i Norge og i Pakistan gjennom satsingen på utdanning for jenter.

En annen utgivelse har et tema som mange snakker om: IS. «Trusselen fra IS» er også tittelen på Mah-Rukh Alis innsiktsfulle studie av denne brutale virkeligheten.

Enda en utgivelse kommer fra Mahmona Khan som vever sammen mange ungdomskulturer. Khans «Når du minst venter det» er den tredje boka i hennes rike romanserie. Bøkene ble kjent, med god grunn, og den siste utgivelsen ligger på utlånstoppen blant ungdom på biblioteket.

Utgivelsen «Oslofolk» av Iffit Qureshi er hennes kjærlighetserklæring til byen, og viser det mangfoldet hun ser.

Alle disse stemmene har noe til felles.

De besitter migrasjonserfaring, men dette er bare én del av virkeligheten. Disse beretningene går langt utover det felles utgangspunktet. De er med på å påvirke bildet av det nye Norge. De er med på å bestemme dagsorden. De skal ha definisjonsmakt.

KHALID SALIMI

Perspektiv

Maria Kamal er engasjert i hjelpearbeidet på den greske øya Lesbos.

Foto: Umar Ashraf

Flyktningferdens hjelpere

Nå er hun hjemme igjen i Norge, langt unna den brutale virkeligheten rundt den europeiske flyktningkrisen. Vi møtes på en kafe i Oslo. Ildsjelen Maria Kamal (31) forteller om planene sine om å reise tilbake til Lesbos i Hellas, hvor Charlotte Vestli (25), koordinator i organisasjonen «Dråpen i havet», nå befinner seg.

UMAR ASHRAF

SAMORA

Langs kystlinjen på Lesbos har Maria og Charlotte sammen med andre nordmenn og frivillige fra hele verden vært tilstede og deltatt i arbeidet som egentlig burde hvile på skuldrene til europeiske myndigheter, FN og de store humanitære organisasjonene. Mange nordmenn strekker seg nå utover sine egne landegrenser for å hjelpe flyktningene på den tunge ferden mot et bedre liv.

Hvorfor Maria bestemte seg for å reise.

– Jeg hadde lenge tenkt på å reise, jeg hadde fulgt med på nyhetsbildet og sosiale medier. Men det som

gjorde et spesielt og sterkt inntrykk, var han lille gutten, 3-årige Aylan. Bildet av et lite lik som kom flytende til lands, rød overdel og blå bukse, det har satt seg fast i minnet. Etter hvert nettsøkte jeg meg frem til en kvinne ved navnet Trude Jacobsen, grunnleggeren av organisasjonen «Dråpen i havet». Jeg leste meg litt opp på dem, sendte en e-post, og fulgte med på sosiale medier. Jeg var veldig nysgjerrig på om jeg kunne være til noen hjelp, da jeg ikke har noe medisinsk utdanning. Da dugnadsånden allerede var så sterk på Tøyen og i Norge, følte jeg for å bidra der det var færre frivillige, og et stort behov.

Betalte du reisen selv?

– Ja, jeg fikk penger fra min far, familie og venner for å kunne gjøre det beste ut av oppholdet med tanke på hjelp til de som trenger det. Men det «Dråpen i havet» gjør som er så bra, er å koordinere og sette alle reisende i kontakt med hverandre. Engsteligheten for en uvant situasjon blir ganske redusert når man er flere.

Hvor mange flyktninger eller båter ankom kystlinjen i løpet av de dagene du var der?

– De første dagene kom det litt færre båter, da var været litt dårlig. På disse dagene kom det 1300-1400 flyktninger om dagen. Det ble mer etter hvert. På nettene har jeg ikke anelse om det kom flere.

Var dere godt bemannet til å hjelpe alle de som ankom? Kan du fortelle noe mer om sjøferden?

– Nei. Det var vi ikke, vi var dessverre alt for få. Enkelte dager var jeg vitne til at opp mot 40-60 båter kom inn, hver båt kunne ha opp mot 50-60 mennesker. Nesten alle båtene som ankom var helt like, motoriserte gummibåter. En båt var vel beregnet for maks 20-30 mennesker, så man fikk inntrykk av at passasjertallet alltid var det dobbelte av kapasiteten, spesielt med tanke på at noen også hadde med seg lettere bagasje.

Jeg var vitne til motorbåter som fikk motorstopp ved den tyrkiske kysten, da kom kystvakten og sendte dem tilbake. En annen dag så jeg en båt komme, en gutt hoppet ut av båten og begynte å svømme. Han trodde nok at han var nærmere land enn det han var. Heldigvis ble han tauet i land av den greske kystvakten etter hvert. Mange fortalte om at de ikke hadde sovet eller spist på flere dager. I noen av båtene var det spor av klissblaut mat, noe som kunne ligne tykke nanbrød. Men det var mange som kom til lands, blant annet barn, som hadde gått uten mat i flere dager.

Hva var de typiske oppgavene dere gjorde? Hva kunne dere bistå med?

– Ofte hadde båtene ankommet tidlig på morgenen, så det var tidlige vakter. Vår jobb var jo å speide etter båter, vinke dem inn til et trygt sted. Mange steder var det klipper, så vi hjalp dem å finne trygt inn til land. Barn og kvinners trygghet kom i første rekke, mennene klarte seg stort sett selv. De fleste er slitne, litt hysteriske, og de klarer ikke helt å holde roen. De som tar imot dem prøver å bidra med å holde roen mens de kommer i land. Barna mister ofte foreldrene på båtreisen, og de er alltid klissvåte fordi kvinner og barn alltid sitter i midten og bunnen av båten, så vannet ender på dem.

Vi måtte ofte hjelpe barn og foreldre med å finne tilbake til hverandre. Etter at de er kommet trygt i land er koordinering og tilrettelegging for busstransport, pledd, rent vann, tørre klær og mat en naturlig prioritering. Vi hadde blant annet energibarer som hjalp. Det var også tre matstasjoner i området som ble drevet av flere av de frivillige organisasjonene sammen. Alle frivillige jobbet på tvers av organisasjoner, samarbeidet var godt.

Dette var jo som du sier en stopp underveis, dere møtte dem på reisen. Fikk du noen fornemmelser eller inntrykk av hvor de fleste var på vei hen?

– De fleste jeg snakket med sa at de skulle til Tyskland. Mange spurte også om hvordan de kom seg til Tyskland.

Var det bare syrere dere møtte på?

– Nei, det var andre også. De var fra Afghanistan, Eritrea, Somalia, Pakistan, Kurdistan, Irak og Iran. De fleste var likevel syrere og afghanere. Det var noen kjennetegn som man kunne se. Syriske flyktninger hadde på seg oransje, ordentlige redningsvester, mens afghanere hadde på seg noen billigere, svarte redningsvester.

Flere mener at det er de små organisasjonene man må støtte økonomisk, fordi de store organisasjonene er usynlige på mange steder. Hvilke erfaringer har du?

– Jeg så ingen av de store, kjente organisasjonene. Jeg var der i to uker, og jeg så absolutt ingen. De fleste av dem var som oss, en gruppe med folk. Det er frustrerende, dette er folk som flykter fra krig, det at de ikke har papirer kan ikke ta bort det faktum at de har grunnleggende menneskerettigheter.

Hvordan var din egen erfaring med greske myndigheter eller tjenestepersoner?

– Ofte når båtene kom sto politiet på siden, sikkert for å vise tilstedeværelse og trygghet for alle. Det var noen blant lokalbefolkningen som ikke så med blide øyne på utviklingen. Det var for eksempel en kvinne vi møtte som var veldig negativ til forsøplingen av stranden og kysten. Vi forsikret henne om at vi ville rydde opp etter oss. Utover dagen når hun så oss plukke søppel, tror jeg hun ble litt beroliget. Jeg så henne noen ganger etter dette, og hun så ut til å være blidere. En annen kvinne pekte på de brukte våte klærne, det viste seg at hun og to andre hun kjente ville bistå oss med å vaske klærne, slik at de kunne gjenbrukes. Det finnes en dugnadsånd blant mange i lokalbefolkningen der også.

.....
«Behovet for hjelp er fortsatt stort. Og da virker både jobb og privatlivet her ikke viktig i det hele tatt. Jeg reiser tilbake ved første mulighet, i november.»
.....

Du har jo vært i Norge noen uker nå, og nå har du bestemt deg for å reise tilbake. Hva trekker deg tilbake så fort?

– Jeg fortsetter å se nyhetene, jeg får meldinger og videoer fra venner som er der nede fortsatt, som har vært der i snart to måneder. Behovet for hjelp er fortsatt stort. Og da virker verken jobb eller privatlivet viktig i det hele tatt. Jeg reiser tilbake ved første mulighet. I Norge har vi det veldig godt. Det gjør noe med perspektivet, det å oppleve det virkelige verdensbildet tett på. Det første jeg sa til min venninne da jeg kom hjem igjen, var at jeg skal aldri klage igjen. Vi har det for godt.

– Vi opplevde også en frivillig israelsk lege, som fraktet en syrisk gravid kvinne til sykehuset. For meg var det en bekreftelse. Med all verdens fordommer verden har mot israelere, minnet dette meg om at gode mennesker er gode mennesker, uavhengig av nasjonal eller religiøs tilhørighet. Den samme legen bisto en fødsel på stranden på Lesbos etter at jeg kom tilbake. På de steinene, det er ikke noe behagelig sted å ligge å føde. Utrolig.

– En dag kom det mange båter, og mens vi prøvde å kontrollere en smidig overgang fra båt til land begynte en del å hoppe i vannet, av ren og skjær lykke. De kom til lands, la fra seg overflødig tøy, og badet. Flere journalister var til stede denne dagen, de bemerket også denne gleden. Folk med så lite, men fortsatt smilte de så bredt. Jeg vender tilbake til alt det der, og mye mer. 📍

«En dag kom det mange båter, og mens vi prøvde å kontrollere en smidig overgang fra båt til land begynte en del å hoppe i vannet, av ren og skjær lykke (...) Folk med så lite, men fortsatt smilte de så bredt. Jeg vender tilbake til alt det der, og mye mer.»

Charlotte Vestli, koordinator i «Dråpen i havet», er en av de som fortsatt er i Hellas. Hun svarer på våre spørsmål derfra.

Du har vært på Lesbos i snart 2 måneder nå, og er vitne til flyktningsstrømmen som kommer inn fra sjøen. Hva kan du fortelle om arbeidet som utføres langs kystlinjen, og om behovet for frivillige?

– Vi jobber på en strekning som er cirka 15 km lang, der de fleste av båtene kommer inn. Nå som det blir kaldere, mer vind og regn, så bruker vi ekstremt mye mer tid og ressurser på hver båt. På solskinnsdager med god temperatur så går mottakene stort sett fint, med unntak av dem som lander på klippene. Nå er alt mye mer kritisk. Vi har ofte flere i samme båt som er kraftig nedkjølt, og da haster det med å få dem tørre og varme. Vi har ingen telt på strendene som de kan varme seg i, dette krever godkjennelse vi hittil ikke har fått.

Det eneste vi har, er bilene våre. Vi varmer dem som er mest sårbare og nedkjølt der. Når det regner og blåser har vi ingen steder på stranden hvor det er ly, skifterom eller varme. Det er begrenset hva slags utstyr vi får plass til i bilene, og det føles frustrerende og vondt når vi kunne hatt bedre løsninger, men dette stoppes av myndighetene. Det er så og si ingen offisielle hjelpeorganisasjoner på strendene og i campene på nordsiden av øya, kun frivillige som meg. Vi har hatt netter hvor flere tusen har sovet ute, uten ly for vinden og regnet. UNHCR har satt opp telt til 200 stykker her, som skal fungere som et busstopp, med utdeling av tørre klær, vann, mat og med sanitetsforhold. Det eneste de gjorde var å sette opp teltene, så dro de. Uten noen form for koordinering av frivillige, busser, matbestillinger eller annet.

Hvordan foregår rekrutteringen av de frivillige? Og hvor mange frivillige er det i deres gruppe?

– Vi er to stykker som koordinerer her nede, og som fungerer som kontaktpersoner. De frivillige bestiller og betaler reise og opphold selv, så melder de seg for oss når de kommer ned. De aller fleste har bare sett på Facebookgruppen at det trengs flere hender her, og så bestemt seg for å reise ned. Vi hadde en topp av frivillige på cirka 45 i høstferien, nå er vi nede i 15 stykker. Det er altfor få, da vi må passe på at man ikke jobber seg ihjel, og det kommer inn båter stort sett hele tiden. Det blir veldig lange dager her, og alltid noe å henge fingrene i. «Dråpen i havet» betaler for alt vann, mat og utstyr som går til flyktningene.

Du har selv reist ned som frivillig og ble værende der da du så behovet for det. Er en slik reise selvfinansiert?

– Jeg betalte selv reisen og hotellet til å begynne med. Nå får jeg dekket leiebilutgifter og hotell, men ellers er alt selvfinansiert. Jeg er her på frivillig basis, så får vi se hvor langt sparepengene rekker. Jeg har jo regninger å betale hjemme, som de fleste andre. Noen venner og familie har vært vennlige og ført over litt penger til meg slik at jeg kan være lenger, uten det og sparepengene måtte jeg ha dratt hjem allerede nå.

«Man blir ganske frustrert her, når man ser telt med store logoer fra FN, men ingen FN-ansatte, ingen som gjør noe med de kaotiske tilstandene.»

Charlotte Vestli i Hellas.

Foto: Privat

Hva kan du fortelle om flyktningene som ankommer Lesvos? Er det noen historier som skiller seg ut, eller som trengs å formidles i norske mediers narrativ?

– Noen dager står jeg bare og ser på alle de tusen redningsvestene som ligger rundt her, tenker at hver enkelt vest har en historie og skjebne med seg. Det kommer inn masse ulike mennesker, med hver sin unike historie og reise. Vi har møtt mennesker uten ben og armer etter bombeangrep, vi møter spedbarn som ble født dagen før på den tyrkiske siden, vi møter gravide som føder når de kommer inn på stranden og vi har tatt imot søsken på 12 og 5 år som kom uten foreldre.

Det er veldig mange barnefamilier som kommer, og det hører sjeldenhetene til at det kommer båter uten barn i. Mange lurer på hvorfor de utsetter seg for denne turen. Svaret er ganske enkelt, skal de overleve, så har de ikke annet valg. Det sier seg selv at det er en ekstrem krise i verden når ferden i gummibåt over hit virker tryggere for dem enn å bli på land, der de var. Jeg observerer at enkelte mener det er feil å hjelpe disse menneskene med merkeklær og smarttelefoner, som om man ikke trenger hjelp eller må flykte fra bombene om man har levd i velstand eller har en telefon med Facebook på. Jeg hadde da sannelig dratt i de klærne jeg hadde og absolutt tatt med meg mobiltelefonen min selv, om det skulle bli krig i Norge.

Det ser ut til at flyktningstrømmen har økt de siste ukene, hva er tilstanden «på bakken» (med tanke på forsyninger, mat, klær og lignende) på Lesvos?

– Problemene her oppstår oftest når vi ikke får fraktet dem videre med buss herfra, slik at vi får en opphopning. Da blir det problematisk med å gi alle ly, varme, mat og tørre klær. Når det da heller ikke er satt opp toaletter eller er nok telt når det regner eller blåser, så sier det seg selv at det fort oppstår desperasjon og farlige situasjoner. Vi har flere lagre her, som er fulle av klær, tepper og utstyr. Men det å få distribuert alt, spesielt med flere tusen tilstede, er ikke like lett. Vi kan ikke komme til en camp og dele ut 150 tepper fra bilen, når det er 1500 til som fryser. Man blir ganske frustrert her, når man ser telt med store logoer fra FN, men ingen FN-ansatte, ingen som gjør noe med de kaotiske tilstandene. Man leser og hører stadig vekk at de store organisasjonene er her og hjelper til, men vi ser og merker svært lite til dem her på nordsiden av øya.

Har dere merket økningen i flyktningstrømmen?

– Absolutt. De første ukene jeg var her, så lå antallet båter på 40-50 om dagen, nå har vi hatt dager med opptil 100 båter, og i hver båt er det mellom 40 og 60 personer. Vi merker også at de er i dårligere forfatning. Mange av flyktningene forteller at de ikke har spist på tre dager, og kommer seg nesten ikke ut av båten engang før de spør etter mat. De er svært takknemlige når vi kan tilby en tørr bukse til barna, en banan og en flaske vann. Vi jobber hver eneste dag med å få til enda bedre tilbud med mat, klær og sanitet. 🍷

En minoritet blant minoriteter?

I skrivende stund hører jeg på nyhetene at den lille bygden Bolkesjø, med sine førti innbyggere, kan få over 400 nye flyktninger. Bygdas innbyggere er rause og åpne, og har strukket ut sin hånd for å hjelpe. De har allerede tatt imot 150 personer. Nå kommer det kanskje 400 til.

LOVELEEN RIHEL BRENNA

Refleksjon

Det betyr at befolkningen skal ta imot 550 mennesker som har krigens spor på sin sjel. De aller fleste vil før eller siden klare å finne veien til et normalt liv, men det er også mange som er traumatiserte. Noen har mistet ett eller flere barn i krigen eller på veien til Norge, andre en ektefelle, en av foreldrene, eller andre man har kjær. Det kan være mennesker som opplever at dødsangsten og sorgen danser i deres indre, mens tryggheten og tilliten har funnet ly i en mørk krok. Alle disse trenger varmen, kjærligheten og åpenheten innbyggere på Bolkesjø viser. De trenger innbyggernes raushet og medmenneskelighet.

Mennesker i en «transitt-fase»

På midten av 80-tallet jobbet jeg med asylsøkere som bodde på hoteller, og senere begynte jeg å jobbe på asylmottaket i Kristiansand. Livet på et hotell eller asylmottak er ikke et «normalt» liv. Det er et liv «på vent». Et liv sammen med hundrevis av andre som befinner seg i en «transitt-fase». De venter på et brev fra myndighetene som kan fortelle dem hvilken vending livet deres vil ta. Denne ventetiden gjør det umulig for beboere å planlegge sin fremtid. Asylmottaket er et sted med barn som blir vitne til mange voksne uten fremtidsbilder. De lever i en uforutsigbar situasjon, uten trygghet. Dette kan igjen skape enda større frustrasjon og avmakt.

Beboerne på asylmottaket trenger mye mer enn et sted å bo, mat og klær. De trenger kompetente mennesker som er i stand til å forstå deres livssituasjon.

De trenger aktiviteter som kan hjelpe dem med å «flykte» fra uforutsigbarheten i noen øyeblikk.

Lokalbefolkningen trenger forståelse

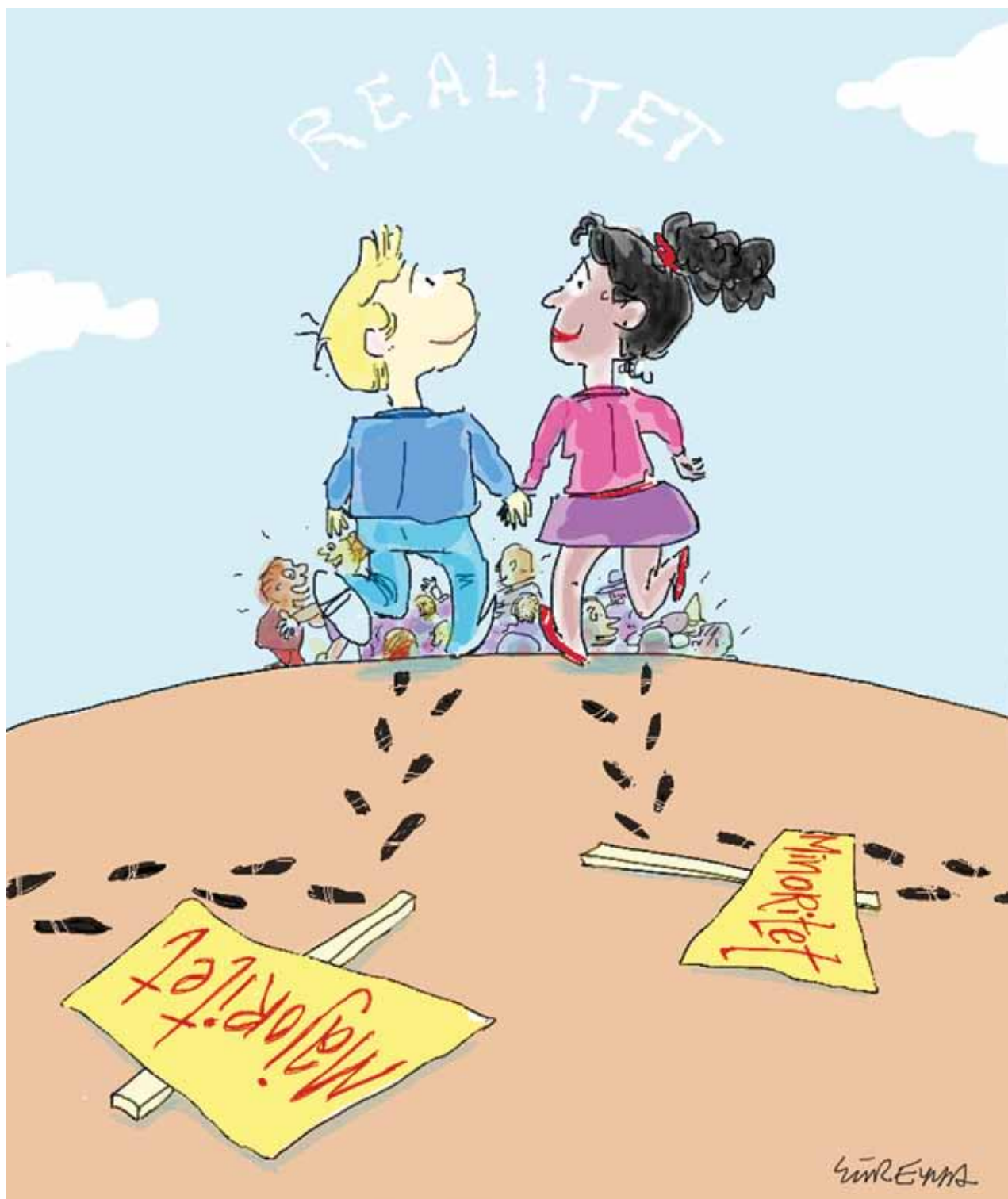
Det er ikke bare asylsøkere som trenger hjelp, det gjør også innbyggerne på Bolkesjø. Det aller viktigste er at de trenger forståelse for sin bekymring. De trenger svar på sine spørsmål rundt hvordan de skal organisere hverdagen for seg selv og dem som bor på asylmottakene. De trenger et apparat som kan ivareta asylsøkerne. De trenger imidlertid også aksept for at de føler seg som en minoritet i sin egen bygd.

Ja, fordi Bolkesjø-befolkningen kan fra nå av bestå av 8% etnisk norske og 92% etnisk ikke-norske. Denne endringen over natten påvirker dem, deres identitet og trygghet. Fra et generelt minoritets- og majoritets-perspektiv er det majoriteten som har definisjonsmakten. Majoriteten forfordeler rettigheter, det er majoritetens lovverk, systemer, skoler, organisasjoner og statsmakten er majoritetens. På en måte er de førti

innbyggerne på Bolkesjø fortsatt i majoritetssituasjon. Men i sin egen bygd er de blitt en liten minoritet. Hva betyr dette i praksis?

Når innvandrere får tildelt merkelapper som «flyktning», «etniske minoriteter», «språklige minoriteter», «asylsøkere» eller «kulturelle minoriteter» for å nevne noen, har majoriteten mange tanker og meninger knyttet til disse kategoriene. Meninger som mange ganger plasserer mennesker i et negativt lys. Mange har også satt en «prislapp» på individene i de

.....
«På en måte er de førti innbyggerne på Bolkesjø fortsatt i majoritetssituasjon. Men i sin egen bygd er de blitt en liten minoritet. Hva betyr dette i praksis?»
.....

Illustrasjon: Sureyya Aydin

ulike kategoriene, og dermed redusert deres menneskeverd og brutt ned deres identitet.

Hvilke prosesser må Bolkesjøs innbyggere gå igjennom? Norsk innvandringspolitikk og -retorikk er ikke bare raus og rettferdig, den har en tilnærming som reduserer menneskers identitet og verdi. Den kan også ramme identiteten til Bolkesjøs innbyggere. Jeg håper politikere i Norge tar bekymringen til innbyg-

gerne på Bolkesjø på alvor. De er blitt en minoritet blant minoriteter.

Hvis ikke, kan vi få en bygd med nesten 600 innbyggere på jakt etter trygghet. Jeg er usikker på om dette er et klokt valg. 🍷

Nødens politiske økonomi

Verden har nettopp vedtatt nye, ambisiøse mål om å utrydde fattigdom innen 2030. Samtidig kutter de nordiske landene i bistanden.

EVEN TØMTE

Dissonans

De nordiske landene har lenge vært verdens mest generøse bistandsgivere. Det er i ferd med å endre seg. I Danmark og Finland har bistandsorganisasjonene gått til omfattende oppsigelser etter dype kutt i landenes bistandsbudsjetter. I Norge ville regjeringen fjerne informasjonsstøtten, legge ned det eneste norskspråklige fagbladet om bistand og kutte i den langsiktige bistanden, noe opposisjonen i stor grad klarte å demme opp for.

I Norge har bistanden vokst i takt med nasjonaløkonomien. Et politisk mål om å bruke én prosent av brutto nasjonalinntekt til bistand, har gitt gode tider i en periode med høye oljepriser og voksende økonomi. Budsjettene kunne vokse, man kunne satse ett sted uten å måtte kutte et annet. Nå har flyktningkrise og lavere oljepris satt en stopper for dette — kombinert med en regjering som flere ganger har sagt at «én-prosenten» ikke er viktig for dem. Budsjettforhandlingene for 2016 ble en forsvarskamp for bistandsorganisasjonene. Flere — inkludert fagbladet Bistandsaktuelt, som jeg iblant skriver for — forberedte seg på nedleggelse, men ble reddet av at Krf slo på gongongen.

Husker du?

Er det noen som husker et år tilbake i tid? Den gangen flyktningkrise var noe som hendte langt borte — i Midtøsten eller i Middelhavet? Den gangen vi diskuterte om vi skulle hjelpe flyktningene «der de er», eller la dem komme hit, som om det var noe vi kunne sitte her og bestemme? Den gangen Høyre og Frp la ansiktet i sindige folder og formante om hvor mye mer hjelp man ville få for pengene om man bare brukte dem et annet sted? Kort tid etter ville de samme partiene kutte i langsiktig bistand for å bruke på kortsiktige flyktningstiltak hjemme, kutt som til dels rettet seg direkte mot de forjattede «nærømrådene».

Dette skjer samtidig som de internasjonale ambisjonene for utviklingspolitikken er større enn noen gang. I sommer samlet FNs medlemsland seg om et sett mål for verdens utvikling, de såkalte bærekraftsmålene. Verdens regjeringer har vedtatt å utrydde all ekstrem fattigdom og sult innen 2030.

Bistand fra rike land er en viktig brikke i disse planene, selv om det er andre ting som er viktigere. Det setter regjeringens kutt i bistandsbudsjettet i et underlig lys.

Store ord om fattigdom

Bærekraftsmålene bygger på FNs tusenårsmål for utvikling, som ble lansert av FNs daværende generalsekretær Kofi Annan og vedtatt rundt årtusenskiftet. Tusenårsmålene var en global dagsorden og strategi for utvikling. I utgangspunktet var ikke forventningene spesielt høye. Store ord om å utrydde fattigdom hadde alle hørt før. Men denne gangen skjedde det noe.

Mellom 2000 og 2015 ble antallet fattige i verden halvert. Antallet barn som dør før de fyller fem år er mer enn halvert, og ni av ti barn går på skolen. Hvor mye av æren for dette som bør tilegnes vedtaket, er ikke åpenbart. Men resultatene er der. Tusenårsmålene er blitt utropt til historiens mest vellykkede kampanje for å bekjempe fattigdom.

Samtidig viser tusenårsmålene noen av problemene med målstyring. Målene sa noe om hva man skulle strekke seg etter — men også om hva det ikke var så farlig med. Hvordan oppnår man enklest 90 prosent dekning? Jo, ved å ignorere de som lever i fjerne områder med dårlig utbygd infrastruktur. Altså mange av de aller fattigste. Skoletilbud til alle?

Så lenge målene ikke sier noe om hva skolen faktisk skal inneholde, er ikke det verdens største problem.

Nye bærekraftsmål

Når de nye bærekraftsmålene skulle vedtas i år, var interessen langt større enn i forrige runde. Mange var på pletten med sine interesser, noe som etterlot forhandlingene i en slags catch 22-situasjon. På den ene siden måtte mange hensyn tas med dersom bærekraftsmålene skulle få bred oppslutning. På den andre siden risikerte man å ende opp med et dokument som var altfor omfattende til å gi retning for noe som helst.

Mens det opprinnelig var åtte tusenårsmål, er det 17

.....
«Bærekraftsmålene har lite å si om hva man skal gjøre med de rike og deres penger.»
.....

De 85 rikeste menneskene i verden eier like mye som de 3,5 milliarder fattigste i verden, ifølge regnestykker Oxfam har gjort.

av de nye bærekraftsmålene. Med 169 ulike underpunkter. Det er ikke prioritert mellom dem, og de kan til dels være motstridende. For eksempel skal målene sikre «varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst», uten at det redegjøres for hvordan en varig, økonomisk vekst i det hele tatt kan være bærekraftig. Man skal ha økonomisk vekst, men også sikre artsmangfoldet og ta vare på økosystemene. Hvordan? Aner ikke. Motsetningen mellom vekst og vern er i beste fall glattet over med noen snedige retoriske formuleringer.

Tross alle målene er det også mye som ikke sies

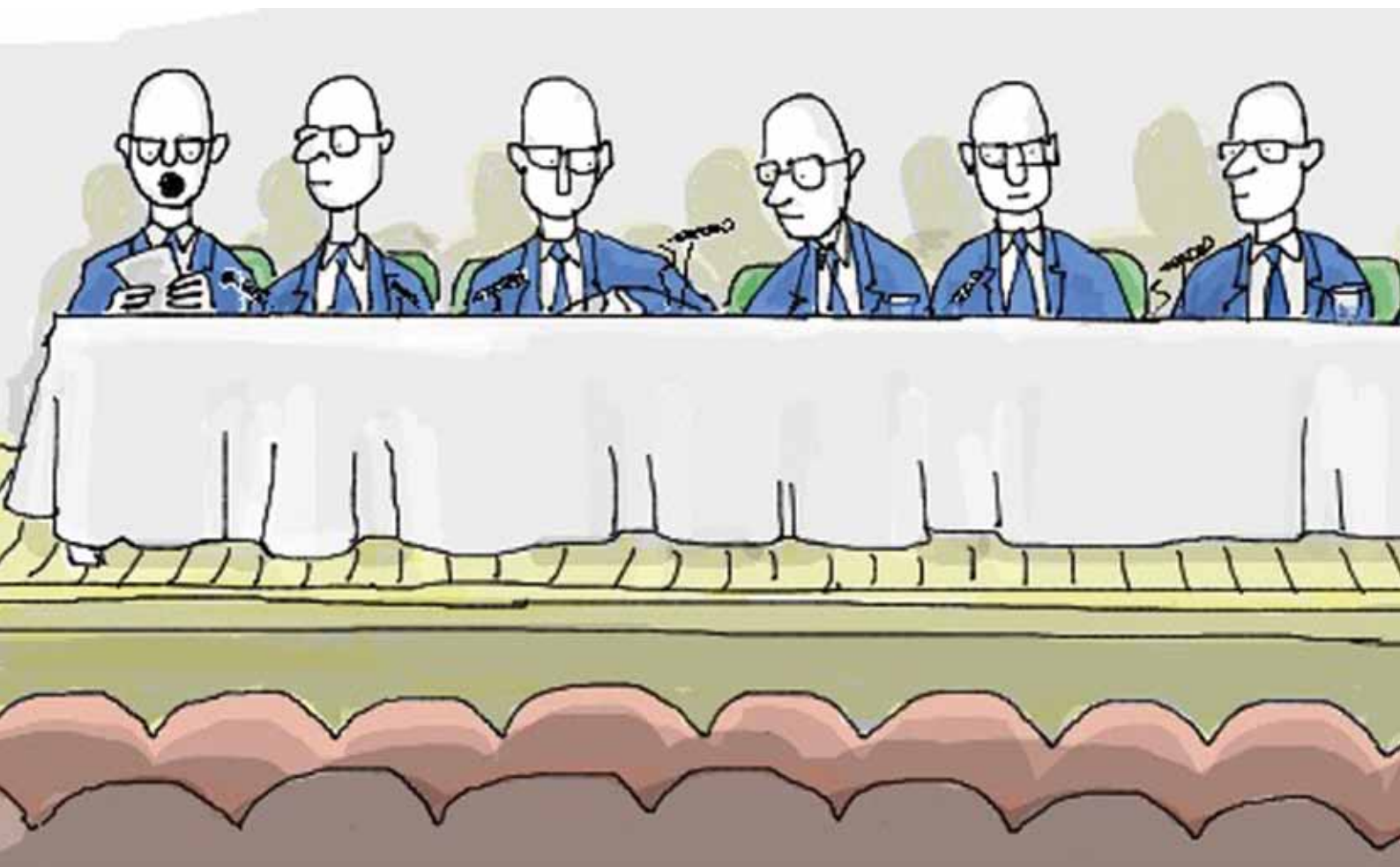
Det handler om at de 85 rikeste menneskene i verden eier like mye som de 3,5 milliarder fattigste i verden, ifølge regnestykker Oxfam har gjort. Det er et tall som er så svimlende høyt at det er umulig virkelig å ta det innover seg. 3,5 milliarder er mer enn hva den menneskelige hjernen egentlig er i stand til å visualisere. Åttifem mennesker kan man få plass til i to busser. Så kunne man kjørt bussene et sted og latt de 3,5 milliardene stemme over hva man skulle gjøre med dem. Men bærekraftsmålene har lite å si om hva man skal gjøre med de rike og deres penger. Deres tiltenkte rolle er å «løfte» de fattige ut av sin fattigdom. Men sosial ulikhet er et problem i seg selv. I en verden med begrensede ressurser er det særlig tydelig. Det finnes grenser for vekst, ergo nytter det ikke å vokse seg ut av problemene uten også å se

på fordelingen. Å si «vekst, men bærekraftig», slik bærekraftsmålene gjør, er en gammeldags tilnærming.

Alt henger sammen med alt. Klimaendringer og klasseskiller skaper flyktninger. Flyktningkrisa er forsterket av klimaendringer, som har ført til tørke, drevet folk inn til arbeidsløse tilværelser i byene og skapt en sosial trykkoker i mange land i Midt-Østen og Afrika. Verdens ti prosent rikeste, om man skal tro nok en Oxfam-rapport, står for omkring halvparten av verdens samlede klimagassutslipp.

Samtidig som regjeringen ville kutte i bistanden for å frigjøre midler til skattelettelser til de rikeste, innrømmet Erna Solberg at det er usikkert om regjeringen vil nå målene klimaforliket satte for kutt i Norges utslipp. (Ned 30 prosent innen 2020 i forhold til 1990, hvilket i utgangspunktet er for lite.) Mens jeg skriver dette, kommer lekkasjer (via Wikileaks, fordi regjeringen ikke vil fortelle oss det selv) fra forhandlingene om TISA-avtalen. Lekkasjene sier at Norge og Island er pådrivere for at land skal måtte likebehandle utenlandske selskaper som driver innenfor fornybare og ikke-fornybare energikilder, mens vi ønsker å ta menneskerettigheter ut av avtaleteksten i klimatoppmøtet i Paris.

Vi er opptatt av å omfordele, men i feil retning. 5

Å ta mangfold på alvor

Siden september har *#allwhitepanel*-kampanjen blitt kjent i sosiale medier i Norge. Det handler ikke om å kvotere folk inn i diverse debattpaneler, men å ta virkeligheten på alvor, og virkeligheten er flerkulturell. For det andre. Dette handler også om å snakke med folk og ikke bare om dem.

MOHAMED ABDI

SAMORA

En sentral aktør i kampanjen er Gry Tina Tinde som har erfaring fra bistandssektoren. De andre aktørene er folk med forskjellig bakgrunn som har stor og bred erfaring fra organisasjonslivet. Det er studenter, selvstendig næringsdrivende, forelesere og aktivister. Personer som Knut Yrvin, Elisabeth Norheim, Susanne Demou Øvergaard, Nina Bahar, Thomas Talawa Prestø, Morad Jarodi, Stine Sandnes og undertegnede.

Inspirasjonen

Det er sannsynlig at *#allwhitepanel* er inspirert av en annen internasjonal kampanje rettet mot eksklud-

ering: *#allmalepanel*. Det disse kampanjene har til felles, er at de tar opp utfordringer som man i virkeligheten burde ha kommet lengre med i 2015. Mangfold og likestilling har blitt honnørord for en del mennesker i norsk kulturliv. Men når man skal arrangere debattmøter, seminarer eller konferanser tar man ikke hensyn til mangfoldet. Det vises ikke i praksis. I mange tilfeller er det bare snakk om hvite middelklassemenn. Det faktum at disse debattene, seminarene og konferansene mister mye innsikt, kunnskap og nye perspektiver, er ikke noe arrangørene har tenkt over. Og hvis de har tenkt over det så gjør de sjeldent noe i praksis med det.

Illustrasjon: Sureyya Aydin

Vi lever i et flerkulturelt samfunn. Vi kan ikke velge å se bort ifra den virkeligheten. Det bør gjenspeiles på alle mulige plattformer i samfunnet. Det vil si i det politiske liv, i akademia, i sivilsamfunnet, i organisasjonslivet og i kulturlivet. Dette handler også om å snakke med folk og ikke bare om dem. Et dagsaktuelt og relevant eksempel er radikaliseringsdebatten, hvor man dag inn og dag ut snakker om unge norske muslimer uten å lytte til dem eller inkludere dem som deltakere. En mangfold på alvor er problematisk. Fordi man mister viktige innfallsvinkler.

Bistands- og utviklingsdebatten

Et annet eksempel er bistands- og utviklingsdebatten, hvor man ikke inkluderer diaspora-miljøer. Noe som en kritikk av den norske ambassadøren i Kenya og Somalia, framsatt i Aftenposten i august av Firdawsa Ahmed, Elisabeth Gade og Nimmo Elmi, handlet om. Forskning på bistand og veldedighet viser at diaspora-miljøer bidrar både politisk og økonomisk til oppbyggingen av sine opprinnelsesland. En del forskere vil til og med kalle dette for en form av bistand. I en debatt om norsk

bistand og utviklingspolitikk er dette perspektivet i høyeste grad relevant. Det er viktig å inkludere diaspora-miljøer.

Hva har skjedd så langt? Jo, nesten halvparten av arrangører og organisasjoner som har fått «besøk» av Mr. T (som er kampanjens maskot) har tatt tak i denne problematikken. De har tatt selvkritikk og sagt at de skal ta problemet med manglende etnisk mangfold alvorlig i fremtiden. De skal ha dette i bakhodet når de sitter og planlegger sine fremtidige arrangementer. Men alle har ikke reagert positivt. Jeg skal nevne noen få av reaksjonene.

Ønsker at andre skal gjøre jobben

En vanlig reaksjon blant arrangører som har blitt konfrontert av *#allwhitepanel*, er at de ønsker at andre skal gjøre jobben for dem. De ønsker at andre skal ta mangfoldet på alvor. Disse arrangørene sier for eksempel: «Kan ikke du fortelle oss hvem som skal sitte i panelet?». Det er ikke noe feil i at man spør om hjelp, men dette er ansvarsfraskrivelse, og det sier en del når dette er første reaksjon på kritikken. Hva med å prøve selv å finne flinke folk som kan sitte i panelet og dermed få inn flere perspektiver i debatten? Både av faglig art, men også av ikke-faglig art?

En annen vanlig respons er å innbille seg at den som tilhører en bestemt minoritetsgruppe er ene og alene opptatt av noe som er snevert og kanskje nært en. Et eksempel er en litteraturfestival på Blindern som i sitt første svar til *#allwhitepanel* sa at «de har interesse for postkolonial litteratur». Ja, fordi det er det eneste mangfold handler om? Det vil si å kunne sin Chinua Achebe eller V.S. Naipaul. Misforstå meg rett. Achebe og Naipaul er to fremragende forfattere. Men hvis det er din første reaksjon som arrangør på berettiga og konstruktiv kritikk, vel da har du ikke skjønnet hva dette handler om. Det skal nevnes at i ettertid har denne litteraturfestivalen tatt kritikken på alvor og

er et eksempel på de arrangører som reflekterte og tok tak i problematikken. En annen reaksjon er lederen av en tenketank som etter å ha fått kritikken svarte: «mangfold sitter i hodet». Å snevre mangfold på den måten er ikke bare merkelig, men også virkelighetsfjernt.

Mer mangfold i norsk kulturliv og offentlighet

Disse reaksjonene viser at *#allwhitepanel* trengs. *#allwhitepanel* er en av de mer interessante, konkrete og

nødvendige antirasistiske kampanjene i nyere tid. Den er konkret fordi den har et bestemt og klart mål: mer mangfold i norsk kulturliv og offentlighet. Den er nødvendig fordi vi har mer å gå på når det gjelder mangfold i samfunnsdebatten. Mangfold skal ikke bare være på papiret. Det er også noe som skal praktiseres aktivt. Det skal være synlig. Det skal bli tatt på alvor. Det skal være en selvfølge. 📍

«Det faktumet at disse debattene, seminarene og konferansene mister mye innsikt, kunnskap og nye perspektiver er ikke noe arrangørene har tenkt over.»

Ildsjel og forbilde: Marco holder ord

– Aldri igjen skal jeg skuffe en ungdom og bryte løfter jeg har gitt, sier Marco Elsafadi. Fire år etter at politikerne i Bergen slo spikeren i kista for New Page, lover den kjente basketballspilleren at han vil fortsette sitt arbeid for ungdom.

– Men aldri mer avhengig av penger fra andre.

Marco setter hele tiden av penger og investerer så han kan skape et nytt, bærekraftig New Page.

Alle foto: Ellen Stokland

ELLEN STOKLAND

SAMORA

I høst kom boka om Marco Elsafadis liv, *Marco, ildsjel og forbilde*. Den handler om en mann med et eksepsjonelt stort hjerte og et enestående pågangsmot, og som har fått hundrevis av ungdommer over på en fremtidsrettet livsvei. Men den er også en personlig fortelling om konsekvensene av krig, Midtøsten-konflikten og hvordan enkeltmennesker kan få en avgjørende betydning for unge menneskers liv – Marcos eget liv inkludert.

I fjor vinter vant Marco Mestrenes mester og ble riks-kjendis. Men i de flerkulturelle miljøene er han først og fremst kjent som landslagsspilleren i basket som i en årrekke har brukt idretten som en innfallsvinkel for å nå fram til de ungdommene alle andre har gitt opp. Han har fått en rekke priser, men den

gjeveste var prisen for Årets forbilde som han fikk under Idrettsgallaen i 2006. Prosjektet New Page begynte i det små i Bergen i 1999, i 2010 hadde Marco omlag 60 ansatte og samarbeidet med barnevernet i flere norske byer. Men så måtte Bergen kommune spare 40 millioner kroner. Det ble kroken på døra, over natta, også for New Page.

Bamseklem og hilseplikt

– Hei, lenge siden! Klokken er 8.30 en kald novembermorgen, årets første snø har falt i løpet av natta. Marco Elsafadi kommer inn i lobbyen på et hotell i Oslo og smiler over hele fjeset. Han gir Samoras utskremte en lang bamseklem, et av hans varemerker, henter en eske med bøker og setter seg bak rattet i leiebilen. Marco skal til Horten for å holde foredrag

for 1. klassingene på den videregående skolen, og Samora får være med. Det er ellers vanskelig å finne en ledig stund til portrettintervju i den populære foredragsholderens agenda. Vi får god tid til å prate i bilen, for etter Horten skal Marco videre til Strøms-tad hvor NAV Østfold har seminar for egne ansatte.

I Horten arrangerer elevene psykisk helse-dag og Marco vil gi dem noen tanker som kan gi dem et godt fundament for voksenlivet.

– Dere legger nå grunnlaget for hva slags mennesker dere skal være i mange år fremover. Da er relasjoner til andre viktig. Er du positiv og god på samarbeid kan du bli hva som helst, sier han. 400 16-åringer sitter musestille og lytter, knapt en mobiltelefon er å se – og de responderer med ivrige hender og applaus når Marco stiller dem spørsmål.

Ifølge elevundersøkelsen er Horten videregående skole best på trivsel og har minst mobbing i Vestfold. Marco er imponert, men oppfordrer dem til å bli best i landet. Han liker hårete mål. Han forteller om en skole i Moss hvor elevene har innført hilseplikt på skolens fellesområder, det har ført til økt trivsel.

– Hvor mange her synes at det kunne være ok med hilseplikt? spør Marco. Mange hender spretter i været. – Det var flertallet. Da er det innført, demokratisk valgt! roper Marco, og oppfordrer mindretallet til å respektere det flertallet har bestemt, i hvert fall bør de hilse tilbake om noen hilser på dem. Elevene klapper.

Etter foredraget kommer flere elever bort og vil snakke med Marco. Han tar seg god tid, sammen med ungdommer er 39-åringen i sitt ess. Han deler ut klemmer og lytter entusiastisk til det ungdommene forteller. Elevrådsleder Sebastian Wessman på 17 år er i fyr og flamme. Marcos hilsepliktinnføring er helt i tråd med elevrådets trivsels-filosofi.

Nordmann fra Palestina

Mange av Samoras lesere er trolig godt kjent med Marcos historie, født i 1976 i en flyktningleir i Libanon av palestinske foreldre og med slektninger i Syria. Minstemann i en søskenflokk på fire, delvis vokst opp i Vest-Berlin og Kragerø, han snakker fortsatt tysk med storebror Francois. De eldre søsknene var viktige forbilder, det var de som dro ham med på basket. En idrett han slettes ikke likte, men samholdet i laget fikk ham til å holde ut på benken i år etter år. Det var da han forsto relasjonens kraft. Marco har spilt basket på toppnivå i Norge i 18 år, mange av dem for landslaget. Men han valgte å si nei til en internasjonal basketkarriere for å vie seg til arbeid med ungdom i drift tidlig på 2000-tallet. I 2009 fikk han en sjelden nervesykdom som gjorde ham lam fra halsen og ned, halvannet år senere løp han maraton i Berlin. De siste 17 år har han bodd i Bergen.

– Hvor kommer du egentlig fra?

– Jeg er palestiner, selv om jeg er norsk. Til tross for at han aldri har bodd i hjemlandet og kun har besøkt det i én uke, mener han det er fundamentalt viktig å holde på sin palestinske identitet. – Hvis palestinerne slutter å kalle seg palestinere, er det ikke mye igjen, sier Marco, som ikke tror det ville vært så viktig for ham å holde på den utenlandske identiteten om han hadde vært født i en fredeligere del av verden. Han føler seg overhodet ikke tysk, til tross for at han hadde hele barndommen der. «Hjemme» ble til Kragerø da hele familien ble samlet der, og nærmiljøet tok godt imot dem.

Dugnad og godt naboskap

– Om alle flyktninger hadde blitt tatt imot like godt som oss, så hadde integrering ikke vært noe tema i Norge. Det er ikke myndighetene, men naboene, nærmiljøet, dugnaden som avgjør hvor godt de som nå kommer til Norge vil klare å finne seg til rette. Ring på, inviter dem med, eller inviter deg selv inn. Avskaff dugnadsavgiften slik at ingen kan kjøpe seg fri fra nabofellesskapet, og dra de nyankomne med. Ingen har vel noen gang angret på at de deltok på dugnad, når de etterpå spiser kake, drikker kaffe og blir litt bedre kjent med naboen, sier han, og minnes vendepunktet da hans egen far ble dratt med på dugnad i Kragerø. Det var da han endelig følte at han var velkommen, etter flere tiår i landflyktighet på grunn av sin kamp på palestinerne side. Det gjorde sterkt inntrykk på Marco.

.....
«Hvis palestinerne
slutter å kalle seg
palestinere, er det
ikke mye igjen.»
.....

Denne historien og mange andre er behørig gjenfortalt i biografien *Marco, ildsjel og forbilde* skrevet av journalist Erik Fossen. Marco er kjempefornøyd med boka, og mener Fossen har klart å fortelle historien om hans liv bedre enn han selv kunne ha klart. Boka er en samling historier fra Marcos og familien Elsafadis liv, som på hver sin måte viser Marcos enestående engasjement, pågangsmot og høye integritet – men også hvilken dramatisk bakgrunn han og familien har. Første opplag er allerede utsolgt, men Marco blir ikke rik av den grunn – han gir mer enn sin del av overskuddet til et fond familien har opprettet for syriske flyktninger i Libanon. Hans egne familiemedlemmer fra Syria er blant dem som nå lever i en av de overfylte flyktningleirene utenfor Beirut.

Oppdragervold og kjærlighet

– Hvor kommer det enorme samfunns-ansvaret ditt fra?

– Foreldrene mine, sier Marco, uten dem kunne en gutt med hans energi lett ha havnet på skråplanet, tror han. Faren var streng, moren mer ettergivende. Faren slo, men ble irettesatt av naboer som brydde seg. Mest av alt beskriver Marco en oppvekst fylt av kjærlighet fra foreldrene. Han forsvarer ikke farens

vold, men er overlykkelig over at barnevernet ikke dukket opp. Han etterlyser en klokere og mer nyanisert håndtering av såkalt oppdragervold i minoritetsfamilier. De viderefører kun det de selv har lært, det kan de avlæres.

– Det ville vært en katastrofe om familien vår skulle blitt splittet av barnevernet på grunn av en far som ikke visste bedre. Jeg har ikke tatt skade av ørefikene jeg fikk, fordi de var forutsigbare og jeg ellers var overøst av kjærlighet. Dessuten sluttet han å slå da han fikk alternativer.

Marco mener det norske barnevernet må lære seg å skille på ulike former for vold, og at vi må våge å diskutere det. Han mener altfor mange familier og barn blir ødelagt fordi barnevernet omplasserer barna, i stedet for å gi familien veiledning og alternative oppdragermetoder.

– Selvsagt skal barn beskyttes mot vold, men mange ganger er det mye mer traumatisk for barna å bli skilt fra foreldre og søsken, bli plassert hos fremmede familier og tvunget til å bytte skole. Deres sorgreaksjon blir ofte tolket som reaksjon på foreldrenes omsorgssvikt, og vurderes ikke som tegn på at de savner familien sin.

Marco har vært involvert i flere rettssaker om omsorgsovertakelse, men husker særlig en som skremte ham.

– Barnevernet tapte, og barna fikk komme hjem etter ni måneder i beredskapshjem. Men til tross for at barnevernet hadde hevdet at foreldrene ikke var egnet til å ha barn, overlot de dem nå helt til seg

.....
«Barnevernet må lære seg å skille på ulike former for vold, og at vi må våge å diskutere det.»
.....

selv. Den traumatiserte familien fikk ingen hjelp til å bearbeide det de hadde opplevd, råd om hvordan leve med stigmaet de var påført eller veiledning om barneoppdragelse. Barna måtte selv forklare medelever og venner hvorfor de hadde vært borte i månedsvis. Det skremte meg at det sannsynligvis hadde gått prestisje i saken, og at barnas beste ikke lenger var det viktigste.

Marco etterspør også at barnevernet ettergås når de har fattet en feil beslutning.

– Feil får ingen som helst konsekvenser for barnevernet, men har dramatiske følger for familiene som da stiller mye dårligere enn før barnevernet kom på banen.

Sviket mot ungdommene

Marco har selv samarbeidet svært godt med barnevernet i mange år, og mener det nedlegges mye godt og viktig barnevernsarbeid. New Pages virksomhet var basert på at barnevernet kjøpte deres tjenester slik at de kunne jobbe langsiktig med ungdom med alvorlige problemer.

– Vi brukte lang tid på å bygge opp tillit ved å invitere ungdommene med på hyggelige aktiviteter med personer de så på som forbilder. Det var kult å gå på kino, kjøre gokart, lage mat sammen og spille fotball eller drive med annen idrett. På disse uformelle arenaene hadde vi samtaler med ungdommene, det var vår metode. Når relasjonen til ungdommen tålte det, begynte vi å stille krav, vise dem at de trengte å legge om livsstilen og holdningene sine. Det virket.

Etter 11 år med gode resultater, valgte likevel Bergen kommune å pålegge barnevernet å si opp alle kontrakter, og det uten forvarsel. Et stort millionunderskudd måtte inndeckes, alt annet var sekundært. Samtidig ble det stilt strengere formelle krav til dem som skulle jobbe med ungdom og tjenestene ble lagt ut på anbud. New Page hadde ikke sjans, flere nye aktører uten noen erfaring eller resultater å vise til ble foretrukket. Marco er fremdeles rasende.

– Vi måtte legge ned på dagen og skuffe alle ungdommene som stolte på New Page. Det var forferdelig å avslutte noe som ungdommene trengte, og som både de, barnevernet, foreldre og vi var fornøyde med. Alt skrinlagt på grunn av økonomi. Er det egentlig lov? Er det barnets beste? spør Marco.

– Jeg får meg alltid ny jobb, medarbeiderne mine også – selv om det er uakseptabelt å gamble slik med jobbene til folk – men å svikte ungdommene var det aller verste. Det kan jeg ikke tilgi kommunen for.

Med optimisthatt på hodet

Etter Horten går ferden til Strømstad, der venter NAV-ansatte på å bli inspirert. Etter en liten foto-

I høst kom boka om Marco Elsafadis liv, «Marco, ildsjel og forbilde», skrevet av Erik Fossen.

– Å svikte ungdommene var det aller verste. Det kan jeg ikke tilgi kommunen for, sier Marco Elsafadi.

sesjon ute i novemberkulda, setter Marco seg og signerer bøker. Han håper de NAV-ansatte har lyst til å støtte syriske flyktninger ved å gi bort en bok i julepresang eller kjøpe til seg selv. Arrangøren kommer ham i møte, det deles ut bamseklemmer og smil og det kjøpes bøker. Marcos positivitet er smittende.

I foredraget snakker Marco om selvfølelse, optimisme og kraften i relasjoner. Han utfordrer de NAV-ansatte og spør hva som skjer om han inviterer dem til å spille basket. Samtlige signaliserer at selvilliten faller som en stein. Han er jo proff.

– Hvorfor det? Kunne det ikke være at dere kunne lære noe, og ha det gøy? Dere risikoanalyserer og blir pessimister, slår han fast og ber alle lage seg en imaginær optimisthatt med hendene. Marco viser, og 200 NAV-ansatte setter hatten på hodet.

– Hva tenker dere nå da?

De ansatte svarer i munnen på hverandre. Basket er moro, det kunne skape samhold og samarbeid, gode relasjoner, de hadde da ingen-ting å tape på å prøve. Marco er fornøyd og ber dem bruke optimisthatten litt hver eneste dag.

Å være noe for andre

Det er blitt mørkt når vi setter kursen hjemover, det tar en drøy time, så er vi i Oslo. Her skiller våre veier, Marco kjører til Gardermoen og skal hjem til familien i Bergen i helgen. Men engasjementet hviler aldri. Hjemme skal han ta imot frivillige som skal til Lesbos for å jobbe med flyktninger. Tidligere i høst ble han selv spurt om han kunne reise, det ville være

så fint med noen som kunne arabisk når flyktningene kommer. Men Marco hadde ikke sjans til å komme fra, boklansering og foredrag fylte avtaleboka.

– Da sier pappa, som har overhørt telefonsamtalen, at han vil dra. Og så blander mamma seg inn, hun vil dra. Han er 72, hun 65. Det ender med at begge to reiser, de er jo pensjonister og har så god tid. De var der i en uke og venter nå bare på å dra ned igjen.

Marco gråter av stolthet. Det er dette han kommer fra, er laget av – viljen og ønsket om å være noe for andre. Det er drivkraften i alt han gjør.

Marcos plan

Siden New Page ble nedlagt, har Marco dels levd av å være programleder på TV2 og dels som foredragsleder for skoler, næringsliv og offentlige etater. Men han har ikke gitt slipp på ungdommene. Riktignok har han rykket tilbake til start, men fortsetter sitt idealistiske arbeid. På sikt ønsker han å starte et nytt prosjekt, og han setter hele tiden av penger og investerer så han kan skape et nytt, bærekraftig New Page.

– Men når jeg starter igjen, skal jeg ha egne penger. Det har jeg lært *the hard way*, at jeg aldri skal tillate meg å bli avhengig av finansiering fra andre. Aldri mer skal jeg skuffe en ungdom og si at «sorry, dette har politikerne bestemt, jeg kan ikke hjelpe deg mer.» Jeg stoler ikke på politikernes prioriteringer når det gjelder barn og barns beste, fordi økonomien blir så tungtveiende for beslutningene. Men ungdommene skal kunne stole på meg. 110 prosent. 💰

.....
«Aldri mer skal jeg skuffe en ungdom og si at 'sorry, dette har politikerne bestemt, jeg kan ikke hjelpe deg mer.'»
.....

Subtil hverdagsrasisme

– De får så mange barn. Og så når barna blir syke, må de bli hjemme fra jobb.

Dette fikk jeg som svar, da jeg i et middagsselskap spurte en butikksjef hvorfor hun ikke ville ansette kvinner med minoritetsbakgrunn.

NINA BAHAR

SAMORA

Hun er nok ikke den eneste arbeidsgiveren som lar seg farge av fordommer i ansettelsesprosessen. Forskning viser at hvis du heter Abdul eller Aisha, vil sannsynligheten for at du blir innkalt til et jobbintervju være 25% mindre enn om du heter Lars eller Anne.

Å tenke at minoritetskvinner får flere barn er en stereotypisk oppfatning. I dette tilfelle en som har direkte konsekvenser for minoritetskvinner som måtte finne på å søke jobb i denne butikken. Her vil de ikke bli innkalt til intervju.

Slike stereotypiske oppfatninger er derfor rasistiske i sin konsekvens. Selv om denne butikksjefen selv mente at det ikke var annet en faktabasert, er resultatet til syvende og sist diskriminerende. Man kan kalle dette for en slags hverdagsrasisme.

Grovt eksempel

Egentlig er eksempelet grovt. En type utsagn butikksjefen ville blitt sanksjonert for om hun sa det offentlig. Hadde hun sagt dette direkte til en minoritetskvinne, ville vedkommende kunnet svare på tiltale: «Nei, jeg har ikke flere barn enn

gjennomsnittet», eller «ja, men jeg har ikke mange sykedager for det», eller «jeg vil ikke jobbe for tullinger!».

Ofte er hverdagsrasismen mye mer subtil. Den kan til og med være forkledd som komplimenter. «Du snakker jo veldig godt norsk!» er et eksempel. Dette har jeg blitt fortalt ved mange anledninger. Jeg har bodd hele mitt liv i Norge, men den implisitte antakelsen er at jeg ikke er norsk på lik linje med den som gir meg dette «komplementet». I lengden blir det ganske irriterende. Det er nok velment, men når jeg i tillegg til stadighet får spørsmål om hvor jeg kommer fra, fungerer det mer som en påminnelse om min annerledeshet. Metakommunikasjonen er altså «du er annerledes».

I seg selv er det ikke noe galt i å være «annerledes», men dette foregår i en kontekst hvor 71 prosent av nyhetssaker som omhandler innvandring og integrering har et negativt fokus. Jeg er innvandrer. Det snakkes om meg. Jeg er sannsynligvis religiøs, antakelig litt undertrykt, vil helst bare motta trygd, eller motsatt: er et skinnende eksempel på en seier over undertrykkende (minoritets)miljøer, en slags LGBT-miljøets (lesbian, gay, bisexual, and transgender) Hadja Tajik.

Hverdagsrasisme

Hverdagsrasismen bærer i seg de fordommene man har mot medlemmer av forskjellige grupper. Og det som er farlig med denne rasismen, er at den er til stede hos de aller fleste av oss, men de færreste av oss er klar over at det er rasisme. Mens de fleste av oss kan stille i demoer mot brenning av asylmottak, vil kanskje ikke like mange ta avstand fra butikksjefen på midtdagsselskapet. Mange vil kanskje si at de skjønner henne litt. Og enda flere ville kanskje forstått en som gir komplimenter til en minoritetsperson for noe de ikke ville rost en såkalt etnisk nordmann for.

Den amerikanske psykiatriprofessoren Alvin Poussaint referer til denne formen for rasisme som «death by a thousand nicks». Skaden er i det akkumulative. Det er altså ikke den ene hendelsen, heller ikke den andre eller tredje, men når disse stereotypiske oppfatningene kommer i store nok doser, at de tusen rispene begynner å merkes.

La oss se bort fra at det er irriterende stadig å få spørsmål som signaliserer en annerledeshet. At man ikke vet om grunnen til at man ikke ble innkalt til jobbintervju var navnet en bærer. At samme person for tiende gang spør om man spiser svin. Når dette er en del av hverdagen, er det ikke bare irriterende, men også psykologisk belastende.

I motsetning til det mange tror, er rasisme sjelden et bevisst eller intensjonelt valg. Når jeg i forskjellige fora snakker om rasisme, hender det at folk steiler. De behandler jo ikke noen dårligere på grunn av hudfarge. Eller det handler ikke om hudfarge, sier de, det handler om helt andre ting. Svaret er mer komplisert enn som så.

Flere former for rasisme

Rasisme uttrykker seg på flere måter. Den uttrykksformen som er lettest å legge merke til, er den eksplisitte, voldelige rasismen - det være seg fysisk eller verbalt. Denne formen er som regel intensjonell og bevisst fra avsender. Det er denne formen for rasisme som man eksempelvis kan anmelde til den nyopprettede hatkriminalitetsgruppa hos Oslopolitiet.

Den subtile rasismen er det derimot vanskelig for avsender å forstå at de uttrykker. Selv om denne formen for rasisme på fagspråket kalles mikroagresjoner, er ikke implikasjonene like mikroskopiske.

Noe av det som gjør at mikroagresjoner er så komplisert, er at dersom mottaker påpeker det for avsender, havner hen ofte i en catch-22. Hvis jeg påpeker det, får jeg høre at jeg er for sensitiv, hvis jeg ikke påpeker det, må jeg ete irritasjonen i meg. Det er altså et tap-tap spill. Det kan nemlig oppstå psykologiske dilemmaer og konflikter hos de som får påpekt rasismen.

Gapet mellom den man selv anser seg for å være – en redelig og rettferdig person som aldri bevisst ville diskriminere – og det mottaker faktisk opplever, kan være for stort til at man orker å takle det.

Opplever virkeligheten ulikt

Det er mye som kan tyde på at vi opplever virkeligheten ulikt utfra hvilken rang vi har i makthierarkiet. I følge en amerikansk studie, har marginaliserte grupper som regel en mer virkelighetsfaktisk oppfatning av situasjoner, særlig når det gjelder diskriminering. En av årsaksforklaringene er at man som marginalisert må lære seg kodene til den dominerende gruppen. Et eksempel er når man som kvinne i (et mannsdominert) næringsliv, må lære seg til hvordan menn opererer for å kunne avansere, mens en mann ikke trenger å sette seg inn i kvinners eller transpersoners verden.

Det er problematisk når én virkelighet stadig er den råd-ende. For hvis jeg forteller deg at konsekvensen av dine ord og handlinger er rasistiske, ligger stadig bevisbyrden hos meg.

Når alt kommer til alt, er det den som har definisjonsmakten som avgjør hvilken virkelighet som er virkelig. Vi lever i et samfunn hvor de færreste av oss er oppmerksomme på rasismen i oss selv, så det er kanskje ikke så rart at utsatte grupper føler at de lever i en parallelverden.

Når vi snakker om sexisme, hører vi på menn eller kvinner og transpersoners opplevelse av det? Når vi snakker om homofobi og transfobi, hører vi på heterofile eller skeive og transpersoners opplevelse av det? Likeledes kan vi spørre oss selv, hvem snakker vi med når det gjelder rasisme? 🍷

.....
«Vi lever i et samfunn hvor de færreste av oss er oppmerksomme på rasismen i oss, så det er kanskje ikke så rart at utsatte grupper føler at vi lever i en parallelverden.»
.....

Kan bli pensum i journalistikk

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) kan si hva de vil, om at de kunne ha gjort det samme mot en hvilken som helst annen redaksjon. Fakta er at de ikke har det. Politiet i Norge gjør ikke slikt, de har aldri hatt det for vane. Det som er blitt Rolfsen-saken er derfor blitt historisk.

Du kommer til å bli referert til, du blir pensum i journalistikk, saken får relevans ut over Norges grenser, sa Kjersti Løken Stavrum i sin tale til Ulrik Imtiaz Rolfsen da han mottok Ossietzky-prisen.

KJERSTI LØKEN STAVRUM

SAMORA

‘**K**jemp for alt hva du har kjært.» Slik starter siste vers i en norsk salme som begynner ganske tilforlatelig med «Alltid freidig hvor du går».

Mot slutten av denne over 150 år gamle salmen bygger det seg imidlertid opp til et nesten beklemmende voldsomt budskap; «Kjemp for alt hva du har kjært, dø om så det gjelder».

Det er lenge siden verdier ble satt på spissen på den måten i Norge. Det er lenge siden salmen var reelt viktig – noe den for øvrig særlig ble under den tyske okkupasjonen av Danmark.

– Kjemp for alt du har kjært

Men jeg ville gjerne begynne med denne strofen likevel – Kjemp for alt hva du har kjært. Ikke fordi jeg skal gjøre et poeng ut av at vi er på vei dit, nå som verden slik vi kjenner den ligger på et vippepunkt. Men nå har jeg tonesatt budskapet mitt. Når dere om kort tid har glemt alt jeg kommer til å si til Ulrik Rolfsen, for å forsikre ham om at det han har orket å stå i har vært viktig og riktig – så skal dere i det minste huske melodien. Dere har den sannsynligvis allerede i hodet alle sammen.

Sånn kan jeg håpe at melodien blir nettopp det som vi trenger at de demokratiske, liberale prinsipper skal være; prinsippene skal dukke opp som en refleks, som en tankevekker, som en bakgrunnstone – og som en

FadiToOn 015

Illustrasjon: Fadi Abou Hassan

Fribyforfatter og tegner Fadi Abou Hassan t.v. lagde illustrasjonen til ære for Ulrik Imtiaz Rolfsen.

Alle foto: Samora

bøyg som forhindrer at alt mulig kan skje spontant og vilkårlig. De demokratiske prinsippene skal være som dette tonefølget, du husker melodien når du får den i kontekst.

Dessverre dro ikke PST kjensel på denne konteksten – og prinsippene var fraværende – den forsømmervelden da de sto i hagen hjemme hos Rolfsen – og da de noen timer senere tok med seg opptak til dokumentaren om radikalisert norsk ungdom, som han jobbet med. Slik kom saken galt ut allerede fra starten. For, som PST sa dagen etter, han kunne jo ikke påberope seg retten til å beskytte sine kilder likevel. Dette gikk PST som kjent bort fra, etter første runde i retten. Men senere, da saken hadde gått helt til Høyesterett, var budskapet at det var «høyst usikkert» om dokumentaren hadde en verdi uansett.

Filmanmeldelser – ikke en del av PSTs kompetanse

Nå er jo ikke filmanmeldelser en del av PSTs kompetanse. Men det minnet meg på et harmdirrende leserbrev i Sarpsborg Arbeiderblad på 1980-tallet mot en film om apartheid i Sør-Afrika; «Cry Freedom». Innlegget var en regelrett slakt av filmen. For øvrig hadde ikke skribenten sett filmen, men han mente bestemt å vite hvordan den var. Jeg husker leserbrevet godt – for vedkommende ble umiddelbart omfavnet av Fredrik Stabel og erklært medlem av Dusteforbundet i Dagbladet.

Det nevnte Dusteforbundet er dessverre nedlagt, hvilket jo ikke forhindrer dusteri. Men vi får vel legge til grunn at heller ikke PST hadde sett Rolfsens opptak før de fastslo dets verdiløshet. Likevel er jeg

helt trygg på at vi er mange som ser frem til Rolfsens dokumentar, som handler om ett av de store spørsmålene i vår samtid; hvorfor blir noen av våre barn radikalisererte, hvorfor vil de slutte seg til IS?

Mange journalister har nok forestilt seg at den dagen kunne komme, at de måtte stå oppreist og beskytte en kilde. Stå der med rak rygg og nekte å fortelle, nekte å gi fra seg det de har på blokka, det de ikke har publisert. Redaktører også, selvfølgelig. Kildevernet er journalistikkens æreskodeks. Men det er samfunnets sikkerhetsventil. Hvordan skulle vi ellers kunne

bringe frem informasjon av verdi for offentligheten, hvis kilden må svi? Hva slags samfunn skulle vi få, hvis vi av frykt for represalier, frykt for å miste jobben, redsel for politietterforskning, ikke våger å fortelle noe som folk burde kjenne til? Svaret på disse retoriske spørsmålene var det denne saken egentlig handlet om. Det er derfor den har vært viktig.

.....
«For journalistikk er ikke som et broderi, det ser ikke alltid like pent ut på baksiden. Det er bare på trykk at journalistikk blir sort/hvitt.»

Ikke kun rene svar på presise spørsmål

Men jeg tror også at mange journalister som har fantasert om å kunne få lov til å forsvare kilden sin en gang, har tenkt at det i så fall ville skje i en sak der kanskje en maktperson måtte gå – av helt åpenbare årsaker, kanskje på grunn av amoralske handlinger, gjerne underslag – eller en slags norsk variant av «Watergate». En sak der det kun er ære og berømmelse å hente - og kanskje en Skup-pris på toppen. Men virkeligheten er ikke slik, «deep throats» kan like gjerne være langt mer kompliserte kilder (hvilket også den ekte utgaven viste seg å være), kanskje uten gode hensikter også: Journalistisk research er ikke kun rene svar på presise spørsmål. For journalistikk

er ikke som et broderi, det ser ikke alltid like pent ut på baksiden. Det er bare på trykk at journalistikk blir sort/hvitt.

Var Ulrik Imtiaz Rolfsen forberedt på at han en dag måtte forsvare kildene sine mot politiets sikkerhetstjeneste? Nei, jeg tror ikke det.

Dagen etter sendte han ut en Twittermelding med følgende budskap: «PST-razzia som vitne fordi jeg lager dokumentar om Ubaydullah Hussain og Profetens Ummah og Norges evne til å takle. Er ikke mistenkt for noe.» 140 tegn med et budskap som ikke var helt innertid, sett i ettertid.

«Er ikke mistenkt for noe»...?

Twittermeldingen var forvirrende. Jeg tror ikke PST hadde gjort premissene klare, slik det for eksempel kreves i Vær Varsomplakatens 3.3.

Men hvordan skulle Rolfsen være forberedt på en slik situasjon – når dette knapt har skjedd før i vår tid? PST kan si hva de vil, om at de kunne ha gjort det samme mot en hvilken som helst annen redaksjon. Fakta er at de ikke har det. Politiet i Norge gjør ikke slikt, de har aldri hatt det for vane.

Det som er blitt Rolfsen-saken er derfor blitt historisk. Du kommer til å bli referert til, du blir pensum i journalistikk, saken får relevans ut over Norges grenser.

Vi skjønner alle kanskje litt av hva det har krevet av deg og dine å stå i den. Og mens ukene har gått, har alvoret rundt saken krøpet stadig nærmere. For det er ikke lett å forklare en som ikke har et jevnlige forhold til prinsipper om ytringsfrihet, om kildevern, om menneskeretten til å motta og formidle informasjon, hvorfor man ikke skal bidra alt man kan for at en som kanskje en eller annen gang kunne hatt befattning med en terrorhandling kunne stoppes, eller hvorfor man ikke skal gjøre sitt for at en person som kan ha hatt onde hensikter, skal fengsles. Og denne siste uken, etter angrepene i Paris, er dette blitt enda vanskeligere.

Men hvem lovet at det skulle være lett?

La meg trekke opp noen hodepiner i vår tid: Hvor mye overvåking utsettes vi for og hvor går grensene? Hvordan skal vi forholde oss til radikal islam? Hvorfor blir ungdommer radikaliseret? Hvorfor mislykkes integrasjon, hvis ansvar er det? Hvordan kan pressen beskytte sine kilder i overvåkingens tid? Skal alle som produserer informasjon kunne kalle seg journaliser og ha rett til å beskytte sine kilder? Skal potensiell terrorhandling straffes på mistanke? Dette er mye på en gang.

All denne hodepinen finnes i Rolfsen-saken. Det er så mye på en gang, at bare fag-nerder kan glede seg over det.

Carl von Ossietzky fikk Nobels fredspris for 80 år siden. Det vil si, det var 1935-prisen, men han fikk den i 1936. Komiteen var så uenig at den ikke ga ut en pris i 1935, og Ossietzky fikk den med dissens. Den ble ikke til noe glede. Han døde i fangenskap, pengene ble tusket vekk av andre. Men hva fikk han den for? For å lekke informasjon om opprustning. For å fortelle og kjempe mot noe han mente at ikke kunne føre til fred. Siden er han selv blitt en pris. Og de beste tildelingene er ikke de åpenbare. De beste tildelingene er de som har litt fallhøyde, de som gir litt sug i magen. For eksempel en pris som går til en som utfordrer makten, i terrorens og overvåkingens tid – annonsert i god tid før Høyesterett skulle si sitt om saken.

Ja, verden er rar nå?

«Verden er jo så rar nå», sa en pappa på TV 2 forrige uke. Skolen var blitt evakuert etter en trusselmelding og alle, også han, var blitt redde. Han fant den nærliggende forklaringen på det som kan ha vært en overreaksjon: «Verden er jo så rar nå». Nyhetsinnslaget kom sammen med meldingen om at IS hadde drept sin norske fange – og i Paris var ytterligere to drept og syv fanget da politiet med voldsom kraft avverget en ny mulig terroraksjon.

Ja, verden er rar nå. Alvoret angår oss alle. Mange blir skvetne, noen blir redde. Og frykt er som en smittsom og ofte kronisk sykdom.

I denne situasjonen skal mediene spille en viktig rolle. De skal bringe frem informasjon som er vesentlig og som bidrar til en opplyst samtale, slik at meningene blir preget av

innsikt – og vedtakene blir enda klokere.

Medienes rolle er også å stille andre til ansvar. Allerede dagen etter angrepene i Paris, ble det snakket om at livet måtte og skulle gå videre. Det gjør gjerne det. Folk flest har ikke noe særlig valg. Man faller tilbake til gamle vaner.

Men frykten for at noe kan skje, er naturligvis der. Særlig vil frykten være der hos dem som vet at de kan bli stilt til ansvar for hva de kunne ha visst, hva de burde ha visst, hva de visste og hvordan de håndterte det.

I slike situasjoner har også pressen et ansvar for sine vurderinger når meningene skal klarlegges. Var jobben for dårlig? Er det en skandale? Må noen gå? Eller er det bare så lett å se alt i ettertid? Også de som feller dommen over hvordan makt og myndighet har håndtert en sak, kan skape grobunn for mer institusjonell frykt, mer overvåking og flere overilte handlinger.

Hvordan kan vi være på den sikre siden? Nå som verden er blitt så rar, hvordan kan vi være på den sikre siden fremover? Hvordan skal vi ta vare på det vi holder høyt: Vår trygghet og våre liberale

verdier. Det var slike avveininger Høyesterett måtte votere over på fredag.

Det var en sak som var verdt å kjempe for. Du så den nok ikke komme, Ulrik. Men jeg veldig glad for at du tok den. Jeg er imponert over og stolt av hvordan du har håndtert den underveis.

Jeg skriver dette to døgn før Høyesterett skal avsi sin kjennelse offentlig ved votering.

Derfor kan jeg dessverre ikke fortelle om alle de gode opplevelsene på fredag. Eller forsøke å beskrive hvordan Anine Kierulf så ut da hun i begeistring sa at hun gledet seg sånn til å lese Høyesteretts kjennelse én gang til.

Jeg skrev dette før, for man får stå for noe uansett hva Høyesterett måtte komme til. Akkurat som denne tildelingen ble kjent i god tid for sakens punktum.

Men, nå vet vi hvordan det gikk. Derfor skal jeg avslutte med det fine lille ordet som trillet rundt Høyesteretts bord på fredag.

For nå har vi hørt juryen for Ossietzky-prisen forklare hvorfor du fortjener prisen, og jeg regner med at alle er her fordi de i det vesentlige er enig med juryen. Så jeg skal derfor bare avrunde med å si: Likeså. 🍷

«Frykten for at noe kan skje, er naturligvis der. Særlig vil frykten være der hos dem som vet at de kan bli stilt til ansvar for hva de kunne ha visst, hva de burde ha visst, hva de visste og hvordan de håndterte det.»

Ulrik Imtiaz Rolfsen da han mottok Ossietzky-prisen.

Fremmed i Foslis land

I Halvor Foslis nye bok *Fremmed i eget land*, «møter du etniske nordmenn som lever som minoritet i eget lokalsamfunn». Disse etniske nordmennene, til sammen 20, uttaler seg i sterke vendinger om Groruddalen – selv om flere av dem selv ikke har bodd her. Hvilke grunnholdninger presenteres i boka, spør Guri Waalen Borch, som selv bor på Ellingsrudåsen i Groruddalen.

GURI WAALEN BORCH

SAMORA

Assimilering
Assimilering av «utlendingene» er målet. Det går som en rød tråd gjennom hele boka. Helst skulle Norge vært som i en melkesjokoladereklame, melder informanten «Thomas». Problemer ved at «utlendingene» ikke assimileres, gjentas og gjentas av intervjuobjektene – som for eksempel at «nå er det så mye halalkjøtt i Norge at vi må kjøpe og spise muslimesnes produkter».

Fosli tar også seg selv med i intervjuene. Når han spøkefullt spør et ungt par om de kommer hjem til «utlandet» etter å ha feriert i Norge, legger han ikke skjul på at det er hans ord. Det samme gjelder ladede begrep som «masseinnvandring», «eksperiment» og «ghetto». Mange av spørsmålene han stiller er ledende og lukkede ja/nei og enten/eller-spørsmål, og han legger egne betraktninger indirekte og direkte inn i samtalen.

Eva Rueslåttan, Vidar Noreng og Jon Ruder fra Furuset Vel oppsummerer i Akers avis Groruddalen 30.10: «Vel og bra med personlige historier, men når alle uttrykker omtrent det samme, blir boka en generalisering og uttrykk for én holdning.»

Islam – fiende nummer én
Informanten «Alexanders» kapittel har tittelen «Det er alltid muslimene som skaper misnøye, frykt, trøbbel, splittelse». «Thomas» sier han «aldri har klart å skille mellom pakistane, irakere, afghanere og så videre; det var heller ikke noe viktig, de var av samme ulla, de har samme kulturarv, de er muslimer, og islam er en jævla drittreligion som ikke passer inn her.» Truende menn med skjegg, som ser på deg med

.....
*«'Alt regn er islamsk'.
'I dag har jeg observert flere grønne, spisse utvekster på grenene i nabolaget. Det kan bare bety at Islam er på vei.' Har virkelig religionen islam skylden for alt som er galt i Groruddalen?»*
.....

Halvor Fosli
«Fremmed i Eget Land»
Vigmostad & Bjørke

mord i blikket, er ifølge «Kari»s beskrivelser dagligdags på Furuset senter.

Informantene bærer med seg en rekke myter, som starter hos Fosli selv. Patrick Åserud, tidligere beboer på Furuset, uttalte i Aftenposten i 2011: «Det finnes (...) skoler der barn blir truet med juling for å ha med seg salami på matpakka.» Dette spør Fosli alle sine informanter om, selv om ingen av dem svarer slik han åpenbart tror de vil svare. Én persons opplevelse har blitt omgjort til en myte for hele Groruddalen.

Flere av informantene peker dessuten på at barn på skolene i Groruddalen ikke får ha juletre og ikke har juleferie. Skolene kaller det noe annet for å tekkes muslimene, blir det hevdet. Ellingsrud skole nevnes som eksempel. Skolen selv, og foreldre med barn på Ellingsrud, tilbakeviser dette. Flere fra Foslis «mikrofonstativ» snakker også om at disse «muslimene» krever at det leses fra Koranen i gudstjenestene.

Ildsjelen Vidar Noreng på Furuset i Groruddalen.

Foto: NTB Scanpix/Aftenposten/Sol Kristiansen.

Det er interessant hvordan myter oppstår. Sognepresten i Ellingsrud kirke ønsket nemlig å la en skoleelev lese fra Koranen under skolens julegudstjeneste i 2010, om da jomfru Maria fødte Jesus. Hun ønsket trolig å bygge bro mellom muslimske og kristne elever. «Det er noe som vi har felles. Det kan være fint å se det. Det står om Jesu fødsel i Koranen», uttalte hun til media da saken fikk oppmerksomhet. Og: «Det er en veldig vakker fødselsfortelling». Det ble mye oppstuss om saken, og presten endte med kun å referere til Koranen under gudstjenesten. Selv Siv Jensen uttalte seg i saken, og det var stort rabalder. Altså ble det faktisk aldri lest fra Koranen. Det har ikke skjedd.

Muslimere fremstilles også av flere av informantene som noen som «tar over landet vårt». Eksemplene omhandler barn som ikke vil ta imot godteri på Halloween (merk: en del godteri inneholder gelatin, som igjen inneholder svin), barn som ikke spiser maten på barnebursdager, at det altså leses fra Koranen i gudstjenestene, og så videre.

Problemer som må tas på alvor

Noen av informantene tar opp alvorlige problemer, som gjengproblematikk, vold, tvangsekteskap og streng sosial kontroll.

Læreren «Gudrun», som forteller om to pakistanske jenter som har blitt tvangsgiftet og lever i Pakistan, skal vite følgende: det finnes et kompetanseteam mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, og en integreringsrådgiver ved ambassaden i Islamabad man kan kontakte i slike saker. Det jobbes aktivt på mange fronter mot vold i nære relasjoner, herunder æresrelatert vold.

«Thomas'» opplevelser med slåsskamper og sykehusinnleggelseser må også tas på alvor. «Thomas» er

preget av mye sinne og frykt, og uttaler: «Å gå forbi fire-fem mørke gutter gjør noe med meg, jeg har i dag et slags post-traumatisk stress-syndrom». Han vender stadig tilbake til det han kaller «muslimske holdninger», som han sier handler blant annet om følgende: «Svarte gutter kjeder seg, ser noen hvite, dem tar vi, liksom».

Handler dette om islam, som «Thomas» sier? Hvilke andre faktorer kan føre til at gutter som kjeder seg, bestemmer seg for å «ta noen»?

Full assimilering eneste mulighet?

I en artikkel i Akers Avis Groruddalen den 30.10 kan man lese: «Rundt et lunsjbord inne på Stovner politistasjon sitter 15 kvinner med flerkulturell bakgrunn og snakker om livet. Om den konstante kampen for å bli akseptert.»

Halvor Foslis bok «Fremmed i Eget Land» har skapt stor debatt.

Øyvind Holen har skrevet boken «Groruddalen. En reiseskildring». Her er han utenfor Trosterudsenteret i Groruddalen.
NTB Scanpix/Aftenposten/Nordli, Katrine Nordli

«Thomas» ønsket også å bli akseptert, i likhet med de 15 kvinnene. Mye mer kan og bør gjøres, men hva bidrar denne boka med? Kort sagt inneholder den enkle forklaringsmodeller på komplekse problemer, og bidrar til mer islamofobi. At forklaringsmodellene er enkle, kan illustreres med disse eksemplene fra den satiriske twitterkontoen @fjordman2: «Alt regn er islamsk». «I dag har jeg observert flere grønne, spisse utvekster på grenene i nabolaget. Det kan bare bety at Islam er på vei.» Har virkelig religionen islam skylden for alt som er galt i Groruddalen?

Foslis informanter har ikke noe imot at folk har annen hudfarge. At mennesker tilhører islam, har imidlertid de fleste av dem noe imot.

Gjennomgående i boka gjentas det at «nordmenn ikke er rasistiske, men kloke av erfaring», samtidig som flere går løs på «muslimene» med ganske drøye påstander.

Er «Gudrun» og Halvor representative?

Den kvadruple og tvekjønnede personligheten, læreren «Gudrun», minner om Fosli selv. «Gudrun» består av to menns og to kvinners holdninger og opplevelser. Boka til Fosli kan sies å være en «Gudrun», altså flere personers grunnholdning samlet i én. Eller skal vi kalle den «Halvor»? Tjue personers holdninger samlet i én, som alle er representative for én person: Halvor Fosli. Halvor Fosli nevner ikke, slik Øyvind Holen interessant nok påpeker i Aftenposten den 28.10. «at kriminaliteten, og da

særlig ungdomskriminaliteten, har gått kraftig ned de siste ti årene». Han ignorerer dessuten spørsmål om klasse og andre økonomiske og sosiale faktorer, skriver Holen. Holen trekker også fram at Fosli har brukt Holens bok om Groruddalen som bevisføring for å fremme sin egen forestilling om et sosialdemokratisk paradisk som ble ødelagt av innvandrere.

Fosli fikk svarene han ønsket fra sine informanter, men mange som bor her, ville gitt andre svar. Mange her tilbyr gjerne halal-pølser i en bursdag, uten å være redde for at muslimer skal ta over Norge. Oslo er en delt by, og sosiale problemer handler også om inntekt. Groruddalssatsinga, som flere av Foslis informanter fnyser av, har gitt mange flere barn

barnehageplass gjennom gratis kjernetid, noe som har hatt svært positiv effekt. Man kan undre seg over dem som på den ene siden klager over at en del «utlendinger», og da særlig kvinner, ikke jobber eller snakker norsk, og samtidig fnyser over tiltak som gir dem muligheten til det.

Forslag til gode tiltak er totalt fraværende blant informantene, det legges heller ikke opp til at de skal komme med dem. Vi andre får jobbe videre med den

konstruktive delen; at Groruddalen skal være et godt sted å bo – også etter Halvor Foslis bok. 📍

.....
«Halvor Fosli nevner ikke, slik Øyvind Holen interessant nok påpeker i Aftenposten den 28.10, 'at kriminaliteten, og da særlig ungdomskriminaliteten, har gått kraftig ned de siste ti årene'».

Vitenskapelig begrunnet diskriminering

Innenfor pedagogikken var det lenge vanlig med intelligens testing. Elevenes vansker klassifiseres etter skår på intelligens- og andre pedagogiske tester, og disse blir brukt for å kartlegge og forutsi elevens prestasjoner.

LINN WINSNES ROSENBORG

SAMORA

Det er bred faglig enighet om at grunnleggende språk- og begrepsforståelse er sentralt for læringsutbyttet til barn. Lov- og læreplanverk er tydelige på minoritetsspråkliges rett til opplæring både i og på eget morsmål. Hvordan kan det da ha seg at minoritetsspråklige elever i urovekkende stor grad henvises til PP-tjenesten for utredning? Hvorfor blir ikke rettighetene til minoritets-språklige elever ivaretatt i norsk skole?

Testing og utredning av barn med faglige utfordringer

Jeg har gjennom mine studier i pedagogikk fått en sterk interesse for stigmatisering, diskriminering og utestenging av barn med særskilte behov i norsk skole.

Som det kommer frem av Joron Pihls studier av sakkyndige i Oslo i tidsperioden 1990 til 2000, blir et overveldende flertall av elevene som henvises til PP-tjenesten utredet ved bruk av WISC-R. Dette er en normbasert intelligens test som måler IQ ved å sammenligne oppnådd testskår med fastsatte normgivende prestasjoner. Normene settes etter en gjennomsnittlig skår for elever innenfor samme aldersgruppe, og resultatene av testene gir svar på om elevene presterer på normalt nivå, og hvor stort et eventuelt avvik er (Pihl, 2010).

Det paradoksale og kritikkverdige ved å teste minoritetselevens intelligens ved bruk av dette verktøyet, er at testen i sin tid ble oversatt fra amerikansk for å sikre at norske barn ikke ble målt opp mot amerikansk standard. Bakgrunnen for dette var en uttalt fare for å prestere dårligere da testen refererte til amerikanske kulturelle forhold.

Testen måler kunnskap og ferdigheter norske barn forventes å ha tilegnet seg gjennom sin oppvekst i norske hjem i 1978. Den er tilpassa norsk kulturell kontekst, og er standardisert for barn med bokmål og nynorsk som mors- og talemål (Pihl, 2010).

Joron Pihl
«Etnisk mangfold i skolen. Det sakkyndige blikket»
Universitetsforlaget 2010 2. utgave

Historien viser hvordan det har vært et tilbakevendende problem at slike tester brukes for å fremme påstanden om hvites overlegenhet, og hvordan etniske minoriteter i uforholdsmessig stor grad identifiseres og kategoriseres som avvikende og funksjonshemmede.

På tross av at funksjonshemming ikke kan forstås ut fra kjennetegn ved individet (Romøren, 2000 i Pihl, 2010), ender flere av de utredede elevene opp med diagnoser. Fremfor å tilrettelegge den ordinære undervisningen iverksettes det spesialpedagogiske tiltak ment for barn med atferds- og lærevansker,

«Det paradoksale og kritikkverdige ved å teste minoritetselevens intelligens ved bruk av dette verktøyet, er at testen i sin tid ble oversatt fra amerikansk for å sikre at norske barn ikke ble målt opp mot amerikansk standard.»

og et urovekkende antall elever diagnostiseres som lettere funksjonshemmet.

Med sakkyndige ved roret testes altså intelligensen til barn som ikke har de samme kulturelle eller språklige referansene som testen er bygget på. Testingen foregår på tross av advarsler gitt av amerikanske psykologer som har produsert testene. Denne praksisen kan vanskelig beskrives som noe annet enn et uttrykk for strukturell og vitenskapelig begrunnet diskriminering.

Når språkvansker blir en diagnose

En av de vanligste årsakene til at elever henvises til PP-tjenesten er språkvansker. Det viser seg at elevene ofte har en god muntlig kompetanse, men at de har vansker med å forstå tekster og/eller uttrykke seg skriftlig på norsk. Dette vil utvikle seg til fagvansker, og forskning på tospråklighet indikerer at mangelfull tospråklig opplæring spiller en stor rolle i utviklingen av slike vansker (Cummins & Swain, 1986, Skutnabb-Kangas, 1981, Øzerk, 1992 & 2003 i Pihl, 2010). Som Øzerk (2003) også har avdekket, har det allerede i småskolen vist seg at omkring halvparten av minoritets elevene har lite eller ingen faglig utbytte av undervisningen (Øzerk, 2003 i Pihl, 2010).

Testene betraktes på tross av dette som et passende mål på barns intelligens (Pihl, 2010). Mye av kritikken blir med dette basert på hvordan tester brukes som instrument for seleksjon og rangering, da både i skolen og samfunnet for øvrig (Gould, 1981, Håland, 1997 i Pihl, 2010)

Den statusen som PP-tjenesten tilskriver elevene kan beskrives som et produkt av selve utredningen. På tross av at klare brudd på testens forutsetninger er godt dokumentert, fortsetter PP-tjenesten å utrede minoritets elever på denne måten. PP-tjenesten praktiserer en nesten blind tro på testens gyldighet, totalt uavhengig av omstendighetene. I løpet av utredningen transformeres ytre omstendigheter til en individuell diagnose.

Grunnleggende kritikk av bruken av intelligens-tester baseres på at pedagogiske, samfunnsmessige og institusjonelle utfordringer skygges legges. Språk- og kulturforskjeller blir behandlet som avvik, og årsaken til lavt faglig utbytte plasseres inne i eleven, forklart ved lavt intelligensnivå (Pihl, 2010),

Segregering som løsning på atferdsvansker

Enkelte skoler er svært raske til å henvise minoritets elever med atferdsvansker til PP-tjenesten, på samme måte som vist i tilfeller med språk- og fagvansker. PP-tjenesten anbefaler på sin side ofte å ta elevene ut av klassen, på tross

av at slik segregering ofte er i strid med hva både eleven og foresatte ønsker. Det viser seg at utagerende barn ofte blir gjengangere i PP-tjenesten, og at de etter hvert har store journalmapper. Det interessante er hvordan det, til tross for gjentagende utredninger og spesialundervisning, ikke viser seg noen bedring i elevens atferd. Barnet blir allikevel værende i spesialundervisningen, og erverver seg etter hvert en institusjonshistorie. Elevene gjøres til klienter fremfor barn og elever (Pihl, 2010).

Ved å anbefale spesialundervisning i stort omfang sørger PP-tjenesten for at elevene skilles ut fra den ordinære undervisningen. På denne måten ivaretar de skolens behov fremfor elevenes. Sakene Pihl (2010) viser til forteller blant annet om rapporter som bekrefter skolens vurdering av atferdsvanskene, på tross av at PP-tjenesten ikke har foretatt noen form for klasseromobservasjon. Utredningene skjer ved bruk av metoder basert på deres vitenskapelige status, intelligens-tester og bruk av ekspertspråk. I de tilfeller hvor skolen manglet forutsetningen for å tilrettelegge undervisningen for

elevene, anbefalte PP-tjenesten å segregere i stort omfang, noe som er en løsning på skolens problem fremfor elevens (Pihl, 2010).

Pihl gjorde en oppfølgingsundersøkelse i Oslo av utredninger i perioden 2000-2005. Dessverre fant hun ikke vesentlige forbedringer.

Avsluttende kommentar

Hvor er logikken i å utrede barn i det lange og det brede, rapportere om både generelle og spesifikke lærevansker, for deretter å skille ut elevene fra ordinær undervisning? Når ble det det enklere å fjerne elevene fremfor å sikre at disse mottar adekvat opplæring i og på eget morsmål?

Testene er ment å skulle forutsi hva eleven kan prestere i fremtiden, men det tas ikke høyde for hvordan minoritets elever vil prestere om de gis adekvat undervisning med utgangspunkt i språklige og kulturelle forutsetninger. Testene måler angivelig den generelle intelligensen, men rent reelt måles prestasjoner som er et produkt av samspillet mellom pedagogiske, kulturelle, relasjonelle og institusjonelle variabler (Cummins, 1989 i Pihl, 2010).

Som Pihl (2010) poengterer, er pedagogisk-psykologisk rådgivning i skolen er svært krevende. Feltet kompliseres ytterligere når det dreier seg om interetniske relasjoner med språk- og kulturforskjeller. I disse tilfellene er det særdeles viktig å være oppmerksom på at utagerende atferd kan være en reaksjon på det som av barnet oppleves som en uholdbar skolesituasjon.

.....
«Hvor er logikken i å utrede barn i det lange og det brede, rapportere om både generelle og spesifikke lærevansker, for deretter å skille ut elevene fra ordinær undervisning?»
.....

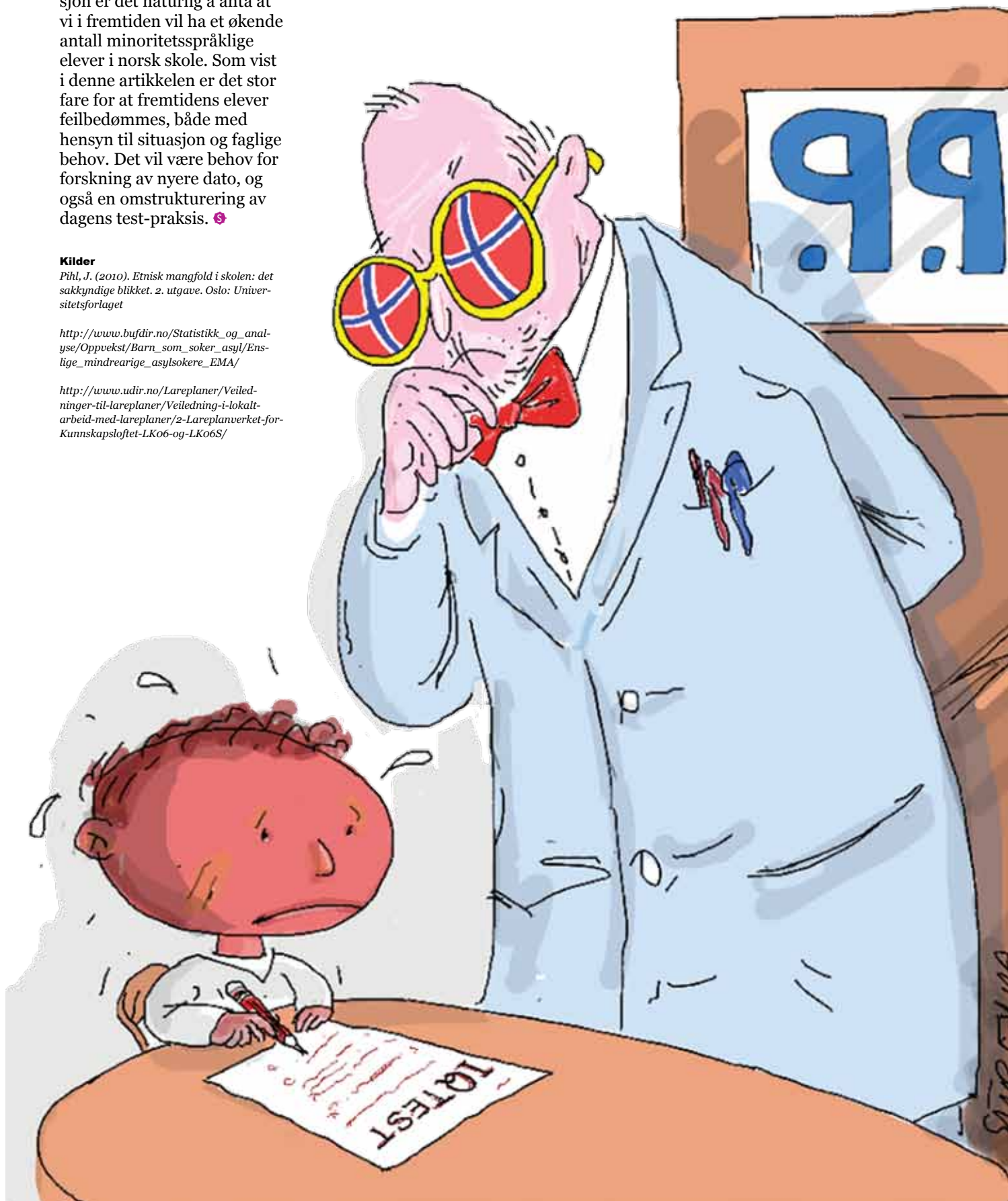
Med dagens flyktningssituasjon er det naturlig å anta at vi i fremtiden vil ha et økende antall minoritetsspråklige elever i norsk skole. Som vist i denne artikkelen er det stor fare for at fremtidens elever feilbedømmes, både med hensyn til situasjon og faglige behov. Det vil være behov for forskning av nyere dato, og også en omstrukturering av dagens test-praksis. 🍷

Kilder

Pihl, J. (2010). *Etnisk mangfold i skolen: det sakkyndige blikket*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget

http://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Barn_som_soker_asyll/Enslige_mindrearige_asylsokere_EMA/

<http://www.udir.no/Lareplaner/Veiledninger-til-lareplaner/Veiledning-i-lokalt-arbeid-med-lareplaner/2-Lareplanverket-for-Kunnskapsloftet-LK06-og-LK06S/>

Illustrasjon: Sureyya Aydin

Fargene er det viktigste i bildet fordi de får fram lys og skygge.

I dette maleriet ønsker Amina å eksperimentere med lysere farger.

Kunstneren mot strømmen

Den 23 år gamle oslojenta Amina Sahan mener at kunstneriske yringer er like viktige som andre yringer i et samfunn. Bildekunst kan uttrykke det uttalte i en tekst eller det som står mellom linjene. Hva ønsker Amina å formidle gjennom kunsten, og hva mener hun om kunst som uttrykksmåte?

SELMA BENMALEK

SAMORA

Kunst- og håndverkstimene på skolen likte Amina å gjøre en ekstra innsats. Både på skolen og hjemme fikk hun alltid gode tilbakemeldinger på sine spesielle evner i tegning. Foreldrene støtter det datteren gjør fullt ut, og faren gir Amina konstruktiv kritikk for å motivere henne til å yte mer. Samora lurer på om hun har funnet sin kunstneriske stemme.

– Det er en prosess. Jeg forsøker alltid å gjøre ting annerledes og er stadig på leting etter nye teknikker og temaer. Foreløpig er jeg kommet så langt at jeg vet hva jeg liker, men det finnes selvfølgelig ingen fasit.

Da Amina var ferdig med videregående skole, ønsket hun å studere noe hun var virkelig interessert i, samtidig som det kunne gi henne en sikker jobb. Hun valgte å utdanne seg til faglærer i formgivning, kunst og håndverk ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Slik kunne hun kombinere læreryrket med kunsten.

– Jeg føler jeg har valgt rett, konstaterer Amina, men det hadde vært fint om lærerne på ungdomsskolen og videregående hadde fortalt om de mulighetene som finnes. Hadde jeg valgt kreative fag allerede på videregående, ville jeg fått en verdifull innføring i faget på et tidlig tidspunkt.

Masteroppgaven

Amina tar mastergraden i Fagdidaktikk: Kunst og Design ved Institutt for estetiske fag på Høgskolen i Oslo og Akershus. Kulturell identitet og sammenhengen mellom kunst og kulturell bakgrunn, er temaet Amina ønsker å se nærmere på. Temaet har hun valgt fordi personer med minoritetsbakgrunn synes å være underrepresentert i kreative yrker.

– Jeg vet ikke om dette har sin årsak i selve minoritetsbakgrunnen, men mange ønsker å satse på yrker hvor en er sikker på å få jobb etter studiene, som f.eks. noe innen medisin eller juss. De fleste fokuserer på at de vil raskest mulig ut i jobb for å tjene penger.

– Selv tenkte jeg ikke på kunst i yrkessammenheng, men satset heller på læreryrket. Mange med minoritetsbakgrunn blir gledelig overrasket over at jeg er kunstner og kan jobbe med noe jeg virkelig liker.

– Mange unge har nok et reelt ønske om å for eksempel bli lege, men yrkesvalget kan også ha sammenheng med at de er oppvokst i et miljø hvor legeyrket blir sett på som spesielt attraktivt.

I masteroppgaven tar hun for seg synet på visuelle yringer i ungdomsmiljøet på Holmlia i Oslo. Formålet er å redegjøre for oppfatningen av visuelle

Lærer og kunstner Amina Sahan.

Foto Selma Benmalek

ytringer og maleri/tegning hos ungdommer med ulik kulturell bakgrunn. Amina ønsker dessuten å finne ut hvilken status det å male og tegne har i Holmlia-ungdommens øyne.

Amina valgte Holmlia fordi hun ønsker å se nærmere på flerkulturell påvirkning når det gjelder persepsjon og interesseområde. Området er en kulturell smeltedigel hvor flere etter hvert har valgt kreative yrker. Samtidig som ungdommene har ulik kulturell bakgrunn, tilhører de en sterk ungdomskultur hvor likhetsidealet står sterkere enn kulturelle skillelinjer.

Inspirasjon, teknikk og motiv

Kunstnerisk sett er det mye som inspirerer Amina.

– Tidligere trodde jeg at man måtte velge seg en enkelt maler eller stilart for å få inspirasjon. Via studiene har jeg lært at man kan inspireres av hva som helst. Ellers er jeg opptatt av å ta vare på det klassiske, slik at man er i stand til å bruke grunnleggende teknikker i maleri.

Som ung kunstner av 2015, bruker Amina blant annet Instagram for å få inspirasjon.

– Det er mange ting som inspirerer meg, og alle inntrykkene setter jeg sammen til et maleri. Amina bruker fotografier hun selv har tatt som utgangspunkt for maleriene, først og fremst for å få lys og skygge riktig.

– Jeg tar mange bilder som jeg senere studerer nøye. Motivet jeg så velger å male, er ikke nødvendigvis det som opprinnelig fanget min interesse. Det kan like gjerne være noe i bakgrunnen på bildet som opptar meg. På en måte går jeg på oppdagelsesferd i mine egne bilder, og der finner jeg stadig interessante motiver for mine malerier.

– Motivene er noe jeg kan bygge videre på og tilpasse til det jeg ønsker å få fram. Hvert eneste strøk bidrar til det ferdige maleriet. Målet er ikke i seg selv å male for eksempel et menneske, men å bearbeide de eksisterende formene og figurene som danner et

Kunstneren har valgt blåtoner til dette barneportrettet.

bilde. Dette er en prosess jeg går gjennom for å skape et uttrykk.

Bildene Amina lar seg inspirere av, tar hun på reiser i andre land.

– Det er viktig for meg å ta bilder der jeg oppfatter at det finnes noe spennende, det kan være dynamikken mellom mennesker eller det kan være spesielle lysforhold. Det er mest interessant å ta bilder utendørs, men jeg maler ofte portretter der noen poserer under en lyskilde.

Mennesker som motiv

Hvorfor lar Amina seg fascinere av mennesker?

– Det har alltid vært viktig for meg å se hvordan mennesker gir liv til et maleri. Samspillet mellom menneskene på et bilde, har alltid fascinert meg. Fasinasjonen ligger i selve forvandlingen fra virkelighet til maleri.

– Folk går forbi hverandre på gaten tilsynelatende uten å ense hverandre. Når jeg fotograferer, velger jeg ut noen få bilder som jeg setter inn i et maleri selv om disse i utgangspunktet ikke hadde noen forbindelse. Det er utrolig fascinerende å ta bilder av folk som bare passerer hverandre tilfeldig. Etterpå studerer jeg bildene og ser sammenhenger andre ikke ser.

– Mange tror kanskje jeg er turist, legger hun til og ler. Det er som om jeg tar «screen-shots» når jeg

Amina maler for det meste menn, og da spesielt arabiske menn. Mange forventet at hun skulle holde seg til kalligrafi.

betrakter mennesker og situasjoner, og da ser jeg kanskje nye sammenhenger. Jeg elsker å gi hverdagsopplevelser spenning ved å bruke farger og ulike teknikker.

Amina arbeider med akryl, og fargene hun bruker er kraftige:

– Fargene er det viktigste i bildet fordi de får fram lys og skygge. Det kan hende jeg på forhånd bestemmer meg for hvilken fargeskala som skal til for å gi bildet en bestemt stemning.

– Jeg har en tendens til å velge mørke farger. At jeg blant annet bruker mye rødt, tror mange har med krig som tema å gjøre.

Amina har både norske og irakiske røtter, og mange bedømmer bildene utfra bakgrunnen hennes. Massemedias nyhetsstrøm har medført at folk flest har en tendens til å assosiere Irak med krig.

Motivasjonen

I 2014 var Amina Sahans bilde «God jul» blant de hundre arbeidene som ble antatt til den årlige utstillingen i Lørenskog og Ullensaker kunstforening. At bildet ble omtalt som «pakistansk», førte til at hun valgte å arbeide mer med tendensen til å generalisere mennesker med minoritetsbakgrunn.

– Det ble enda viktigere å vise maleriene mine og fortsette å male disse motivene. Hvis publikum ikke har sett en hverdags-araber, kan jeg via malerier vise en fredelig araber ute på gaten i et helt dagligdags ærend. Dette gir meg en anledning til å snakke med folk om det de lurar på og slik oppklare noen misforståelser.

Amina er en kunstner som ikke vil la seg dirigere av folks oppfatninger. Hun tar klare standpunkter og velger sin egen vei.

– De fleste medstudentene malte kvinner. Jeg valgte å male menn, og da spesielt arabiske menn. Det ble

ekstra spennende å male disse portrettene fordi mange forventet at jeg for eksempel skulle holde meg til kalligrafi.

– Jeg liker å gå mot strømmen og gjøre det motsatte av det man forventer av meg. Når jeg maler arabiske menn, er det fordi jeg vil at kunsten min skal spre kunnskap. Med arabiske motiver får jeg muligheten til å besvare spørsmål, oppklare misforståelser og nyansere der stereotypier finnes.

Nyansering og refleksjon

Det at Amina er kunstner, bryter i seg selv med mange stereotypier både om kunstnere og om ungdom med minoritetsbakgrunn. Oppvekst og erfaringer gjør at Amina føler at hun havner mellom to stoler hvor det på begge sider finnes en del fastlåste holdninger.

– Jeg ønsker å nå fram til begge sider. Det å skape kunst handler både om å vise at jeg lager bilder, samtidig som jeg ønsker å uttrykke noe med bildene. Siden det ikke forventes at jeg skal gjøre det jeg gjør, blir det et poeng i seg selv å vise at jeg faktisk gjør det.

Erfaringene har inspirert Amina til å jobbe med malerier med politiske budskap.

– I dag skriver folk mye og ytrer seg via ulike kanaler. Jeg føler at billedkunst er en annen måte å si ting på. Kunsten bør være meningsfull, og akkurat nå er jeg veldig engasjert i det som skjer i verden. Jeg leter hele tiden etter nye uttrykksmåter for å kunne bidra til nyansering og refleksjon i samfunnet.

En viktig inspirator

– Kunstnere med minoritetsbakgrunn blir mer og mer vanlig i Norge, og noen ser kunst som en reell mulighet. Enda er det noen som tror at kunstnerlivet er litt spesielt, men jeg kan være kunstner på min måte uten å følge andre kunstnere.

Amina underviser i tillegg til studiene. Hva ønsker hun å formidle til elevene sine?

– Jeg er opptatt av at elevene utvider sin horisont og er åpne for at det finnes mange yrker. Det er spesielt viktig å få elevene til å forstå de kreative fagenes verdi. Mange minoritetsungdommer trenger å møte kunstnere og erfare at også kreative yrker er «seriøse».

– Det å ytre seg kunstnerisk trenger ikke være sært. Kunstneriske ytringer er like viktige som andre ytringer i et samfunn. Det er sterkt fokus på det å uttale seg om ulike dagsaktuelle saker, så alle stemmer trengs. Bildekunst kan uttrykke det uttalt i en tekst eller i det som står mellom linjene. 🗨️

.....
«Det å ytre seg kunstnerisk trenger ikke være sært. Kunstneriske ytringer er like viktige som andre ytringer i et samfunn.»
.....

– Folk går forbi hverandre på gaten tilsynelatende uten å ense hverandre. Når jeg fotografierer, velger jeg ut noen få bilder som jeg setter inn i et maleri selv om disse i utgangspunktet ikke hadde noen forbindelse, sier Amina Sahan.

Teaterstykket «Klassen vår» er satt til en sommerdag i 1941 i den lille polske byen Jedwabne. Den ene halvparten av befolkningen dreper den andre. Hundrevis av jøder stenges inne i en låve, før den blir pønt.

Det skal ikke skje igjen

Teaterstykket «Klassen vår» av den polske dramatikerens Tadeusz Słobodzianek har fått mye ros. VG kaller det «en historie for vår tid.» og Dagbladet kaller stykket «årets viktigste.» Mens Dagsavisen beskriver det som «viktig, vondt og mesterlig». Stykket pirker i fortidens sår, men hva sier stykket noe om vår tid?

MOHAMED ABDI

SAMORA

Før jeg satte meg ned for å se og anmelde «Klassen vår», som handler om jødeutryddelsene under andre verdenskrig, noterte jeg meg noe som sto i publikumsheftet. I heftet stiller Nationaltheatret leseren (og publikum) følgende to spørsmål: Kan det hende igjen? Kan det hende hos oss? Jeg syntes det var merkelige spørsmål å stille. Hvorfor? Først og fremst fordi det er veldig eurosentrisk, men også fordi det viser mangel på historiekunnskap.

Det som skjedde i den polske landsbyen Jedwabne en sommerdag 1941, har skjedd igjen og skjer fortsatt. Folkemord er ikke noe som er forbeholdt de mørkeste kapitlene i menneskehetens historie. Det finner dessverre sted også i vår tid. I Syria og Irak, for å nevne noen få eksempler. I mindre skala enn det systematiske og industrialiserte massebordet som går under navnet Holocaust. Men det skjer fortsatt.

Fra vennskap til dødelig hat

Handlingen i «Klassen vår», som er glimrende oversatt til norsk av Agnes Banach, er lagt til den polske landsbyen Jedwabne. En typisk, polsk landsby med

en kristen majoritet og en jødisk minoritet. Før den andre verdenskrig og før Holocaust, hadde Polen den nest største befolkningsandelen av jøder i Europa. Etter Sovjetunionen. Hele 10 prosent av Polens befolkning var jøder. De satte stort preg på polsk kultur, politikk og offentlighet.

Opptakten til massakren

Stykket starter på 1920-tallet. Vi møter ti elever, fem jøder og fem kristne som går i samme klasse. Vi følger denne klassen helt fram til vår tid. Man merker allerede ved begynnelsen at disse elevene er som elever flest. De lar seg ikke begrense av religiøse barrierer. De leker sammen, er bestekamerater, blir forelsket i hverandre. Hvorvidt man kommer fra et jødisk eller kristent hjem er irrelevant. Men dette vennskapet utvikler seg til å bli et dødelig hat i 1930-årenes Europa. Nasjonalismen og de totalitære ideologiene kommer også til den lille landsbyen. Jedwabne, som resten av Polen, blir klempt sammen mellom Nazi-Tyskland i vest og Sovjetunionen i øst. Landsbyen blir en del av det den amerikanske historikeren Timothy Snyder (2010) kaller for dødsmerkene.

Det som skjedde i den polske landsbyen Jedwabne en sommerdag 1941 har skjedd senere og skjer fortsatt.

Volden starter når de kristne elevene dreper den jødiske eleven, Jakub Katz. Etter å ha torturert ham i flere timer og slått ham til blods, blir han drept på torget. Drapsmennene, ledet an av Zygmunt, viser ingen tegn til dårlig samvittighet for disse grusomme handlingene. I deres øyne ble de kvitt det de anser for å være et skadedyr. Ikke et annet menneske av kjøtt og blod som de andre, men et menneske som var blitt dehumanisert og fratatt all sin menneskelighet. Det er dette som kjennetegner alle former av folkemord. Det må først en dehumanisering til for å rettfærdiggjøre det fryktelige, barbariske og onde man gjør.

Politiske spenninger

Noen av de jødiske elevene blir kommunister, mens noen av de kristne elevene blir ihuga nasjonalister og høyre-radikale. Hatet kulminerer i voldtekter og vold mot den jødiske befolkningen. Flere hundre jødiske landsbyboere blir samlet sammen.

De blir tatt med til en låve og låven blir satt fyr på. Massakren kostet 340 menneskeliv. Etter krigen ble et titalls personer stilt for retten og straffet. Men det evige spørsmålet gjenstår: Hva er det som får vanlige mennesker til å ty til og begå slike onde handlinger? Og ikke mot hvem som helst, men mot sine tidligere klassekamerater, tidligere venner, tidligere kjærester, kolleger osv.

Den ene av de jødiske elevene, Abraham, flytter til New York for å studere og bli rabbiner. Gjennom hele handlingen er han å til stede via sine brev til sine gamle klassekamerater. Abraham er et eksempel på hvor lite europeiske jøder som flyttet tidlig til Nord-Amerika eller ut av Europa visste om det som skjedde på det gamle kontinentet. Zygmunt er en av de kristne elevene. Han er senere sentral både i masse-mordet på Jedwabnes jødiske befolkning, og i drapet på

klassekameraten Jakub Katz. Zygmunt lyver og stjeler penger fra Abraham. Zygmunt forteller Abraham at det var tyske nazister som drepte jødene, og at pengene skal brukes til å lage et minnesmerke for ofrene.

Antisemittismen i dag

«Klassen vår» viser oss at det som skjedde med Jedwabnes jøder er et av mange grusomme kapitlene i verdenshistorien. Slobodzianek har i ettertid startet en etterlenget debatt om jødehat og antisemittisme i dagens Polen og Øst-Europa. For noen uker siden så jeg en video av en demonstrasjon i Tsjekkia. Demonstrantene var høyrepopulister og høyre-radikale som skrek anti-islamske, innvandringskritiske og fremmedfiendtlige slagord. Men hatet deres var ikke bare rettet mot muslimer og innvandrere, i en tid hvor Europa går igjennom en flyktningkrise. Nei, underveis brenner de en dukke som skal forestille en ortodoks jøde.

Vi befinner oss i en turbulent tid. Høyre-radikale partier har fremgang, senest med Nasjonal Front som vant regionvalget i Frankrike i disse dager. Vi lever i en tid hvor vårt naboland Danmark har gått inn for en ny asylavtale hvor man for eksempel går inn for å konfiskere eiendelene til flyktninger. Det er 20 år siden folkemordet i Rwanda, og 19 år siden Srebrenica-massakren. Da må vi ikke bare stille oss spørsmålet: Kan det hende igjen? Vi må også spørre: Hvordan skal vi unngå at det skjer igjen? Vi lever i et land hvor flere hundre norske jøder ble sendt til den sikre død av Quislings regime. I tider med sosiale og økonomiske kriser er det viktig å se den andre som et menneske, og ikke som en fiende som skal dehumaniseres og bekjempes. 6

.....
«Vi må ikke bare stille oss spørsmålet: 'Kan det hende igjen?' men hvordan vi skal unngå at det aldri skjer igjen.»
.....

De andre og oss selv

Står middelklassens kvaler over sin egen fremmedgjorthet i veien for andre, viktigere historier?

Even Tømte snakker med Tone Wasbak Melbye om «Helikopter» på Nationaltheatret.

EVEN TØMTE

SAMORA

På vei fra Nationaltheatret møter jeg Tone, og kjenner umiddelbart et stikk av dårlig samvittighet. Vi skulle egentlig sett teaterstykket sammen. Jeg tok imidlertid feil av tidspunktet da jeg bestilte billettene på nettet, slik at hun ikke rakk å få det med seg. Jeg endte med å se stykket alene.

— Det var dumt at vi ikke fikk sett det sammen, men det går bra, sier hun.

Min samvittighets klebrige tentakler fortsetter likevel å omfavne meg idet jeg setter meg ned for å fortelle om stykket vi skulle ha sett sammen. Hvordan forholder man seg egentlig normalt til hverandre, når den ene vet at han har begått en urett mot den andre? Selv om man er enige om å sette strek over det som har skjedd, går det ikke helt av seg selv.

— Helikopter, ja. Vi blir tatt med til et norsk middelklassehjem, som lever en beskyttet tilværelse med rene, hvite flater. Moren kaller seg «helikoptermamma»..., begynner jeg.

— Helikoptermamma?

— Ja, jeg trodde egentlig det betyr det samme som curlingmamma, en som flakser rundt og tilrettelegger allting, men det er visst mer av en betegnelse på en overbeskyttende mor.

— Ikke en helt harmonisk og vel-fungerende familie, altså.

— Faren tilbringer mesteparten av tiden med et pille-glass i den ene hånden og mobiltelefonen i den andre, med et veldig distansert forhold til det som skjer rundt seg. Det er det en grunn til, viser det seg: Han har nylig kjørt ned og drept naboens datter. Naboene er flyktninger fra Uganda, som har opplevd mye av det redselsfulle som den norske familien forsøker å beskytte seg mot. Her kommer helikopteret igjen, denne gangen som et minne fra krigen som flyktning-

Teateranmeldelse:

Angela Betzien. Oversatt av Cecilie Mosli.

«Helikopter»

Nationaltheatret 2015

gen Thomas, den døde jentas onkel, opplevde som liten.

— Og nå har niesen hans blitt drept av naboen. Hvordan forholder han seg til det?

— I utgangspunktet forsøker Thomas å strekke ut en forsonende hånd til familien, men de klarer ikke å ta den imot. De tror han skal saksøke dem og er redde for å gi ham lillefingeren. I stedet forsøker de å kjøpe hans lojalitet ved å tilby ham jobb som personlig trener for sønnen. Det er ganske lett gjennomskuelig, og han begynner etterhvert å forakte dem. Familien ender på sin side med å lukke seg, og skade dem de i utgangspunktet hadde dårlig samvittighet overfor.

— Hva med moren til den døde jenta?

— Verken hun eller jenta selv dukker noen gang opp på scenen.

— En slags elefant i rommet?

— Elefanter, ja. På et tidspunkt fyller moren hele stua med tøyelefanter hun har kjøpt på Ikea, fordi de gir ti kroner til UNICEF for hver solgte elefant. Da faren spør hvorfor hun ikke bare kunne gitt penger, og om hun vet hvem det er som har produsert elefantene, vet hun ikke helt hva hun skal svare. Hun har et ønske om å forholde seg til verden, selv om hun ikke

Teaterstykket «Helikopter» er en metaforisk historie om den vestlige middelklassens forhold til resten av verden.

helt vet hvordan, og er også pådriveren for å forsøke å få et gemyttlig forhold til Thomas. Faren er derimot mer avvisende. Han tror historiene fra krigen i Uganda er tatt fra en film.

— Det er mange creepy kosedyr-scener her. Noen av dem viser seg for sønnen, og faren i pillerus, litt som den skumle kjempekaninen i Donnie Darko. Det er et gammelt triks, men jeg synes det fungerer. Det er også en virkelig, levende kanin på scenen, som spiller en viktig rolle i sønnens deliriske forsøk på å få tilværelsen til å gi mening. Tøvelefantene blir på sin side stående som en slags stedfortredere for utbyttede barnarbeidere i Kina.

— Slik du beskriver det, virker det ganske overtydelig alt sammen. Det som kanskje blir borte i det hele, er karakterenes personlighet som individer. De føles som arketyper.

— Ja. Uganderer Thomas er kanskje den som føles minst fanget av sin typekarakter og har mest av sin egen personlighet. Man får følelsen av at han i litt større grad kan velge sine handlinger enn de andre, som sitter litt mer fast i situasjonen sin. Men i det store og det hele er alle personene i stykket en slags metaforer.

— Og hele stykket er en metaforisk historie om den vestlige middelklassens forhold til resten av verden.

— Ja, det er veldig tydelig. Det «vi» stykket henvender seg til, plages av urett som er begått i nær

fortid. De fleste av dem dette går ut over har vi aldri møtt, og vet ikke helt hva vi skal gjøre med det. Så vi tilbyr litt penger og jobb, og blir indignert når de ikke er takknemlige. Det krever ikke all verdens fantasi å trekke paralleller til kolonialismen i Uganda — eller den siste tidens hendelser i Midtøsten, der vi bomber i stykker landet til folk, utløser borgerkrig, motstrebende slipper inn noen av de som flykter fra krigen, men blir opprørt når de klager over dårlige forhold på asylmottaket.

—Mhm.

— Du virker ikke helt overbevist?

— Problemet er at jeg synes jeg har hørt alt dette før. Det er vel ingenting man har hørt så mye som den hvite middelklassen som klager over sitt eget ubehag og sin fremmedgjorthet. Det at den ugandiske moren og jenta ikke er til stede på scenen forteller vel ganske tydelig hvem sine følelser dette

stykket handler om. Men det finnes jo andre enn den hvite middelklassen, med andre historier, som det kanskje er på tide at vi får høre.

— Det tror jeg du har rett i. Jeg synes altså dette var en godt fortalt historie. Den fungerer håndverksmessig, og noen av scenene er virkelig skumle og ubehagelige. Men egentlig gir det ikke noe man ikke har hørt før. 🍷

.....
«Det at den ugandiske moren og jenta ikke er til stede på scenen forteller vel ganske tydelig hvem sine følelser dette stykket handler om.»

Uhyggelig spenning

«Når du minst venter det» er tredje bok i Mahmona Khans trilogi om venninnejengen fra Grorud på Oslos østkant. Hva er det med Khans bøker som gjør at de ligger øverst på lese- og utlånstoppen blant ungdom i Norge?

SELMA BENMALEK

SAMORA

I den nyutgitte boken om jentegjengen leveres minst like mye uhyggelig spenning som i de to foregående bøkene i serien. Denne gangen er det Charlotte som er hovedpersonen. De andre jentene i gjengen er Sumera, Anila og Amber. Charlotte får en bukett roser og en gave fra en anonym beundrer. Den mystiske oppmerksomheten er i utgangspunktet spennende, men når Charlotte ser mystiske skygger på vei hjem i mørket, blir hun skremt.

På utlånstoppen

Journalist og forfatter Mahmona Khan ble født i Oslo i 1973. Hun debuterte som skjønnlitterær forfatter i 2011 med ungdomsboken «Skitten Snø». Temaet i boken er voldtekt i det norsk-pakistanske miljøet. To år senere utkom den frittstående oppfølgeren «Fra Oslo til Lahore». Handlingen i denne thrilleren er lagt til Pakistan og Dubai.

Khan er en av landets mest populære ungdomsforfattere. Serien hennes ligger på ungdoms-litteraturens salgs- og utlånstopp. Via spenning og krim trekker forfatteren unge lesere inn i litteraturens verden. Med serien hvor hun også tar opp dagsaktuell problematikk, synes hun i høyeste grad å ha truffet målgruppen. Forfatteren sier selv at hun er inspirert av bøkene om detektiv Nancy Drew.

Khan har god kontakt med sine unge lesere også utenom bøkene. I tillegg til å reise rundt i Norge for å besøke skoler og diskutere temaene i bøkene, holder hun skrivekurs for ungdom.

Leserne ønsker filmatisering

Under lanseringen av årets roman ble det vist en trailer som Khan hadde produsert og regissert selv. Traileren var et forsøk på å komme leserne et stykke i møte, ettersom de overfor forfatteren har uttrykt ønske om en filmatisering av de to første bøkene i serien.

«Hvis det er noe forfatteren har oppnådd med bøkene sine, er det å vekke leslysten hos mange unge som ellers ikke ville vært opptatt av bøker og lesing.»

Mahmona Khan
«Når du minst venter det»
Aschehoug 2015

I reklamefilmen presenteres jentegjengen. De dramatiske hendelsene i boken antydes på en måte som skaper både spenning og grøss – og selvsagt lyst til å lese boken. Den korte filmatiske presentasjonen av «Når du minst venter det», ga uten tvil leserne et enda sterkere ønske om filmatisering av serien.

Både tematikken og seriens spenningsmettede handling egner seg godt for lerretet. Bøkene er rene manus for actionfylte ungdomsfilmer. Det jentene opplever, er svært dramatisk og får det til å gå kaldt nedover ryggen på leseren.

«Girl power»

Det er Oslos mørke sentrumsgater og drabantbymiljøet i Grorudalen, hvor jentene kommer fra, som er sjelen i Khans bøker.

Forfatteren er ikke den første som har skrevet bøker om ungdom med minoritetsbakgrunn på Oslos østkant. Likevel har hun helt klart sin egen stil.

I intervjuer har Mahmona Khans uttrykt at det er hennes ønske at minoritetsungdom skal kunne

Khan har god kontakt med sine unge lesere også utenom bøkene. I tillegg til å reise rundt i Norge for å besøke skoler og diskutere temaene i bøkene, holder hun skrivekurs for ungdom. Foto: Hans Fredrik Asbjørnsen

kjenne seg igjen i bokens karakterer. Forfatteren mener det er viktig for unge å ha noen å identifisere seg med. Samtidig vil hun at norsk ungdom generelt skal bli få et innblikk i hvordan det er å være ung i hovedstaden i dag.

At det er unge jenter som er heltene, gjør sitt til at Khans bøker er blitt så populære. Den handlekraftige venninnejengen gir leserne følelsen av «girl power». Forfatteren skildrer svært troverdig hvordan hovedpersonen opplever hendelsene både på et fysisk og et psykisk plan. Noen ganger er handlingen så brutal at både venninnejengen og leserne blir numne av skrekk.

Samme hva som skjer venninnene, gir de ikke opp. De forsøker alltid å komme til bunns i de vanskelige sakene de dras inn i, men for å greie seg i møtet med kriminelle i Oslos og Pakistans underverden, er de helt avhengige av å holde sammen. Denne drivkraften i bøkene kan minne om Nancy Drews aldri sviktende gå-på-holdning.

Et crescendo

Khans bøker starter forholdsvis rolig og forsiktig, slik at leserne rekker å bli kjent med karakterene. Med en brutal og nærmest uvirkelig hendelse snur forfatteren det hele på hodet. Handlingen raser deretter avgårde utover i boken, til jentegjengen har løst nok en vanskelig sak.

Språket i Khans bøker er lettlest bokmål ispedd ungdomssjargong fra Oslos østkant. Innslaget av telefonsamtaler, SMS- og chat-meldinger gjør bøkene realistiske, det er slik dagens unge kommuniserer med hverandre.

Hvis det er noe forfatteren har oppnådd med bøkene sine, er det å vekke leselysten hos mange unge som ellers ikke ville vært opptatt av bøker og lesing. Forfatter Mahmona Khan er allerede i sving med den fjerde boken om jentegjengen, så den trofaste lezerskaren rundt om i landet kan se fram til enda en spennende historie.

Vår tids ondskap

Hvorfor lar vestlige journalister seg bli brukt som propagandaverktøy av IS? Er IS i grunn en eksistensiell trussel? Hva går IS, propaganda rettet mot unge kvinner ut på?

MOHAMED ABDI

SAMORA

Journalist og nyhetsanker Mah-Rukh Ali har skrevet en bok om terrororganisasjonen IS, en bok som gir en god innføring. I «Trusselen fra IS» tar Ali for seg IS' politiske, ideologiske og religiøse forankring. Hun ser særlig på kvinners rolle i det såkalte kalifatet til IS. Det mest interessante med Alis bok er at hun ikke skyr det å kritisere kolleger i media og hvordan de indirekte lar seg utnytte av IS' propagandaverktøy.

«IS er i dag verdens rikeste terrororganisasjon. Den har rundt 20 000 utenlandske rekrutter.» Disse to setningene som Ali serverer leseren i begynnelsen av boken, viser at IS ikke er en hvilken som helst terrororganisasjon, men den rikeste og en av de mest skruppelløse i vår tid. Ifølge Global Terrorism Index er den nigerianske terrororganisasjonen Boko Haram den eneste terrororganisasjonen som drepte flere mennesker enn IS i 2014.

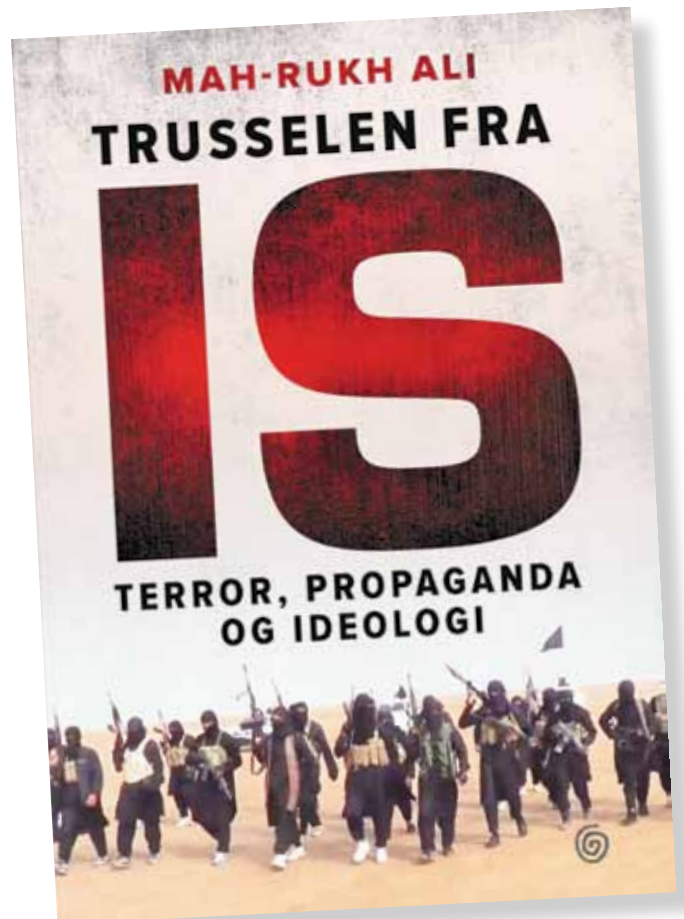
Etter at IS tok kontrollen over Iraks nest største by, Mosul, i juli 2014, kom denne brutale og imperialistiske terrororganisasjonen i vestlig medias søkelys. Overtakelsen av Mosul var ifølge den amerikanske professoren John Mueller «et rent lykketreff». Det vil si, den irakiske hæren rømte byen og overlot dermed sivilbefolkningens skjebne i IS' brutale hender, noe som særlig gikk ut over den kristne minoriteten.

På tross av dette «lykketreffet» er det de færreste som betviler at IS er en maktfaktor og regional trussel i Midtøsten og Nord-Afrika. Det siste terrorangrepet i Paris viser også at IS utgjør en trussel mot vanlige europeere. Det er ikke lengre bare irakere og syrere som frykter (og flykter fra) IS' terror og barbari, det gjelder også mange i Europa og resten av Vesten.

Den middelmådige ekstremisten

Abu Musab al-Zarqawi er et navn som sjeldent blir nevnt i dagens debatt om islamistisk ekstremisme og

«IS bruker flittig referanser fra vestlig popkultur og gaming for å nå fram til vestlige sympatisører og potensielle medlemmer. (...) IS spiller på eventyrlysten og rotløsheten som mange unge har.»

Bokanmeldelse:

Mah-Rukh Ali

«Trusselen fra IS. Terror propaganda og ideologi»

Kagge Forlag 2015

terrorisme. For et tiår siden var det annerledes. Abu Musab al-Zarqawi er på sett og vis den ideologiske faren til IS. Det som skiller IS fra al-Qaeda er al-Zarqawi.

Al-Zarqawi var tidlig i sitt liv definisjonen av middelmådighet. «Zarqawi var ikke god i noe, og gjorde seg aldri spesielt bemerket de tidlige årene. Ikke var han skoleflink, ikke var han atletisk. Det var i det hele tatt ikke mye vakkert ved ham.» Men al-Zarqawi ble til et menneske som vokste opp til å bli en fryktet og kjent terrorist. I 2006 ble han drept av amerikanere.

Tidlig på 2000-tallet og i starten av Irak-krigen var al-Zarqawi en del av al-Qaeda. Men han var ambisiøs, og havnet i konflikt med Al Qaedas lederskap (Osama bin Laden og Ayman al-Zawahiri), til dels på grunn av at han angrep andre muslimer og var drevet av et sterkt hat mot sjiamuslimer. Dette var noe Al Qaeda på den tiden ikke fokuserte på. For å forstå IS så må man forstå mannen al-Zarqawi, ifølge Mah-Rukh Ali. «Alt det grusomme og bestialske som IS senere skulle

Mah-Rukh Ali har studert IS og deres propaganda ved Oxford. Resultatet er boka «Trusselen fra IS».

utføre, hadde sin første kime hos Zarqawi. Mange av IS' tilhengere skulle være slike som ham. Halvkriminelle og rotløse – uten mål, uten mening.»

For å forstå IS, så må man også ha satt seg inn i Irak-krigen. Lederskapet i IS består av tidligere offiserer i Saddam Husseins irakiske hær som ble oppløst av amerikanere i 2007. En betydelig andel av disse

offiserene er tidligere etterretningsoffiserer. Dette forklarer ikke hele suksessen til IS. Det vil si suksess i den forstand at de har erobret landareal på størrelse med Storbritannia, og med 8 millioner innbyggere. I tillegg er det et faktum at de er organisatorisk velfungerende, sammenlignet med andre terrororganisasjoner.

Det tredje punktet som forklarer IS' forhistorie er: Camp Bucca. Dette var et amerikansk-styrt fengsel for irakere som tilhørte Saddam Husseins regime. I dag er Camp Bucca kjent som «Akademiet» for IS-medlemmer og deres sympatisører. Ali skriver at dette «Akademiet» var en gavepakke for nåværende IS-leder Abu Bakr al-Baghdadi. Det vil si da han i 2004 ble tatt til fange av amerikanerne.

IS-propaganda

En vanlig halvsannhet som folk farer rundt med er at IS' fremste rekrutteringsverktøy er sosiale medier. Ali prøver å nyansere dette her. Ja, det er riktig at IS er bredt til stede i sosiale medier. Dette gjelder særlig Twitter. «IS har egne folk verden over som hjelper til med å spre deres propaganda på Twitter. Faktisk er det antatt at IS og dens sympatisører hver dag tvitrer hele 90 000 ganger.» Men radikaliseringsprosessen finner også sted på andre arenaer, og i en god del tilfeller offline. Det er vanlig at IS rekrutterer unge som er rotløse, lider av identitetskrise og føler seg marginalisert og sosialt ekskludert. Dette kan finne sted på samlinger hos en eller annen. Men også via sosiale medier som Skype og andre chatte-tjenester.

IS bruker flittig referanser fra vestlig popkultur og gaming for å nå fram til vestlige sympatisører og potensielle medlemmer. Et eksempel er videospillet «Call of Duty». IS spiller på eventyrlysten og rotløsheten som mange unge har. Det er også slik at IS bruker islamske terminologier og referanser i sitt propagandamateriale.

Men ulikt hva en del i Vesten innbiller seg, er dette instrumentelt, og handler ikke først og fremst om at IS er en terrororganisasjon med islamsk forankring.

Ali anser det som et problem at vestlig media ikke er mer forsiktig med å gi IS den PR de ønsker. «Sosiale medier får ofte skylden for IS' omfattende spredning av propaganda, men gruppen bruker kun sosiale medier som et springbrett for å nå frem i konvensjonelle medier, som tv, radio og aviser. (...) Målet for IS er derfor å få mest mulig oppmerksomhet i de konvensjonelle mediene.» Noe som skjer hver eneste gang en trusselvideo eller halshuggingsvideo blir vist og analysert i konvensjonelle medier. Ifølge Ali er det også medias rolle å bekjempe IS. «Å bekjempe IS er journalistenes jobb, og mediene må bruke sin kunnskap til å plukke deres selvoppnevnte stat fra hverandre.»

Kvinnens rolle i kalifatet

Flere tusen unge menn har reist fra Vesten for å bli med i IS. Dette har vekket mye debatt. Men det som blir viet lite oppmerksomhet, er det faktum at unge kvinner har reist fra Vesten for å bli med IS. Antallet er langt lavere enn for unge menn. Men hva er det

som driver unge kvinner til å reise fra likestilte og frie samfunn for å bli annenrangsborgere i en såkalt stat? En såkalt stat som er «opprettet av menn, for menn, for å tilfredsstille menn som er besatt av våpen, drap og tortur, og som har en trang til å voldta og misbruke kvinner og barn.»

I denne delen av boken konfronterer Ali IS-propagandaen som har vært med å lokke unge kvinner til IS-kontrollerte byer som Raqqa. IS-propaganda framstiller kvinnen som en viktig brikke i oppbyggingen av det såkalte kalifatet, altså det IS ser på som det perfekte islamske samfunnet. Men i virkeligheten er situasjonen annerledes. IS deler kvinner i to grupper: de troende og de ikke-troende. Yezidi-jenter og kvinner som ifølge IS er ikke-troende, blir bokstavelig talt solgt som sexslaver på markedsplassene i IS-kontrollerte byer i Syria. De muslimske, og dermed ifølge IS troende, kvinnene på sin side, blir brukt som hjemmeverende slaver. IS-propaganda om at kvinner er viktige for å føde den neste generasjonen av krigere er et skalkeskjul. Det handler egentlig om å tilfredsstille egne sadistiske lyster.

.....
«Hvordan man skal bekjempe IS handler ikke bare om å bekjempe dem militært. Men også det at man ikke skal akseptere deres verdensbilde.»
.....

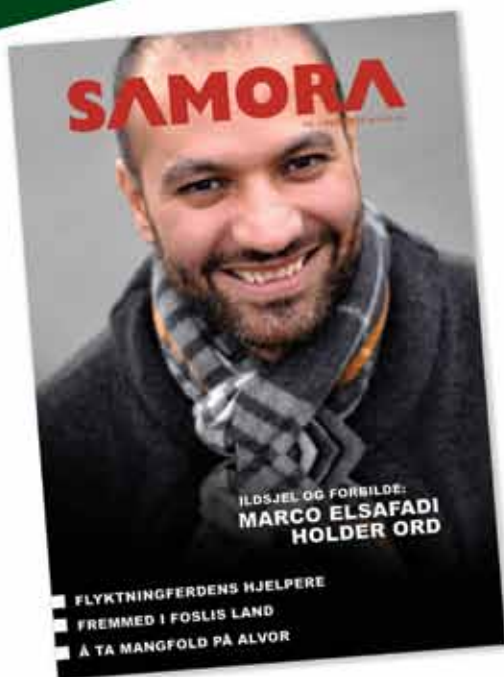
Det er ifølge Ali merkelig at en organisasjon som har kontroll over flere millioner mennesker er opptatt av befolkningsvekst (jevnfør: kvinner skal være fødemaskiner). Men mye av denne propagandaens suksess kan forklares ut ifra IS-jentenes romantisering av den såkalte staten: «IS-jentene i Syria idealiserer samfunnet de lever i via sosiale medier. De deler av bilder av

alt fra lik og halshugginger til mer trivielle bilder av matretter, søte kattunger og vakre solnedganger. De stiller hverandre spørsmål om matoppskrifter, trening og hårprodukter.»

Mah-Rukh Ali har med denne boken gitt oss mer innsikt i hva IS er. Det er en apokalyptisk wannabestat. Hvordan man skal bekjempe IS handler ikke bare om å bekjempe dem militært, men også det at man ikke skal akseptere deres verdensbilde. Det å stå fast på at de ikke skal utrydde det de kaller for gråsonen. Den hvor alle vi moderate mennesker, muslimer så vel som ikke-muslimer, befinner oss i. Verden er ikke svart/hvit som IS ønsker å framstille den. Det viktigste å huske på er det som menneskehetens historie viser oss: Ingen ekstrem og totalitær ideologi varer evig. IS er ikke unntaket, men regelen. IS vil før eller senere bli bekjempet og forsvinne fra jordas overflate. 📍

Abonner på

SAMORA

Magasinet Samora er nå inne i sitt 37. år. Samora er et uavhengig innvandringspolitisk og kulturpolitisk magasin som tar opp situasjonen for minoriteter i Norge samt forholdet mellom minoriteter og majoritet.

Samora legger vekt på å formidle kulturuttrykk fra minoritetsgruppene som musikk, bøker, filmer og kunstutstillinger som de store mediene ikke dekker.

Abonner nå!
e-mail til samora@samora.no
Tlf.: 22 20 96 90

Ett års abonnement
(4 utgaver)
kr 150.- for privatpersoner
& kr 250.- for institusjoner

Samora er hovedstad i ingenmannslandet mellom Norge og omverden. Samora vil gi stemme til det mangfoldige Norge alle prater om men altfor få vet hva er.

Samora er et magasin for alt som er ureint, det som er i mellom, litt av begge deler.

Samora er ikke bare for «innvandrere» eller «nordmenn».
Samora er der fordi alt ikke er som det ser ut.

Kanskje Samora er magasinet du savner? Synes du denne teksten er vagt formulert? Har du sterkere ord?

Kanskje finner du ordene sammen med andre? Samora trenger bilder og tekster fra din virkelighet. Ung og uerfaren kan være en fordel.

Ellis Haizlip intervjuer filmskaper, musiker og poet Melvin Van Peebles på TV-showet Soul! Regissør Stan Lathan står bak kameramannen. Alle foto: Chester Higgins

The spectacle of Soul! Subversiv TV?

Før The Cosby Show, Soul Train, The Richard Pryor Show og BET, kunne man på amerikansk TV bevitne Soul! Der de førstnevnte fokuserte på underholdning, hadde Soul! en helt annen politisk og kunstnerisk tilnærming til TV. Showet hadde samtidig et jordnært utgangspunkt og var aldri belærende, i følge Gayle Walds «It's Been Beautiful».

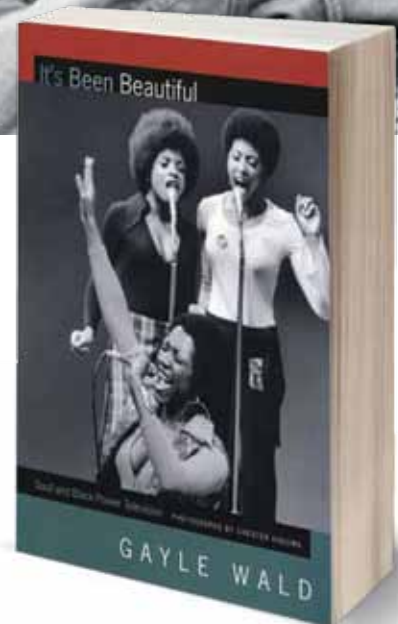
ENDRE DALEN

SAMORA

I boka «It's been Beautiful: Soul And Black Power Television» av Gayle Wald portretteres TV-showet Soul!, som gikk fem sesonger på nasjonalt TV i USA, på en ok, men noe fragmentert måte. Forfatteren er i boka rask til å påpeke at svart amerikansk kultur og politikk var mer flytende, mindre forutsigbar og mer åpen for mangfold enn mange før har vært villige til å anerkjenne. Det beste eksempelet på dette er Ellis Haizlip, impresario og programleder for programmet.

Møte med kontroversielle personligheter

Den homofile Haizlip intervjuet stemmer mange ville kalt millitante, som Louis Farrakhan, den beryktede lederen av The Nation Of Islam, og Amiri Baraka, den fremste poeten og en av de fremste tenkerne og aktivistene innen Black Arts-bevegelsen. Intervjuene var preget av splittelse så vel som brorskap. Det første eksemplifiseres kanskje best gjennom Farrakhans

Bokanmeldelse:

Tekst: Gayle Wald **Foto:** Chester Higgins
«It's Been Beautiful:
Soul and Black Power Television»
Duke University Press 2015

idé om at homofili er en «tilstand» tillært etter at de afrikanske slavene ankom Amerika. En sjokkerende påstand som selvsagt er enkel å avfeie. Brorskapet bekreftes ved Haizlip og Farrakhans omfavnelser ved intervjuets slutt.

For å skape dynamikk brukte Haizlip også gjerne gjesteprogramledere, som i mange tilfeller var poeter. En av disse var den eminente kvinnelige protorapperen Nikki Giovanni, kjent for LPen «Truth Is On It's Way», som i 1971 dukket opp på de amerikanske hitlistene. Gjennom to episoder intervjuet hun James Baldwin og den sørafrikanske sangeren Miriam «Mama Africa» Makeba. Ved å se nærmere på Giovannis intervju med Baldwin analyserer Wald de to personenes motsetninger, som i generasjon og politikk (Black Arts kontra Civil Rights) og kjønn og seksuell orientering (homoseksuell mann kontra kvinne).

Nådde ut til latinamerikanerne

For å nå ut til et latinamerikansk publikum engasjerte Haizlip Felipe Luciano, kjent fra The Original Last Poets. Luciano var også grunnleggeren av New York-delen av The Young Lords, en politisk organisasjon som kan beskrives som en latinamerikansk versjon av The Black Panther Party. I episoden med Luciano kunne du se og høre forhen-værende og fremtidige legender innen mambo og salsa, som Tito Puente og Willie Colón.

Wald påpeker her Haizlips visjon om å fremme latinamerikansk kultur uten unnskyldning, oversettelse eller sosiologisk begrunnelse. De unge latinamerikanerne stilte spørsmålstegn ved sine foreldres koloniale tankegang og deres egen plass i det amerikanske hierarkiet, ifølge Wald.

Musikkens betydning

Boka har ett kapittel som eksplisitt handler om musikk: «More Meaningful Than A Three-Hour Lecture». Musikk er tross alt den viktigste delen av både TV-programmet Soul! og den afroamerikanske kulturen som helhet. Når du ser på navnet på kapitlet, som kan oversettes til «Mer meningsfylt enn en tre timers forelesning», kommer man nemlig til essensen: Det at du sannsynligvis kan lære mer om den afroamerikanske kulturen gjennom sang og musikk, enn gjennom akademisk utdanning.

.....
«Our vibration is based on creative solidarity: trying to influence the black community toward the same kind of dignity and self-respect that we all know is necessary to live. We're trying to put out survival kits on wax.»
.....

Episoden som består av en konsert med Stevie Wonder (må sees), er kanskje ikke det aller beste eksempelet på den nevnte tesen, men intervjuet med Wonder midtveis bekrefter at man ikke skal kimse av hva afro-amerikanske musikere har å formidle. I sitatet som innleder kapitlet sier Gil Scott-Heron: «Our vibration is based on creative solidarity: trying to influence the black community toward the same kind of dignity and self-respect that we all know is necessary to live. We're trying to put out survival kits on wax.»

Rahsaan Roland Kirks geriljavirksomhet

The Jazz and People's Movement var en gruppering som inkluderte Elvin Jones, Lee Morgan, Archie Shepp og Rahsaan Roland Kirk. De brukte geriljatakikk for å fremme arven etter de store svarte geniene som de mente media var ansvarlige for at afroamerikanere flest ikke kjente til.

Også musikk uten ord (som jazz) kan ha en kraftig effekt, som den gangen en som flere ganger var gjest på Soul!, Rahsaan Roland Kirk, dukket opp hos talkshow-verten Ed Sullivan for å fremføre Stevie Wonders søte «My Cherie Amour». Stjernelaget han hadde med seg inkluderte Archie Shepp, Charles Mingus og Roy Haynes, en høyst merkverdig besetning for fremføring av en sang som dette. Det de spilte var en hes og bråkete versjon av Mingus' «Haitian Fight Song» – en heftig provokasjon og

Øverst: Nikki Giovanni intervjuer Miriam «Mama Africa» Makeba.

Midten: Programleder for Soul! Ellis Haizlip tar pause i intervjuet med Kathleen Cleaver (kona til Eldridge Cleaver) fra the Black Panther Party.

Nederst: Soulsanger Al Green var blant de mange musikalske innslagene på Soul!

påminnelse om kampen mot kolonialisme og imperialisme. Mingus skal ha sagt om sangen at han ikke klarte å spille den riktig uten å tenke på fordommer og forfølgelse, og hvor urettferdig det er.

Musikk i poesi

På samme måte som afroamerikansk musikk (ifølge Amiri Baraka) ikke gjør forskjell på kropp og hjerne, gjør ikke afroamerikansk poesi forskjell på tale og musikk. Poesi og musikk virker som det bindende leddet, dette ble forsterket ytterligere i mainstream etter at Soul! gikk av lufta og rap vokste til å bli den mest populære musikkformen.

Navn som Sidney Poitier, Hugh Masekela og Harry Belafonte er blant de mest kjente artistene, og det sier litt at disse verken gjenspeiler den virkelige dybden eller bredden. Hvor ellers kunne man høre Toni Morrison resitere fra sin debutroman «The Bluest Eye»?

Dybde og bredde

Et eksempel på en episode som signifiserer dybde, er den med poeten Keorapetse Kgositsile og sangeren Letta Mbulu som programleder, begge i eksil fra Sør-Afrika. En annen episode inkluderer alt fra moren til den da nylig avdøde revolusjonære «svarte panteren» George Jackson, afrolatinbandet Man-drill og glamsoulgruppa Labelle.

Boka tegner opp en fascinerende verden der politikk, mote, litteratur og musikk er et «changing same», for å bruke Barakas berømte ord. Boka er akademisk uten å være verken for intellektuell eller for kunstnerisk. Imidlertid virker det til tider som det er et eller annet som ikke stemmer helt med strukturen av teksten; kanskje er det det at forfatteren prøver å fortelle alt for mye på alt for lite plass? Samtidig har man lyst til å lære mer om enkelte hendelser, personer og bevegelser. Noe som kanskje er uunngåelig med tanke på omfanget av hva dette TV-programmet presenterte.

«The spectacle»

Jeg skulle ønske hun gikk mer inn på «The Spectacle», som hun nevner flere steder. I boka

«The Society of the Spectacle» (1967) beskriver den franske situasjonisten Guy Debord forholdet mellom betrakterne (the Spectators) og massemedia (the Spectacle). Det kunne for eksempel vært interessant å gå enda nærmere inn på hvordan dette manifesterer seg i et TV-program som Soul!? Når det er sagt, hinner Wald innledningsvis til at Soul! var et resultat av Kerner-rapporten, som skulle etterforske hvorfor det ble raseopptøyer i USA i 1967. Enkelte maktpersoner så tydeligvis TV-mediets muligheter til å bedrive forebyggende arbeid.

I konklusjonen framstiller Wald Soul! som en hybrid av Andy Warhols the Factory og Barakas Spirit House i Newark. Er ikke sikker på om jeg er helt overbevist om at showet har satt like sterke kulturelle spor som The Factory, selv om det var her The Last Poets ble oppdaget og tilbudt platekontrakt. Og er ikke masse-media for basert på dominans, enveiskommunikasjon og et passivt publikum? På

den annen side; hvis du eller jeg hadde sett Soul! i 1968, så ville vi neppe forholdt oss likegyldige. Kanskje til og med Debord ville revidert sitt da ganske ferske verk «The Society Of The Spectacle», om programmet ble vist i Frankrike.

De radikale og de trendfølsomme

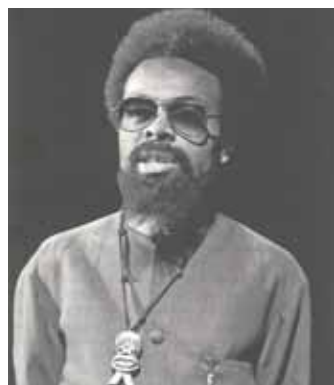
Tom Wolfes humoristiske essays «Radical Chic & Mau-Mauing The Flak Catchers» er uansett viktig å ha i bakhodet når man leser om «Black Power» og relaterte strømninger. I disse essayene blottet han komplikasjonene som oppstår i møtet mellom hvit skyldfølelse og svart raseri.

Som satiriker, journalist og observatør er Wolfe eksepsjonell, der han er midt oppe i en cocktailfest hvor Black Panthers møter den trendfølsomme sosieteten på Manhattan. Settingen her er hjemme hos komponisten Leonard Bernstein. Slike cocktailfester for å rette oppmerksomheten mot radikale grupperinger var ikke uvanlig rundt 1970. Som Wolfe skriver om denne trenden blant hvite «do-gooders»: «Radical Chic, after all, is only radical in style; in its heart it is part of society and its traditions.»

.....
«På samme måte som afroamerikansk musikk (ifølge Amiri Baraka) ikke gjør forskjell på kropp og hjerne, gjør ikke afroamerikansk poesi forskjell på tale og musikk.»
.....

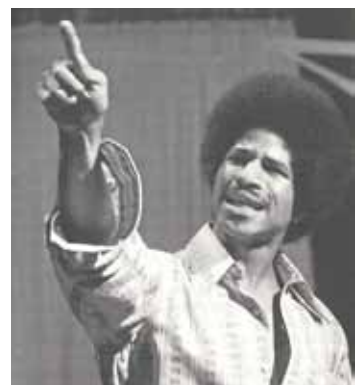
Rahsaan Roland Kirk spilte gjerne på flere saksofoner samtidig.

Amiri Baraka var gjesteprogramleder og ved et tilfelle var hele Soul! tilegnet ham gjennom et intervju.

Hvor ellers enn på Soul! kunne du høre Toni Morrison lese fra sin debutroman «The Bluest Eye»?

For å nå ut til et latinamerikansk publikum engasjerte Haizlip, Felipe Luciano fra The Original Last Poets.

Fotograf og forfatter Iffit Qureshi.

Åpenhjertig og fargerikt

Hva slags by er Oslo og hvordan er folk som lever der? Svaret får du i boka *Oslofolk*.

NOSHIN SAGHIR

SAMORA

Jeg har fulgt med på Humans of Oslo fra det første bildet ble publisert på Facebooksiden og gjennom flere utstillinger. Nå har jeg også lest Humans of Oslos bok «*Oslofolk – En kjærlighetserklæring til byen*».

Forfatteren er Iffit Qureshi, som startet Humans of Oslo i 2012 etter å ha blitt inspirert av Humans of New York. Qureshi er en kjent stemme i samfunnsdebatten, men etter terrorangrepet 22. juli i Oslo sluttet hun å delta i debatter. Året etter begynte hun å ta bilder av forbipasserende mennesker i Oslo og noterte ned deres historier. Resultatet ble i overkant av to tusen bilder av og historier om folk fra Oslo. Flere store og små utstillinger av Humans of Oslo trakk folkemengder til å se på bilder av folk fra Oslo og lese historiene deres.

Nå har et utvalg av disse bildene og historiene kommet i bokform. I begynnelsen av oktober lanserte Gyldendal boka *Oslofolk* på Kulturhuset i Oslo. Jeg kjenner igjen mange av bildene og historiene i boka fra Facebooksiden, men mange er også nye for meg. Forfatteren har passet på å velge bilder på tvers av kulturer, nasjonaliteter og alder. Det blir ikke lagt vekt på hvor disse menneskene kommer fra og vi får vite deres fornavn og historie.

Boka er fargerik og har en tiltrekkende forside med bilder fra Humans of Oslo. Det er to forord i starten. Det ene er skrevet av forfatteren Iffit Qureshi og det

«*Dette er Oslofolk, alt annet er bullshit!*»

Bokanmeldelse:

Iffit Qureshi
«*Oslofolk – En kjærlighetserklæring til byen*»
Gyldendal 2015

andre av sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen. Han skriver: «*Dette er Oslofolk, alt annet er bullshit!*»

Qureshi har delt boka inn i de fire årstidene, som illustrerer byen Oslo og *Oslofolk* gjennom hele året. Dessuten har hun tatt med merkedagen 17. mai, der hun har delt bilder av *Oslofolk* som feirer nasjonaldagen. Her er det kun bilder og ingen historier. Men ett bilde sier mer enn tusen ord, og det får leseren til å undre over hva slags historier som ligger bak disse bildene. Mange av bildene som ikke har historier i boka, har historier på Humans of Oslos Facebookside.

Forfatteren har også tatt med bilder fra Turbandagen, Oslo Pride og Mela-festivalen. Dette er viktige markeringer som viser mangfoldet i Oslo. På slutten av boka skriver Qureshi om 22. juli og hvordan det forandret henne og fikk henne til å starte Humans of Oslo. Hun deler også historiene til en politimann, en brannmann og en som overlevde Utøya.

Oslofolk er en bok med tyngde og det gir leseren innblikk i livet til mennesker som vi passerer daglig, men aldri hilser på. Det er historiene til eldre, funksjonshemmede, tatoverte, innvandrere og barn. Etter å ha lest boka sitter man igjen med en følelse av en varm og åpen by som er full av kjærlighet og snille mennesker. Hvis noen tenker det motsatte, så er det som Eriksen sier altså *bullshit!* 📍

Det konspiratoriske verdensbilde

Hvordan har den antimuslimske diskursen vokst frem og påvirket Norge og Vesten? Og hvordan påvirker ordene som blir brukt om islam oss?

STINE SANDNES

SAMORA

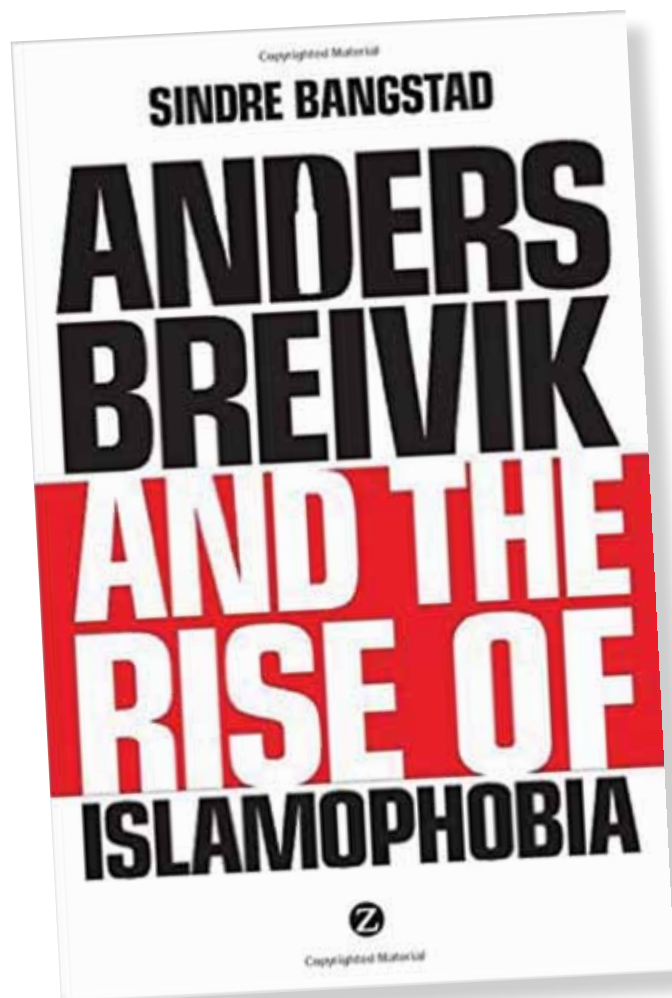
I sin siste bok undersøker sosialantropologen Sindre Bangstad hvordan ordene vi bruker påvirker handling, og da med hovedfokus på rasistisk motiverte handlinger rettet mot muslimer. Den 22. juli er en dato vi i Norge aldri kommer til å glemme og en hendelse i norsk historie som er virkelig vanskelig å forstå i sin helhet. 22. juli har preget oss alle på en eller annen måte, noe Bangstad heller ikke legger skjul på når han skriver boken. Det at Bangstad ikke bare ser på boken som et «intellektuelt prosjekt», men også viser at han selv er emosjonelt preget av det som skjedde, tilfører boken en fin dimensjon av medmenneskelighet. Boken er delt inn i 6 kapitler og åpner med et før-kapittel til minne om de 77 personene som ble drept av Breivik.

Hovedfokuset

Hovedfokuset ligger derimot ikke på Anders Breivik, 22. juli eller på rettsaken som fulgte, men heller på hvilken retning diskursen om islam og muslimer har tatt i Norge de siste tiårene og utfordringen hatytringer representerer. Bangstad argumenter overbevisende for at Breiviks terrorisme var sterkt påvirket av de rasistiske holdningene og utsagnene som har blitt vanligere og vanligere, ikke bare i Norge, men generelt i vestlige samfunn. Videre argumenterer Bangstad for at det er helt nødvendig å se Breiviks handlinger i lys av en stadig vanligere og mer utbredt antimuslimsk diskurs og konspirasjonsteorien om «Eurabia» som blir promotert av det ekstreme høyre.

Kapittel 1 «Human Terror» gir en kontekst til det som skjedde 22. juli, samtidig som det også intro-

«Bangstad argumenter overbevisende for at Breivik sin terrorisme var sterkt påvirket av de rasistiske holdningene og utsagnene som har blitt vanligere og vanligere, ikke bare i Norge, men også generelt i vestlige samfunn.»

Bokanmeldelse:
Sindre Bangstad
«Anders Breivik and the Rise of islamophobia»
Zed Books 2014

duserer temaer som islamofobi, høyreekstremisme og yringsfrihet. Kapittel 2 «Muslims in Norway» gir den historiske bakgrunnen til muslimer i Norge, og søker å gi en analyse av deres nåværende situasjon. Videre gir boken et detaljert bilde av diskursen om islam og muslimer i Norge, der det blir hentet frem kjente, og mindre kjente, hendelser fra nyhetsbildet. I kapittel 3 tar Bangstad for seg Breiviks manifest «2083: A European Declaration of Independence» og diverse ideologier som har hatt innflytelse på Breivik, og viser hvordan Breivik ble påvirket av høyreekstremister på nett.

Den antimuslimske diskursen

Kapittel 4 søker å vise hvordan antimuslimske holdninger har vokst siden 1980-tallet og da spesielt med

«Det blir etter min mening (...) feil å beskrive personer som deler Anders Breiviks ideologiske tankegods for islamofobe. Når man beskriver folk som er hatefulle for redde, har man med en gang et problem.»

referanse til Frp, og hvordan den hatefulle retorikken om islam og muslimer har blitt stuerent i det partiet. Kapittel 5 diskuterer konspirasjonsteorien om «Eurasia». Denne konspirasjonsteorien var en inspirasjonskilde for Breiviks ideer og handlinger. Akkurat her er det mye informasjon og fakta å forholde seg til på en gang, og det kan muligens bli utfordrende for en leser som ikke har nok forkunnskap. Videre kan boken kjennes litt tung å lese for den som ikke er vant med å lese fagbøker på engelsk. Jeg merker selv at jeg ønsket å ha en norsk versjon foran meg til tider. Det siste kapittelet binder sammen argumentene i boka til en diskusjon om ytringsfrihet og de voldelige konsekvensene av hatefulle ytringer.

Frykt eller fobi?

Bangstad argumenterer overbevisende for at et en diskurs har makt til å påvirke handling. Derfor er det betimelig å spørre om selve ordet «islamofobi», som inngår i bokens tittel, egentlig er helt heldig å bruke her? Det er vanskelig å komme unna at ordet «fobi», i de fleste sammenhenger, blir brukt til å beskrive en frykt for noe, og ikke hat for noe. Det blir etter min mening derfor feil å beskrive personer som deler Anders Breiviks ideologiske tankegods for islamofobe. Når man beskriver folk som er hatefulle for redde, har man med en gang et problem. Dette problemet forsøker Bangstad å imøtekomme ved å si at han er klar over at det er et kontroversielt begrep og at han bruker «islamofobi» for å beskrive «indiscriminate negative attitudes and sentiments concerning Islam and Muslims» (s 18).

«Anders Breivik and the Rise of Islamophobia» er ikke bare et «intellektuelt prosjekt», men viser også at han selv er emosjonelt preget av det som skjedde 22. juli. Dette tillegger boken en fin dimensjon av medmenneskelighet, skriver Samoras anmelder.

Formålet

Likevel så er formålet med boken blant annet å vise en forståelse av islam og dens plass i den vestlige verden. Det ville derfor ha vært mulig å bruke et annet ord enn «islamofob», i og med at mange har uttrykt misnøye nettopp med dette ordet. Hat og frykt utelukker ikke nødvendigvis hverandre, men jeg tror en trygt kan si at mange folk som sier de er imot islam faktisk er hatefulle. Anti-islam, islamhat eller muslimhat er muligens bedre ord for å beskrive folk som har fiendtlige holdninger overfor muslimer.

Til eksempel sier man jo ikke «jødefob», men antisemitt eller jødehater.

Avslutningsvis: Dette er en god og innsiktsfull bok som vil være av interesse for alle som er interessert i å forstå høyreekstremer og rasistiske dialoger i dagens Europa, hvordan spredning av denne type tankegang og tale har vunnet frem gjennom internett og sosiale medier, og hvordan ytringsfrihet blir brukt for å dehumanisere våre medmennesker. 📖

Viktigheten av politisk integrering

Politisk integrering. Innvandrersorganisasjoner som skoler i demokrati og byråkrati er skrevet av statsviter og forsker Marianne Takle og handler om politisk integrering i Norge, og hvordan innvandrersorganisasjoner kan fungere som skoler i politisk integrering. Dette som en respons på at integreringsspolitikken og integreringsdebatten dreier seg veldig mye om kultur i dag.

RAKIA BIHI

SAMORA

Takle er forsker ved NOVA (Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring). I boken argumenterer hun for at integrering bør handle mer om politisk integrering. Boken tar for seg hvordan innvandrersorganisasjoner drives i Norge i dag, og hvordan de kan fungere som en bro mellom innvandrere og det norske samfunnet. Hvordan kan flere delta i politikken? Hvordan kan et menneske uten erfaring fra demokrati og politisk deltakelse bli en del av samfunnet? Det vil si, samtidig som han eller hun samtidig ikke må gi fra seg sin kulturelle og etniske identitet?

Sivil integrering

Det fremste kravet Europa har til sine innvandrere er å bli en del av samfunnet de kommer til. Innvandrerne skal ha grunnleggende kunnskap om landenes kultur, historie, politikk og språk. De skal også tilpasse seg formelle krav som borgere, en tilpasning som er nødvendig for at de skal delta i landets demokratiske beslutninger og administrative struktur. Dette kalles sivil integrering – det å forstå viktigheten av politisk deltakelse og borgernes grunnleggende rettigheter og plikter. For at innvandrersorganisasjoner skal kunne fungere som bro mellom nyankomne og det norske samfunnet, er det viktig med tålmodighet og flerkulturell forståelse.

«For at (...) (politisk integrering) skal fungere må myndighetene gi personer med innvandrerbakgrunn rettigheter og muligheter til å delta.»

Bokanmeldelse:

Marianne Takle

«Politisk Integrering: Innvandrersorganisasjoner som skoler i demokrati og byråkrati»
Cappelen Damm Akademisk 2014

Det å komme til et nytt land kan være utfordrende, skummelt og merkelig i begynnelsen. Man vet ikke helt hvordan man skal delta i samfunnet og hvor mye av seg selv man må gi. En del mennesker kommer til Norge med ganske lite erfaring med organisasjonsarbeid, demokrati og rettigheter. Det forventes at de skal integreres automatisk og bli norske etter en kort periode. Hvor rettferdig er dette? Hvordan kan innvandrersorganisasjoner fungere som skoler i demokrati og byråkrati?

Rådet for innvandrersorganisasjoner i Oslo

Oslo kommune opprettet Rådet for innvandrersorganisasjoner i 1986. Hovedoppgaven deres var å fordele finansiell støtte til innvandrersorganisasjonene i byen. Det skulle fungere som et bindeledd mellom

innvandreroorganisasjonene og byens administrative og politiske organer. Organisasjonene må være registrerte hos EML, kravet er også at medlemmene av disse organisasjonene enten selv må være født utenfor de nordiske landene, eller være barn av personer som er født utenfor Norden.

Rådet skal også behandle saker som legges frem for rådet, og ta opp saker på eget initiativ. De skal behandle kriteriene for fordeling av økonomisk støtte til innvandreroorganisasjonene. Videre skal de drive informasjonsvirksomhet, og ha minst to årlige samlinger for innvandreroorganisasjoner, og to for sentrale myndigheter. I boken går Takle inn på hva slags rolle Rådet spiller for innvandreroorganisasjoner i Oslo, og hvordan de får støtte.

Individuell eller organisert gruppe?

I dagens samfunn er det lurt å organisere seg for å styrke gruppeidentiteten og løfte opp fellesinteresser. Den norske staten har tilrettelagt for innvandreroorganisasjoner slik at de kan organisere seg og få støtte til prosjekter.

Takle ser på hvorvidt dette er med på å forbedre integreringen, eller om det i grunnen er med på å skape segregering. Hvordan politisk deltakelse er med på å samle alle sammen for å kjempe for noe de vil forbedre i landet de bor i. Organisasjonene er med på å gjøre integreringen enklere for noen ved å lære dem om deltakelse i samfunnet. Dette er noe de i utgangspunktet burde lære i norsk skole, men det er kanskje mer effektivt av en fra samme land?

Samhandling

En del av midlene gikk i 2011 til kulturell deltakelse for å skape møteplasser, nettverk og samhandling mellom ulike etniske grupper, inkludert majoritetssamfunnet. Samme år gikk også en del av midlene til å organisere diskusjonsgrupper, seminarer og kurs, med mål å etablere en møteplass for å bli kjent med andres kulturelle tradisjoner.

Politisk integrering krever noe fra både myndigheter og innvandreroorganisasjoner. For at det skal fungere, må myndighetene gi personer med innvandrerbakgrunn rettigheter og muligheter til å delta og være representert i demokratiske institusjoner, og personer med innvandrerbakgrunn må benytte seg av dem. Det er også viktig at de bekjenner seg til demokratiske normer og verdier, og identifiserer seg med landet de bor i. Organisasjonene skal følge norske lover og regler. De har en nasjonal identitet fundert på sin bakgrunn og landet de bor i.

Skoler i demokrati

Myndighetene lærer opp innvandreroorganisasjoner i den nordiske tradisjonen, og organisasjonene blir oppfattet som skoler i demokrati. De ønsker ikke at organisasjonene skal bringe den kulturelle annerledesheten inn i det politiske systemet på nasjonalt nivå, hvor den kan bli en politisk kraft. Den

«Takles bok passer folk i byråkratiet som vil lære mer om hvordan de kan inkludere flere innvandrere i politikken og samfunnet. Den passer også de som studerer fag som sosialantropologi, statsvitenskap, samfunnsfag og andre som er interessert i å lære mer om politisk integrering og hva politisk representasjon er.»

praktiske skolen blir utført av byråkratene som opplæring i norsk byråkrati.

Den byråkratiske tradisjonen

Siden byråkrati ikke oppfattes som kultur, men som formelle prosedyrer, kan myndighetene stille strenge krav til administrativt tilpasning for å bli politisk integrert. Den byråkratiske tradisjonen er tett knyttet til den nordiske tradisjonen for frivillig organisering, som er en viktig del av norsk identitet.

Takles bok passer for folk i byråkratiet som vil lære mer om hvordan de kan inkludere flere innvandrere i politikken og samfunnet. Den passer også dem som studerer fag som sosialantropologi, statsvitenskap, samfunnsfag, og ellers andre som er interessert i å lære mer om politisk integrering og hva politisk representasjon er. Denne boken anbefales fordi den forklarer hvordan integreringen i Norge fungerer politisk i dag. Og hvordan man kan snu debatten mer over på hvordan vi kan lære opp folk som kommer til Norge om byråkratiet og politikken. 📖

Forfatter av «Politisk integrering», Marianne Takle.

Pras Michel, Michel Martelly og Wyclef Jean.

Den syngende presidenten

Kan en populær musikkartist velges som president i et land som Haiti, kun basert på sin kjendisstatus og mektige venner? I denne dokumentarfilmen er det dette som er spørsmålet.

EILIF HARTWIG

SAMORA

Jordkjelvet på Haiti i 2010 var en ubegripelig katastrofe for et land som allerede var et av verdens fattigste og som hadde store politiske, sosiale og økonomiske utfordringer. På et vis var det som å trykke på en restart-knapp, landet måtte bygges opp igjen, og det var mange aktører som engasjerte i seg i dette. Særlig i USA var det hundretalls av humanitære organisasjoner og kjendiser som gjorde Haiti til sin hjertesak, og det kan argumenteres for at tross alle de gode hensikter var ikke dette nødvendigvis bare positivt for landet.

«Slik filmen framstiller det, bestemmer Pras seg for at Haiti etter katastrofen trenger en president som ikke har bånd til det etablerte politiske miljøet, men som er en mann av folket.»

Filmanmeldelse:

Regi: Ben Patterson

«Sweet Micky For President»

Medvirkende: Michel Martelly, Pras Michel og Wyclef Jean

A Prosperity Group Production

The Fugees

Pras Michel er for de fleste kjent som en av tre medlemmer i rap-gruppen The Fugees. Sammen med Wyclef Jean og Lauryn Hill ble trioen verdensstjerner over natta med albumet *The Score* fra 1996. Pras og Wyclef er begge av haitisk opprinnelse og forholdet disse to imellom er med på å danne bakteppet for den nye dokumentarfilmen «Sweet Mickey for President» som ble vist på årets Film Fra Sør-festival. Begge artistene er store egoer, noe som har ført til langvarig krangling dem imellom. Men mens Wyclef Jean har hatt stor suksess som soloartist etter at Fugees ble

oppløst, har Pras levd et mer anonymt liv. Han var en av disse som satt i USA og tenkte at han måtte gjøre noe.

Slik filmen framstiller det, bestemmer Pras seg for at Haiti etter katastrofen trenger en president som ikke har bånd til det etablerte politiske miljøet, men som er en mann av folket. Han vil finne en presidentkandidat som kan bygge opp det skjøre demokratiet fra ruinene. Sin mann finner han i en annen musiker; Michel Martelly aka Sweet Micky. En provoserende og frittalende sanger, som særlig hadde stor suksess på 90-tallet. Han ble en stor stjerne innen compas-sjangeren, en type karibisk dansemusikk, som han blandet med andre stilarter. Selv om dette ikke kommer så klart frem i filmen, var Martelly en politisk stemme på Haiti lenge før han begynte samarbeidet med Pras. Men for filmens oppbygging, fungerer det bra at Martelly fremstilles som nærmest et blankt lerret innenfor politikken.

Politikere med kjendisstatus

Det mest bemerkelsesverdige med filmen er faktisk kanskje fraværet av politikk. Det vil si, man kan argumentere for at alt som skjer på Haiti er politisk, men i filmen handler Sweet Mickys ferd mot makten i størst grad om å utnytte kjendisposisjonen og mektige venner i Hollywood. Gjennom Pras får Martelly muligheten til å møte en del av den amerikanske kjendiseliten, som arrangerer en fundraiser for Haiti. Særlig er det skuespiller Sean Penn som har vært en ivrig aktivist i dette arbeidet.

På dette møtet i USA dukker også Pras' gamle kompanjong Wyclef Jean opp. Ironisk nok har nemlig han også bestemt seg for å stille som kandidat i presidentvalget. Pras' og Wyclefs gamle feide blir plutselig aktualisert igjen. Når Wyclef dog ikke lykkes med sitt kandidatur, stiller han seg bak Martelly, og vi får blant annet se en rørende oppvisning hvor Pras og Wyclef gjør en gammel Fugees-sang på et valgkampmøte.

Det er naturlig å anta at det må ha vært mye forhandling og hestehandel på bakrommet, men denne delen av historien forholder ikke filmen seg til. Bortsett fra det ene klippet hvor vi får møte Sweet Mickys valgkampsjef, som jobber for et amerikansk selskap som spesialiserer seg på å hjelpe frem valgkandidater i land med skjøre demokratier. Dette aspektet hadde det utvilsomt vært interessant å få lære mer om.

Undertrykkende regjering

Haitisk politikk har alltid vært preget av sterke personligheter og tilnærmet idolisering. Mellom 1957 og 1986 ble landet styrt av far og sønn, Francois (57-71) og Jean-Claude Duvalier (71-86). Populært kjent som «Papa Doc» og «Baby Doc» regjerte de landet

med hård hånd. Under fars regjeringstid ble mellom 30.000 og 60.000 haitiere drept ved hjelp av Duvaliers private militser som undertrykte all opposisjon.

Sønnen videreførte regimet og hans ekstravagante livsstil skapte mye harme blant landets befolkning. Siden Duvalier-familiens regjeringstid, har Haiti slitt med å bygge opp et velfungerende politisk system. Svak økonomi, korrupsjon og store ulikheter mellom samfunnslagene har skapt en generasjon med liten tillit til politikere og lav terskel for å ta til gatene for å luften sin mening.

Fravær av kritiske røster

I en spørsmål og svar-runde etter filmen, snakket regissør Ben Patterson om noen av utfordringene med produksjonen. Han ble blant annet konfrontert med fraværet av kritiske røster til Martellys kampanje og den begrensede innsikten man fikk i spillet bak kulissene. Hvorvidt man skal tro ham eller ikke, ga regissørens svar mening. Han hevdet at det faktisk var svært få politiske diskusjoner i valgkampen og at det meste handlet om å være synlig med kampanjer, plakater og offentlige arrangementer.

Vant til å bli skuffet over nye presidenter

Haitianere er vant til å bli skuffet, etterhvert som nye presidenter kommer med stadig nye valglofter de ikke klarer å holde. Dermed blir veldig mye avgjort av hvilken kandidat som i størst grad klarer å nå ut til folket. Det skal dog sies at det finnes grupperinger på øya som ønsker reelt demokrati, og som jobber hardt for å styrke rettighetene til det

haitianske folk. Men de er i mindretall og slipper sjelden til i media. Det endte da også godt for «vår helt»: Popstjernen som 20 år tidligere hadde opptrådt i bleier på scenen klarte å overvinne de etablerte kandidatene, som hadde mye støtte fra etterlevninger etter det tidligere regimet, og bli president på Haiti.

Fra idealist til ansvarlig statsmann

Overgangen, fra entusiastisk idealist med gode hoftebevegelser til ansvarlig statsmann med fiender på alle sider, har riktignok vist seg å være utfordrende for Martelly. I dag er misnøyen nok en gang stor med landets president, så ikke bli overrasket om Haiti snart havner midt oppi en ny politisk krise. Og da er veien kort ut av presidentkontoret for Sweet Micky.

Patterson har laget en engasjerende film, som gir et ganske annerledes innblikk i hvordan en valgkamp fungerer i et land som Haiti, enn det vi kan lese i sobre nyhetssaker. Regissøren har fått unik tilgang til hovedaktørene, og hans «hands on»-tilnærming har klart å kapre mange fine øyeblikk. Så får man heller se bort fra at kjendisnarrativet i filmen virker noe konstruert, og at han har valgt bort det meste av det kritiske dokumentargrepet på veien.

«Man kan argumentere for at alt som skjer på Haiti er politisk, men i filmen handler Sweet Mickys ferd mot makten i størst grad om å utnytte kjendisposisjonen og mektige venner i Hollywood.»

From Boyz II Beasts

Den som skyter tilber den samme Gud om beskyttelse som den som blir beskytt. Hver side tror at Gud er på deres side. Så hva skjer når Gud ikke lenger hører bønner? Er det da en gutt blir til en mann? Eller et beist? Og er det mulig å være begge deler, samtidig? «Beasts of No Nation» gir uventede svar.

JEANINNE MASIKA

SAMORA

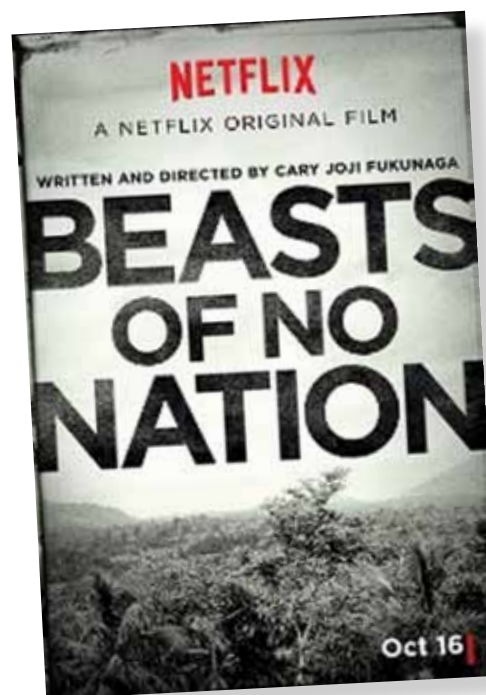
Agu, spilt av nykommeren Abraham Attah, er gutten som ikke kan våkne opp av det marerittet som blir hans liv og som skildres smertefullt vakkert og ubehagelig troverdig i Cary Fukunanga's «Beasts of No Nation» (2015).

Filmen er basert på nigerianske Uzodinma Iweala's roman, og begge har navnet fra Fela Kutis album «Beasts of No Nation». Fra begynnelsen av bærer filmen preg av Fukunanga's evne til å bringe til live det originale i en historie som ellers fort kunne ha blitt nok en historie om en stakkarslig og fattig afrikansk Ibarnesoldat som vi skal synes synd på.

«...I am your family now...»

Istedet blir seeren med på Agu's uheldige forvandling fra en ung og bekymringsløs gutt boende i en buffersonne sammen med sin elskede familie, til noe skremmende likt et dyr. Den hjerteskjærende og traumatiserende adskillelsen fra moren og de yngre søsknene, det tilsynelatende meningsløse mordet på den eldre broren og faren og den ensomme flukten gjennom den tette jungelen er alt sammen med på å føre Agu rett i fanget på kommandanten (Idris Elba).

Elba spiller denne rollen farlig godt, med sin maskuline og fryktinngytende framtoning, og akkompagnert av en troverdig vest-afrikansk aksent står han i spissen for ødeleggelse med troppen sin i hælene, en gjeng skremte og ensomme unge gutter og menn sultne etter hevn for den urett som har rammet dem. Ikke bare blir han deres øverste kommanderende og deres lenge etterlengtede farsfigur, men også en slags religiøs leder eller høvding. Kommandanten blir en kilde til ris og ros, omsorg og misbruk, empati og egosentrisme. På denne måten makter han med et overlegent psykologisk spill og en retorikk som er å

Filmanmeldelse:

Manus og regi: Cary Joji Fukunaga
«Beasts of No Nation»
Netflix 2015

kjenne igjen fra mange ledere før ham, deriblant Idi Amin, å manøvrere seg inn i de unges hjerter og sinn. Omgitt av død og forferdelse og med kommandanten og troppen som eneste kilde til samfølelse og tilhørighet erkjenner Agu, om noe motvillig, at «The only way to not be fighting anymore is to be dying» og med det gir han opp sin egen barnslige uskyldighet og gir seg hen til herointåket drap og ødeleggelser, tilsynelatende med kaldt blod.

«Uten en konkret politisk sak å distraheres av, blir seerens fokus på den menneskelige og individuelle krigføringen som en hvilken som helst, vestlig eller ikke vestlig, konflikt bærer preg av.»

From Boyz II beasts?

Det er enkelt å trekke den konklusjonen at Agu nå, på bakgrunn av hans forferdelige gjerninger som gir en kalde gufs nedover ryggraden, har gått fra ung gutt og ikke bare til mann, men nærmest et hjerteløst og samvittighetsløst «beist». Og det er her regissøren igjen triumferer med sin originalitet, for de forferdelige gjerningene Agu tvinges

av omstendighetene til å begå, stripper ham ikke for all godhet. Han bærer en for lengst død medsoldat på ryggen mange mil, han stusser over at de forlater en annen soldat for å råtne i skogen, han gjør ende på lidelsene til et voldtektsoffer som medsoldatene har forgrepet seg på, og med replikker som «...killing is the worst sin, but the best thing to do...» vises det at hans medfødte samvittighet fortsatt fungerer, selv om den har veket for overlevelsesinstinktet.

«I 'Beasts of No Nation' blir seeren ikke kun konfrontert med blodige og avskyelige krigsscener, men også med ubehagelige spørsmål. Er vi kun et resultat av våre gjerninger? Går det an å både være menneske og 'beist'? Kan det onde i deg eksistere side om side med det gode?»

I «Beasts of No Nation» blir seeren ikke bare konfrontert med blodige og avskyelige krigsscener, men også med ubehagelige spørsmål. Er vi kun et resultat av våre gjerninger? Går det an å være både menneske og «beist»? Kan det onde i deg eksistere side om side med det gode? Agu erklærer; «If I am telling this to you, you'll think that I am some sort of beast. Or devil. And I am all of these things. But I have also a mother. A father. Brothers and sisters. Once they loved me.» På denne måten erkjenner han sine ondskapsfulle gjerninger, samtidig som han søker en slags forsoning, og hans medmenneskelighet skinner gjennom til siste slutt.

«Beast of no nation»

En ting skurrer riktignok litt. Handlingene er nemlig satt i et fiktivt, ikke spesifisert vest-afrikansk land, og skildrer en ikke spesifikk konflikt. At regissøren

velger å gå glipp av en ypperlig mulighet til å belyse og informere om en av de utallige faktiske konfliktene som preger kontinentet kan virke litt forstyrrende, og nesten på nippet til skuffende.

På den annen side kan dette i seg selv være ett av de virkemidlene som er med på å styrke filmens inntrykk ytterligere, og en av de utallige grunnene til at denne filmen er verdt å få med seg. Uten en konkret politisk sak å distraheres av, blir seerens fokus dratt mot den menneskelige og individuelle krigføringen som en hvilken som helst konflikt, vestlig eller ikke vestlig, bærer preg av. En krigføring som det er verdt å få med seg hvert eneste av de seige, skrekkelige og skummelt virkelighetstro 135 minuttene av.

Manthe Ribane.

Afro DJ Pupo.

Cruel Boyz.

Rude Boyz.

Kelela.

Baloji.

Cooly G.

Andre musikalske dimensjoner

I elektronisk klubbmusikk har tradisjonelt 12"-singler og EP-er avgjørende betydning. Er denne musikken nettopp derfor i større grad rustet til å overleve i en tid hvor enkeltlåter foretrekkes fremfor album? Samora trekker frem øyeblikksbilder fra samtidens globaliserte klubbmusikk.

ENDRE DALEN

SAMORA

Musikkonsum preges mer og mer av rastløshet, og du har jo heller ikke tid til å høre all musikken du har lyst til. Det er med andre ord neppe noen overraskelse at tre av de beste utgivelsene i det internasjonale klubbmusikkfeltet i år for meg var EP-er, også kjent som maksisingler eller minialbum. Alle tre kom i oktober, til langt i fra overveldende kommersiell mottakelse: Balojis «64 Bits and Malachite», Kelelas «Hallucinogen» og Okzharps «Dumela 113 EP».

Tidligere i år kom det også flere interessante, om enn ikke fullt så sterke, utgivelser i noe av det samme musikalske terrenget. Kuduroprodusenten Afro DJ Pupo fra Angola kom med «Listen To My Music» i juni. I august kom samle-EP-en «Gqom Oh!» som viste fram unge produsenter fra Durban, mens house-comebacket til Cooly G, «Armzhouse EP», fulgte i september. Det er interessant å påpeke at kvinner er sentrale på tre av seks av disse EP-ene.

Baloji
«64 Bits And Malachite»
Island France/Universal 2015

Musikken fungerer som øyeblikksbilder av dagens globaliserte klubbmusikklima, og alle utgivelsene kan høres på de fleste strømmetjenester.

Mer enn summen av sine deler

Baloji har med «64 Bits and Malachite» laget en av årets beste EP-er, uansett sjanger. Og apropos musikk sjangre: Det var ikke før jeg hørte denne at jeg virkelig skjønnte hva Baloji mente da han i et intervju tidligere i år sa til meg at: «Når jeg hører hiphop med elektronisk klubbmusikk, føles det ikke feil. Man har alle disse påvirkningene, og jeg tror ikke man trenger å velge lenger, jeg er alle disse påvirkningene.» I et intervju med Fact nylig snakker han om noe av det samme.

«64 Bits and Malachite» er resultatet av denne innstillingen til å lage musikk, hvor kongolesisk pop, rap og elektronisk klubbmusikk smelter sammen i et musikalsk uttrykk som er mye mer enn summen av sine deler. Dette har lite med vulgær trance som Baloji delvis siktet til når han snakket om at han vokste opp med klubbmusikk. Snarere låner han fra afrikansk transemusikk og congotronics, dyp dub og techno, rap med electrobeats á la franske TTC, elegant soukous, brautende ragga, trippa bleep house og sistesporet er et regelrett popfrieri.

Kelela
«Hallucinogen»
Warp 2015

Hallusinasjoner, melodier og bass

Kelela, med foreldre med bakgrunn i Etiopia, bor for tiden i Los Angeles, som mer og mer har blitt et mekka for urban musikk i det siste. Hun er assosiert med produsenter som Nguzunguzu og Fatima Al Qadiri (som begge er en del av Future Brown), Arca og Kingdom, og leverte det kritikerroste albumet/mixtapen, «Cut 4 Me» for to år siden. Nå i høst slapp hun EP-en «Hallucinogen», som ikke bare fortsetter der hun slapp, men kanskje til og med overgår «Cut 4 Me».

De fleste sporene er mer down-tempo denne gangen med et mindre rått, men kanskje ikke mindre sensuelt uttrykk. Unntaket og høydepunktet er up-tempo-singelen «Rewind», som inneholder noe som høres ut som en replay av melodien til Eric B. & Rakims klassiske «My Melody». «Rewind» har en basslinje som i noen øyeblikk får en til å se poenget med den ellers noe meningsløse sjangerbetegnelsen bassmusikk. Mange refererer til Aaliyah når de hører Kelela, selv om hun neppe kommer opp på det samme kommersielle nivået. Samarbeidet med produsentene, som alle har et lignende sound, gir henne muligheten til å ha et helt eget signaturuttrykk. Litt på samme måte som Timbaland var en sentral del av lyden til Aaliyah.

«64 Bits and Malachite» er resultatet (...) hvor kongolesisk popmusikk, rap og elektronisk klubbmusikk smelter sammen i et musikalsk uttrykk som er mye mer enn summen av sine deler.»

Diverse artister
«Gqom Oh! The Sound Of Durban»
Gqom Oh! 2015

Lyden av Durban i utvikling

I Sør-Afrika er det en evig utvikling av klubbmusikken, fra kwaito, township-tech, shangaan electro og nå en ny mørk og dystert sonisk retning kalt gqomu fra de røffere delene av Durban. Når du hører tre-spors EP-en «Gqom Oh! The Sound of Durban» får du noe av den samme følelsen i ryggraden som første gang du hørte grime av Dizzee Rascal eller Wiley, dubstep av Burial, eller footwork av DJ Rashad eller RP Boo. Forskjellen her er at følelsen bærer preg av det kjente så vel som det ukjente.

Dette er best eksemplifisert på Cruel Boyz' «Touch It», som både sampler Busta Rhymes og Daft Punk, og som likevel høres ut som er laget i et parallelt univers. De to andre sporene av Citizen Boy og Mafia-boyz forsterker dette inntrykket med vokalsnutter fra hiphop som manipuleres til de høres ut som de inngår naturlig i et terreng bestående av stakkato digitale trommer og et teppe av gonger og mørke synth'er. EP-en til Rudeboyz fra i sommer er riktignok en bedre introduksjon til dette solide utskuddet av sørafrikansk house. «Gqom Oh! The Sound of Durban», derimot, er mer interessant enn glimrende. I januar kommer det et samlealbum med samme navn.

Okzharp featuring Manthe
«Dumela 113»
Hyperdub 2015

Afrohouse, autotune og vocoder

Selv om Hyperdub i fjor var ti år i år, betyr ikke det at labelen har falt av lasset, noe den nye EP-en til Okzharp er et bevis på. Okzharps «Dumela 113

EP» er også nok et bevis på at housemusikkscenen i Sør-Afrika fortsatt er blant de mest banebrytende der ute. Mannen bor riktignok i London, men har vært med i produksjonsteamet LV og har tilknytning til rapper Okmalumkoolkat, skuespiller/performerartist og vokalist Manthe Ribane, som alle forbindes med Sør Afrika.

Manthe Ribane bidrar på vokal sunget på tshawana og engelsk på tre av fire låter, og de har åpenbart funnet noe i hverandre. Dette i så stor grad at man fort savner Manthe på «Glonet», som ellers isolert sett hadde vært et høydepunkt på enhver EP. Rytmene minner mer om dansevennlig housemusikk enn for eksempel gqomu, selv om det ikke betyr at dette ikke høres nyskapende og friskt ut. «Dear Ribane», med UK garage-takt og «Sizzr», med en seig groove og utålmodige hihats, er de sterkeste låtene med Manthe. På alle låtene bruker hun autotune, og på «Sizzr» til og med stemmekrypteringsinstrumentet vocoder.

Cooly G
«Armz House EP»
Hyperdub 2015

Som født til å være DJ

Cooly G har sett bilder av seg selv foran miksebordet som toåring, og allerede som sjuåring var hun en dreven DJ. Dette som et resultat av faren som var en del av et reggae-soundsystem i Brixton i Sør-London. Hun arvet senere farens platesamling. Allerede som 15-16-åring ga hun ut musikk, og siden har hun vært innom det meste av basstung klubbmusikk som har funnet veien til de britiske øyer.

Fra den afrobeat- og kwaito-inspirerte housemutasjonen UK Funky, til dubstep, dub, broken beat, downtempo electronica, og på det forrige albumet en minimalistisk, sexy avslappet, endog lyrisk intens R&B – «But it still feels like her world – this is traditionally glossy and expensive soul given a no bullshit London makeover», som Joe Muggs skrev i en anmeldelse. Attpåtil har hun også bakgrunn som rapper.

.....
«Cooly G har sett bilder av seg selv foran miksebordet som toåring, og allerede som sjuåring var hun dreven som DJ.»

Med «Armz House EP» er hun tilbake som reinskikket housemusiker uten noe særlig vokal. Både house av det funky afro-inspirerte slaget og house i mer utbredt 4/4-takt. Dette minner mer om «Dub-Organizer» CD-R-utgivelsene og «Narst» fra Hyperdub-debuten enn sofa-electronicaen på «Playin Me» og soveroms-R&B-en på «Wait 'Til Night». Gode nyheter for interesserte DJ-er der ute, men man tar seg selv i å savne mer vokal. Kanskje ikke i form av «slow-jams» som ved forrige møte, men en mer kompleks hybrid av G's dansevennlige rytmer og tradisjonen etter Candi Staton/Jamie Principle/Frankie Knuckles-mashupen «You Got The Love».

Afro DJ Pupo
«Listen To My Music»
Bazzerk 2015

Jungelrytmer og skrekfilmssyntner

Den kvalitetsbevisste Lisboa-labelen Principe, ga ut en imponerende rekke EP-er i år. 18 år gamle Nidia Minajs «Danger», var et soleklart høydepunkt. Afro DJ Pupos «Listen To My Music» var også en av årets beste kuduro/batida-utgivelser. Pupo har gitt ut denne plata på den nystartede sveitsiske labelen Bazzerk, som er en underlabel av Mental Groove. Fra før er Mental Groove kjent for samleplater med changa tuki fra Venezuela, og kuduro som har sitt utspring fra Angola. Kuduro har satt markante spor i DJer og produsenter på steder som Sør-Afrika, Frankrike, Sør-Amerika og ikke minst Portugal, nærmere bestemt Lisboas forsteder.

Musikken på «Listen To My Music» er roligere enn det man vanligvis forbinder med kuduro, mer dyp (som i deep house) enn energisk. Den fysiske EP-en, trykt i kun 100 eksemplarer, har bare tre spor, som inkluderer transeaktige «Scary Movie» og det tropiske tittelsporet som også blir remixet av Earl P. Når jeg sjekker Spotify så ser jeg imidlertid

at den digitale versjonen av EP-en har sju spor og strekker seg over 43 minutter. Noe som kvalifiserer som et album i min bok. «Sharks Dinner» med vindskeive jungelrytmer, skrekfilmssyntner og xylofonklimpring skulle jeg kanskje særlig ønsket var inkludert på den fysiske utgaven. 🎧

Linton Kwesi Johnson

Abida Parveen

Harry Belafonte

Fela Kuti

Billie Holiday

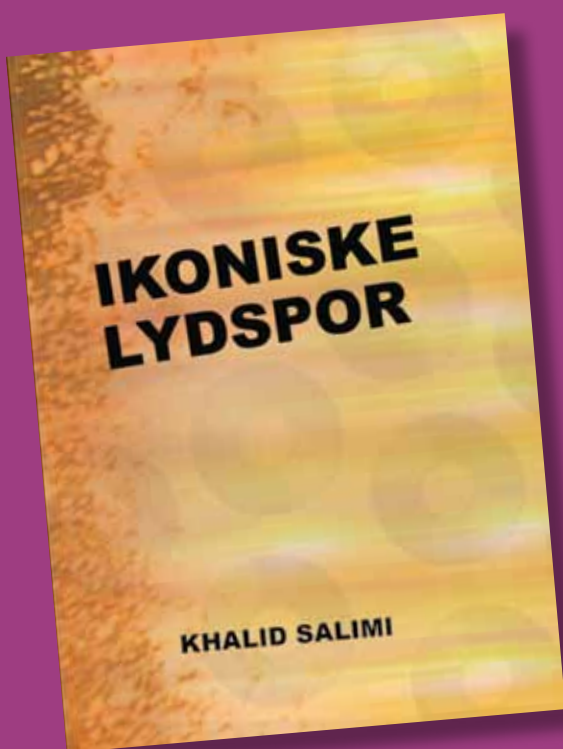

Victor Jara

Minam Makeba

Bestill et eksemplar av **Ikoniske Lydspor**

«En bortgjemt perle (...) Det er motsetninger og det er fascinasjon, men hele tiden hører vi Khalid Salimis høyt personlige stemme og historie i valg og presentasjon»

Harald Stanghelle

Aftenposten 28.04.2015

Send en e-mail til
samora@samora.no

ring
tlf 22 20 96 90

Utgitt av

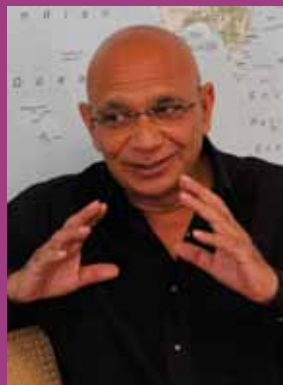
SAMORA

i samarbeid med

mela

**Kr.
150**

Prisen er inkludert
forsendelse

Khalid Salimi

I forbindelse med Samoras 35-årsjubileum publiserte Samora «Ikoniske Lydspor», skrevet av Samoras ansvarlige redaktør, Khalid Salimi. Tekstene i boka har stått på trykk i Morgenbladet. Samora, i samarbeid med Mela, står for utgivelsen.

«Å lese disse 17 valgene av album fra verdens millioner av musikal-ske uttrykk, er som å sitte ved Khalid Salimis bord og høre ham dele av sin glede og kunnskap. Ordene er som musikken han gir oss – full av følelser, men også av engasjement, vilje og drømmer.

Anders Heger

Sommeren 2015 slapp Oscar Blesson sin første mixtape «Look What I Lost». Nå jobber han på spreng sammen med Tommy Tee om en EP.
Foto: Noah Løchting Williams

Styrer unna sammenligninger

Oscar Blesson drømte aldri om å bli rapper, det bare kom helt naturlig.

ZENA LØCHTING WILLIAMS

SAMORA

Den norske rapkulturen utvikler seg på kryss og tvers, og folk i Oslo er heldige nok til å oppleve det beste av dette. Det merkes at ungdom som driver med i rap, over hele landet, i større grad enn tidligere får vist seg mer frem for det norske publikumet. Debutanten Karl Oskar Larsen (19), også kjent som Oscar Blesson, er et godt eksempel. Sommeren 2015 slapp han sin første mixtape «Look

What I Lost». Nå jobber han på spreng sammen med Tommy Tee om en EP. Samora tok en prat med den lovende rapperen.

Hvorfor musikk?

– Faren min er jo musiker, vet ikke om det er derfor, men det kan være at det hadde en liten innflytelse.

Det var også en amerikansk artist som het Astro, fra X-Factor, han var helt vill på scenen! Musikken hans fikk meg til å skrive mine egne tekster etter litt tid, and the rest is history. Det er morsomt egentlig, for jeg har aldri hatt en drøm om å være rapper, det kom veldig naturlig. Det bare skjedde, egentlig.

I hyllest-sangen din «Dead Presidents» er det vanskelig å ikke se en ung Jay-Z i deg. Er det noen artister du liker å sammenligne deg selv med eller vil bli like stor som?

– Tvert imot. Prøver å styre unna å sammenligne meg selv med noen. Har mer lyst til å gjøre det som er ekte for meg selv og som får meg til å skille meg ut fra andre. Med andre ord vil jeg ha minst mulig impulser fra andre artister. Straight up, bare holde det så «meg» som mulig.

Uten noen restriksjoner i tankene, hvor ønsker du å være om fem år?

– Wow, det har jeg ikke tenkt på i det hele tatt. Forhåpentligvis lever jeg av musikken min, og lever livet på Europaturné. Jeg håper selvfølgelig på store ting, men jeg har ikke et spesifikt bilde av det helt ennå. Så lenge jeg har skapt noe jeg kan være stolt over, er jeg glad.

Etter mixtapen din «Look What I Lost» ble gitt ut, føler du at du har kommet noen skritt nærmere dit du vil?

– Jeg har helt klart fått mer cred enn det jeg har fått tidligere. Jeg føler definitivt at folk har begynt å ta meg mer seriøst og at jeg nå har en agenda. Det er bra at jeg har noe stille opp mot, det er noe helt annet å lage musikk, når publikum begynner å forvente ting. Jeg er stolt over at jeg fikk gitt ut noe og fikk oppmerksomhet rundt det. Jeg tror jeg nærmer meg, men vet at det fortsatt er en lang, lang vei igjen å gå.

De fleste av sangene i «Look What I Lost» oppfattes som mer seriøse enn livlige. Hvilke historier er det du tar oss gjennom?

– Det er en rapper som heter Sean Price, han er anerkjent i rapmiljøet, med god grunn. Han døde dessverre tidligere i år. Etter at samarbeidet mitt med Tommy Tee startet, lærte jeg at Price og musikken hans betydde mye for han, og den treffer meg også, så vi setter pris på det samme.

I mixtapen er det noen sanger som stikker seg mer ut enn andre, som i låta «There Will Be Tears», der rapper jeg om farmoren min som døde det året jeg skulle besøke henne. Poenget er at det er viktig å sette pris på det som ikke er like tilgjengelig for deg. Man kan si at mange av sangene i mixtapen representerer disse sidene av meg. Om det finnes en rød tråd, tenker jeg

ikke så mye på. Det er heller en kolleksjon av meg og det jeg har drevet med det siste året.

Hvordan var det å jobbe med profesjonelle produsenter da du var i New York nå i høst?

– Det var helt annerledes enn det å jobbe i Norge, selv om det også er bra på en annen måte. De siste dagene mine der var jeg i studio med J-Don, French Montanas studiotekniker. Han var der for å høre på låtene mine og gi meg noen råd. En sjanse det hadde vært umulig å få her i Norge.

Selvfølkelig, muligheter kommer og muligheter går, men det var virkelig en opplevelse å sette seg ned med gode, anerkjente produsenter og ikke bare snakke musikk, men lage noe sammen. Det var ikke et stressende miljø i det hele tatt, veldig avslappet, noe som jeg egentlig ikke hadde forventet. Jeg dro dit med et åpent sinn og er veldig takknemlig for reisen.

Du jobber blant annet med den norske pionerprodusenten Tommy Tee, hvordan startet dette samarbeidet og hvordan har det gått så langt?

.....
«Det var virkelig en opplevelse å sette seg ned med gode, anerkjente produsenter og ikke bare snakke musikk, men lage noe sammen.»
.....

– Ja, jeg møtte en av artistene hans, Son Of Light, på skolen jeg gikk på for ett år siden. Vi hadde en skolekonsert, hvor han skulle opptre. Da visste jeg ikke noe særlig om han, men etter hvert begynte vi å snakke om rap. Jeg begynte å rappe for han, og han syntes det var heftig det han hørte, så basically bonda vi over det og utvekslet telefonnummer. Det gjelder å være sulten. Han tok meg

også opp på scenen. Jeg spyttet det samme verset, og etter den dagen var jeg stempla som skolens rapper. Det var i hvert fall han som introduserte meg for Tommy.

Hva blir neste skritt nå etter mixtapen?

– Planen er å gi ut en EP i januar, som vil være produsert av Tommy. Jeg jobber også med å lage diverse musikkvideoer av det jeg har ute nå. Skyter en video nå til sangen «Watch The Boy Grow», så den vil være ute nå snart. Tommy jobber jo også på sitt eget album, «Bonds Beats & Beliefs 2» som jeg er med på, men utenom det er det bare promotering, promotering, promotering, avslutter Oscar Blesson.

Snoop Dogg var 19 og Nas var 20 da de slapp sine respektive debutalbum «Doggystyle» og «Illmatic». Uten sammenligning, må det allerede i en alder av 19 år være ubeskrivelig å ha jobbet med så erfarne rappere og produsenter som det Oscar Blesson har gjort. Som det sies, alder er kun et tall. 🍷

Danseren utkledd som gudinnen Iansã fra den afrobrasilianske religionen Candomblé. Hun representerer vinden og den som alltid vil ha mer, og Iansã, finner du alltid i front av trommegruppa. Alle foto: Fabio Nascimento

Sverdet og speilet

Midt i sentrum av millionbyen São Paulo har over 200 kvinner samlet seg. De står oppstilt på rad og rekke med ulike instrumenter.

På signal smeller det så det dunderer mellom høyblokkene. Å se en kvinnelig afrobrasiliansk trommegruppe er ikke helt normalt i Brasil.

INGRID FADNES

SAMORA

Brasilianerne hevder at den største svarte befolkningen i verden etter Afrikas mest folkerike land, Nigeria, har Brasil. Hit kom slaveskip med millioner av afrikanere fra ulike deler av kontinentet, og med dem kom språk, religion og kultur. Historisk har den svarte befolkningen vært tvunget til å praktisere sin tro skjult bak den aksepterte katolisismen.

Synkretisme

Candomblé er en synkretisk afro-brasiliansk religion, basert på forskjellige trosretninger fra det afrikanske kontinentet, både fra Yorubá-, Fon- og Bantu-stammene, iblandet elementer fra katolisismen. Både i Candomblé, gjennom dansen til de ulike gudene Orixás, og i den mer kjente kampsporten Capoeira, kan man se et finurlig spill hvor det vakre og estetiske aldri er langt unna kampen og knyttneven. De ulike Orixás bærer alltid med seg både speilet og sverdet.

Tilhengerne av Candomblé tror de er barn av de ulike Orixás. Elizabeth Belizário, eller bare Beth Beli som hun kaller seg, er en blanding av guden Oxóssi fra skogene og Iansã, gudinnen for vind og storm. Men den guden hun dedikerer alt arbeidet sitt til, er selve kongen –Xangô, han som representerer all rettferdighet.

Med sine 47 år er Beth president for den kvinnelige trommegruppa "Ilú Obá De Min". Et kollektiv med tilholdssted i asfaltjungelen São Paulo. Ilú Obá De Min er noe så sjelden som en kvinnelig trommegruppe innenfor afrobrasiliansk musikk. Sjelden fordi det tradisjonelt innenfor Candomblé ikke tillates at kvinner spiller trommer. Det var noe av grunnen til at Beth i 2004 bestemte seg for å starte en gruppe med to kriterier:

Kun kvinner skulle spille trommer, og arbeidet skulle være dedisert til kongen av rettferdighet; Xangô. I

over ti år har gruppa bygd seg opp et renommé som bærere av den afro-brasilianske kulturen med en plass for kvinner, og som et sted for refleksjon over, og studier av, de svartes situasjon i dagens Brasil.

Den mørke ånds dal

– Navnet på gruppa forklarer hvem vi er. Ilú betyr tromme, Obá er navnet vi gir vår orixá Xangô, og De Min betyr feminine hender. Oversatt blir navnet «kvinnelige hender som spiller trommer for kongen Xangô», forklarer Beth, mens det dundrer i bakgrunnen.

Vi befinner oss midt i området Anhangabaú. At vi er nettopp her, på denne offentlige plassen, midt i sentrum av São Paulo en søndag ettermiddag, er både tilfeldig og ikke, forteller Beth. Her har de øvd hver lørdag og søndag i åtte år.

– Dette stedet, eller det som en gang var en dal, Anhangabaú, betyr på urfolksspråket Tupi-Guarani «elva hvor den mørke ånden drikker». Denne dalen var et av de viktigste samlingsstedene for urfolk lenge før denne byen ble bygd. Derfor er det desto viktigere at vi lar trommene dundre akkurat her, forteller Beth.

Anhangabaú er i dag en viktig referanse for svart kultur og afrobrasiliansk musikk i storbyen. Det er her markeringer som «dagen for svart bevisstgjøring» finner sted.

Menn er velkomne til å bidra i gruppa som dansere, men de som slår på trommene er alle kvinner.

– Jeg lever av dette i dag. Det var gjennom musikken og trommene jeg fant en plass hvor jeg ble respektert og sakte men sikkert kunne frigjøre meg. Så hvorfor bare meg? Trommene kan frigjøre flere kvinner, slår Beth fast.

Karneval og den afrikanske arven

Karnevalet er bare et av mange steder Ilú Obá de Min deltar. Kollektivet er mest av alt et sted for skoloring, forklarer Beth. Ilú, som hun forkortet kaller gruppa, er et felles sted for refleksjon og praksis av den svarte kulturen i Brasil. Hovedfokuset er den afrikanske arven, kvinners deltagelse gjennom historien, og respekten for de 16 Orixás.

– Diskrimineringen av svarte i det brasilianske samfunnet er strukturell, forklarer Beth, – og de mest diskriminerte er svarte kvinner. Vi er nederst på rangstigen. Det er vanskelig å ta inn over seg hva hundrevis av år med undertrykkelse kan gjøre med generasjoner. Tror du det å gi intervju er lett for meg? Jeg, en svart kvinne! Sier Beth, mens hun et kvarter etterpå har stålkontroll over de 250 medlemmene av gruppa.

.....
«Vi lever i et samfunn med dype rasistiske holdninger. Bekymringen er også knyttet til hvem som begår drapene. Det er i all hovedsak politiet. – De du tenker skal beskytte deg, er de samme som dreper deg.»
.....

Beth Beli er frontfigur og grunnleggeren av den kvinnelige trommegruppa Ilú Obá de Mim. Hun startet gruppa i 2004 med to kriterier: Alle trommeslagerne skulle være kvinner og arbeidet dedisert til guden Xangô.

Et stille folkemord

Beths bekymring og Ilús arbeid har rot i en svært brutal virkelighet i Brasil. Landet har en urovekkende statistikk over antall svarte drept hver eneste dag. I løpet av 2012 ble 30 000 ungdommer drept i Brasil. En rapport fra Amnesty International slo fast at hele 77% av ofrene var svarte. Meninas Black Power, en organisert kvinnegruppe for svarte kvinners rettigheter, kaller det «et stille folkemord». Årsakene til dette stikker dypt hevder Beth. – Vi lever i et samfunn med dype rasistiske holdninger. Bekymringen er også knyttet til hvem som

begår drapene. Det er i all hovedsak politiet. – De du tenker skal beskytte deg, er de samme som dreper deg, gjentar Beth flere ganger og bekymret viser hun til den urovekkende statistikken over straffefriheten på mellom 5 og 8 %.

– Dette samfunnet har skapt stereotypier om sin egen befolkning, spesielt den svarte ungdommen som lever i periferien i byene. I dag jobber vi for å snu skjebnen til de unge svarte fra «en antagelig død, til det å leve», forklarer Beth som også selv opplever uttrykk for rasisme.

– Jeg satt på en restaurant her forleden. Jeg ba kelneren om en flaske vin og han svarte med å informere meg om prisen. Jeg så på han og sa: Jeg spurte deg ikke om prisen, men om vin!

Dette er et lite eksempel, forklarer Beth, men det viser realiteten til svarte kvinner. En hvit kvinne vil ikke bli behandlet på den måten. Ilú er åpen for kvinner fra alle steder, svarte som hvite; – Vi driver ikke noen som helst slags form for ekskludering her, kun inkludering! Men det er viktig at de hvite kvinnene som er med reflekterer over sin privilegerte posisjon i Brasil.

– Det er vanskelig å forklare hvor dyp dette stikker i vårt samfunn, sier Beth og sammenligner situasjonen i Brasil med drapet i Ferguson i USA. Drapet på den unge gutten utløste en rekke demonstrasjoner og mediedekning, både i USA og internasjonalt.

– Hvor mange svarte blir drept av politiet i periferien i São Paulo, eller i Río de Janeiro, eller i andre byer, i løpet av ei uke? Og her løfter ingen en finger. Ingen media vil dekke de sakene her. Hvorfor? Fordi det ikke er eksepsjonelt. Det er normalt, forteller Beth.

En alternativ bloco

Det dunderer gjennom Anhangabaú-dalen. De ulike gruppene har samlet seg til en stor organisert masse. Midt i står Beth kledd i grønt, fargen til hennes Orixá Oxóssi, og løfter armene i været. Danserne, a corte, står formert på venstre flanke, bakerst fire rekker med alfaia, stortromma fra den nordøstlige musikkstilen Maracatu, foran dem igjen risler flere rekker

med fargerike Xequerê, fulgt av det eneste genuine afrikanske instrumentet, Djembe, en tromme du kan spenne fast rundt midja. Helt foran står bærerne av Ogum, guden av all transport og jern, uten han kommer du ingen vei. Dette illustreres ved instrumentet Agogô. På siden av opptoget står de ni kvinnelige vokalistene, og rundt sirkulerer stylte-danserne eller «himmelens guder», som Beth heller vil kalle dem.

– Danserne går på stylter for å strekke seg fra jorda, orun, mot himmelen, Aiye.

Karneval – en kommersiell fest

Under karnevalet i São Paulo samlet Ilú rundt to-tretusen de første gangene de var med, men i fjor kom rundt 15 000 for å følge dem. – hvem vet, kanskje det dobler seg igjen til neste år, sier Beth. Ilú Obá de Min skiller seg ikke ut bare fordi de er kvinner. Ved å legge vekt på det tradisjonelle, er denne karnevals-blocoen like mye opptatt av det spirituelle, som av festen og musikken. Hvert år velger de et tema de vil fokusere på. Ved forrige karneval viet kvinnegruppa hele sin presentasjon til den svarte forfatteren Carolina Maria de Jesus.

.....
«Karnevalet har endret karakter i Brasil hevder Beth, de gamle tradisjonene har blitt byttet ut med det hun kaller en kommersiell fest.»
.....

Karnevalet har endret karakter i Brasil, hevder Beth, de gamle tradisjonene har blitt byttet ut med det hun kaller en kommersiell fest.

– Folk stopper opp når de ser Ilú begynne å spille. Vi går ned på knærne, lener hodene våre mot jorda, orun, og ber Xangô om å gi oss tillatelse til å spille for han. Når vi har fått tillatelsen bærer vi en vind fra Orixáen Iansã, en gudinne som alltid vil ha mer, og Xangô er heller ikke fornøyd med mindre han får det beste.

Og det er ikke gruppa Ilú Obá De Min heller. Kvinnene bærer med seg både speilet, det estetiske og vakre, og sverdet trykt mot brystet. ♀

Alfaia, stortromma fra det nordøstlige Brasil, blir manøvrert av fire rekker.

Danserne, «himmelens guder», på meterlange stylter er samlet for øving.

Midt i flokken av trommeslagere og dansere står den grønnkledd Beth, fargene til hennes Orixá Oxóssi, og løfter armene i været.

En fusjonens mester

Hva var det med gnawamallam Mahmoud Guinia som gjorde at han hadde slik appell musikkverdenen over? Hvordan greide han det mesterstykket å trekke gnawatradisjonen fram i lyset og gjøre den kjent for et verdenspublikum?

JORUNN FATIHA BENMALEK

SAMORA

Mallam Mahmoud Guinia døde, den 2. august i år etter lengre tids sykdom. I sin kondolanssehilsen sa marokkanske kong Mohammed 6. at han var dypt beveget over Guinias bortgang. Kongen konstaterte at den autentiske gnawakunstformen med dette hadde mistet et av sine symboler.

Videre mintes kongen avdøde Guinias evne til å holde fast ved den genuine arven fra gnawa. At Marokkos konge offentlig uttrykte sin kondolanse og oppriktige medfølelse overfor Guinias familie, venner og trofaste publikum, viser hvilken posisjon Guinia hadde i hjemlandet.

Arven fra forfedrene

Avdøde Mahmoud Guinia ble født i 1951 i atlantehavsbyen Essaouira, Marokko. Guinia var fra en etablert gnawafamilie; han var nest eldste sønn av den store mallam, mester, Boubker Guinia (1927-2000) og Aisha Qabral. Begge Guinias bestefedre kom fra det som i dag er Mali.

Allerede som 11-12-åring begynte Guinia å spille den svært karakteristiske trestrengers bassen guembri (gembri). Som 20-åring begynte han å delta i lilat, gnawaenes spirituelle tradisjoner som foregår nattetid. Hele Guinia-familien deltar i gnawatradisjonen, også kvinnene. Brødrene Mokhtar og Abdellah Guinia er mestere, og Mahmoud Guinias to sønner følger, tradisjonen tro, i farens fotspor.

Marokkos gnawatradisjon er en blanding av afrikanske, berbiske og arabiske elementer og ritualer. Gnawabrorskapet er etterkommere etter slaver fra Mali, Guinea og Ghana ført nordover av handelsmenn for å arbeide i den marokkanske sultanens store vaktstyrke.

Musikken, som har vært så tett forbundet med gnawafolkets historie i diasporaen, ble en måte å uttrykke spiritualiteten på. Selv om mye av innflytelsen

Et av de siste bildene av mallam Mahmoud Guinia. Bildet er tatt på årets gnawa-festival i Essaouira

som formet musikken, kan spores tilbake til landene sør for Sahara, spesielt det vestlige Sahel, er utøvelsen av gnawa konsentrert til Marokko og Algerie.

En dypt respektert musiker

Mahmoud Guinia var en anerkjent mallam innen den dypt spirituelle gnawatradisjonen. Han både sang, og spilte guembri, trommen kalt ganga eller tbel og de karakteristiske jernkastangettene qarqab. Det er guembri, ofte kalt hajhouj, som gir gnawamusikken den karakteristiske basslyden.

Guinia var en universell musiker åpen for verdens musikk som han på en harmonisk måte flettet sammen med gnawatradisjonene. Som eksponent for den genuine gnawamusikken ble han høyt respektert når det gjaldt tekstene - måten å spille, synge og danse på. Han var alltid lojal overfor arven fra forfedrene, samtidig som han var en mester på området fusjon.

.....
«Det fantes ikke noe «gnawaalbum» før Mahmoud Guinia begynte å lage dem. Han var blant de første til å gjøre kommersielle opptak (...), og han var svært produktiv.»
.....

Opptak og innspillinger

Det fantes ikke noe «gnawaalbum» før Mahmoud Guinia begynte å lage dem. Han var blant de første til å gjøre kommersielle opptak av musikken fra gnawaenes rituelle repertoar, og han var svært produktiv. Både marokkanske og utenlandske plateselskaper gjorde opptak med Guinia, og han samarbeidet med utallige vestlige musikere.

På 1970-tallet produserte det marokkanske plateselskapet Fikriphone i Agadir Guinias første kassetter

Mallam Mahmoud Guinia med sønnen Hamza på Melafestivalen 2012.

Foto Sakina Benmalek

med opptak av både live lilaseremonier, gnawaseremonier som varer hele natten, og opptak i studio.

Senere album i Marokko ble utgitt på Tichkaphone i Casablanca og flere andre selskaper. Opptakene med Guinia spiller på hele gnawaregisteret – live opptak fra ritualer, studioopptak i tradisjonell stil eller i fusjon, opptak fra den mer populære delen av repertoaret og fra den tunge transesiden.

Selv om Guinia deltok i ulike fusjonsprosjekter opp gjennom årene, var hans berømmelse basert på innsatsen innen rituell gnawa, hans mange opptak av gnawamusikk og måten han representerte gnawatradisjonen på nasjonalt.

Melafestivalen i Oslo

Mahmoud Guinia var flere ganger i Norge, blant annet på Melafestivalen i 2012, hvor han sammen med sin yngste sønn Hamza fusjonerte med Bugge Wesseltuft. Samora hadde æren av å intervju Guinia (Samora 1/2013), og på spørsmålet om trenden med å spille fusjon kan ødelegge for gnawamusikken, svarte mesteren at ekte gnawaer tar godt vare på tradisjonen. Guinia uttrykte

«Essaouiras gnawafestival har forandret gnawamusikkens overflate ved å fusjonere dens spirituelle kjerne med beslektede sjangre som jazz, blues, reggae og hiphop.»

håp for framtida ettersom gnawakulturen i dag er kjent av alle, og fordi nivået er høyt.

En verdensfestival i Marokko

Siden 1970-tallet har magiske Essaouira vært kultbyen for hippier og vestlige rockemusikere. Medinaen, gamlebyen i Essaouira, ble i 2001 satt på UNESCOs verdensarvliste for sin unike arkitektur. Nordmenn kjenner nok den blå og hvite byen mest for å ha inspirert Thorbjørn Egner til å skrive historien om Kardemomme by.

I dag er den svært sjarmerende kystbyen mest kjent for The Essaouira Gnaoua and World Music Festival, en årlig firedagers feiring av gnawa. Hvert år tilbyr festivalen et overflodsprogram hvor en legger vekt på gnawatradisjonen i alle sine varianter, samtidig som jazzmusikere og representanter

for verdensmusikk inviteres til å opptre.

Flere musikere med internasjonalt ry har kommet til festivalen utelukkende for å spille med Mahmoud Guinia. Den avdøde musikeren har siden festivalens oppstart i 1998, hatt fast plass på det årlige festi-

valprogrammet. Festivalen er ham stor takk skyldig både som trekkplaster og for den unike fusjonen med musikere innen sjangre fra hele verden.

Tradisjon og fusjon

Det var i Marokkos største by Casablanca at Mahmoud Guinia i 1994 gjennomførte sin første store fusjon. Dette unike musikalske møtet var med den amerikansk-meksikanske supergitaristen Carlos Santana, som i sin tur hadde sitt musikalske gjennombrudd på Woodstock-festivalen i 1969.

Et annet legendarisk musikk møte fant sted i 1994, da Guinia og den spirituelle jazzmusikeren Pharoah Sanders spilte inn CD-en «The Trance of Seven Colors» med Bill Laswell som produsent. Tre år senere fulgte så et konsertalbum med den amerikanske jazzmusikeren Hamid Drake på trommer og den tyske saksofonisten og klarinettisten Peter Brötzmann.

På selve gnawafestivalen har Guinia samarbeidet med musikere som legendariske Adam Rudolph, Will Calhoun, Issaka Sow, Aly Keita, Daby Touré, for å nevne

noen få. Også grupper fra Sør-Amerika, Afrika og til og med Asia, har vært i fusjon med Guinia.

Under festivalen får publikum oppleve øyeblikk av enestående musikalsk lykke, takket være de stadig nye fusjonene. Den aller vakreste fusjonen i festivalens levetid mener mange må ha vært den mellom mallam Mahmoud Guinia og den kubanske pianisten Omar Sosa. De to betydelige musikernes forening av afro-kubanske rytmer og gnawamusikk var et privilegert musikalsk øyeblikk.

I et krysningspunkt mellom dialog og utveksling inkluderer gnawafestivalen alle dagens musikalske strømninger, samtidig som den er sentrert rundt gnawamusikken i dens mange varianter. Fusjonen mellom gnawa og verdensmusikk avstedkommer alltid verk av unik kulturell, kunstnerisk og menneskelig verdi, og det er nettopp dette som gir festivalen deres enestående verdensry.

Essaouiras gnawafestival har forandret gnawamusikkens overflate ved å fusjonere dens spirituelle kjerne med beslektede sjangre som jazz, blues, reggae og hiphop. De kjente musikerne som deltar hvert år, utveksler og mikser sin egen musikk med gnawamusikken. De skaper med dette en av de største publikumsfestivalene i Marokko, og samtidig en av de mest spennende jam sessions i verden.

Arven videreføres

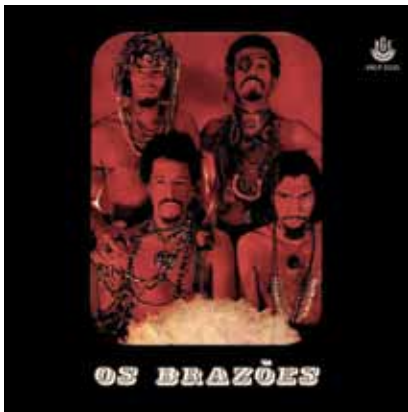
Guinia markerte seg som verdens gnawaambassadør og vil alltid være Essaouiras og Marokkos stolthet når det gjelder genuin gnawamusikk. Han var en av de første som eksporterte musikken til verden, både i konserter og på plateopptak. Guinia deltok i utallige festivaler verden over; i Norge, Spania, Frankrike, Italia, Japan, Canada, Østerrike, Belgia, Nederland osv.

For Guinia-familien var forfedrenes kunstform, gnawamusikken, et slektsanliggende og en arv. Takket være den årlige festivalen i Essaouira er arven fra forfedrene bevart for ettertiden. Arvtakeren, Mahmoud Guinias eldste sønn Housam, sto allerede klar til å overta

posisjonen som mallam og følge forfedrenes oppgatte vei, den ekte og autentiske gnawa.

I år deltok Guinia i den 18. i rekken av gnawafestivaler i hjembyen Essaouira, og årets festival skulle altså bli den siste for den høyt respekterte mesteren. Både som menneske og som musiker etterlater Mahmoud Guinia seg et stort tomrom både i hjembyen Essaouira i Marokko og i verdensammenheng. Med sin unike karisma og sitt dyptføyte smil ble han et uforglemmelig minne som varmer hjertene og nærer sjelene. 📍

.....
«Guinia markerte seg som verdens gnawaambassadør og vil alltid være Essaouiras og Marokkos stolthet når det gjelder genuin gnawamusikk.»

Os Brazões – «Os Brazões»
Mr Bongo 1969/2015

Alceu Valença – «Molhado de Suor»
Sol Re Sol 1974/2015

Tribo Massáhi – «Estrelando Embaixador»
Goma Gringa Discos/Rush Hour 1972/2015

Nostalgi for samtiden

Var ikke 2015 det beste året for ny musikk på lenge? Det lages mer og bedre musikk enn noen gang. Den største forskjellen er at måten vi konsumerer musikk på er i endring, takket være strømmetjenester. Samtidig tar man seg selv i å savne å høre på musikk på gamlemåten: Forelske seg i et album, og høre det i det uendelige.

ENDRE DALEN

SAMORA

Slutten av året er tid for lister, oppramsinger og årskavalkader. Aviser, tidsskrifter, musikkmagasiner og blogger overgår hverandre i å hylle det som skal være årets beste låter, musikkvideoer og album. Det nedlagte musikkmagasinet ENO har til og med gjenoppstått i bokform, for å belyse kjente og ukjente sider ved musikkåret 2015. Det interessante er at en god del av artiklene i ENO-boka bærer på nostalgi for musikk som strekker seg mye lenger enn et år tilbake.

I internasjonale medier begynner det å bli mer og mer vanlig å liste opp samlealbum og reutgivelser. Derfor har jeg plukket ut fjorten internasjonale album som har blitt gitt ut på nytt i år, og som holder seg uvanlig godt. For å holde det litt spesifikt, konstruerte jeg premissene at albumet opprinnelig skulle være gitt ut på vinyl (dermed falt Ata Kaks kassetutgivelse med skrudd hiplife Obaa Sima ut gitt), ikke være et samlealbum, og være spilt inn med musikere fra ikke-vestlige land.

Kanskje som følge av disse premissene endte jeg opp med album opprinnelig utgitt mellom 1969 og 1980. Det betyr ikke nødvendigvis at verdens beste musikk ble gitt ut da – men at dette sannsynligvis var album-formatets storhetstid. Tilfeldighetene spiller nok også en rolle. De fleste av mine øde-øy-album er jo tross alt hiphopalbum.

Os Brazões – «Os Brazões»

Siste halvdel av 1960-årene var en brytningstid i brasiliansk kunst og kultur. Tropicália-bevegelsen som omfattet visuell kunst, teater, poesi, film og musikk, konfronterte mannen i gata med avantgarden og de tradisjonelle puristene med utenlandske innflytelser. Os Brazões' selvtitulerte album fra 1969 står igjen som et av den brasilianske tropicáliabevegelsens mest underkjente album. Bandet backet ofte Tom Zé og en av tidens største stjerner, Gal Costa, men spilte angivelig aldri inn noe musikk med henne. Samba R&B og psykedelia er de viktigste strømningene. En ny brikke har omsider falt på plass i tropicália-puslespillet.

Alceu Valença – «Molhado de Suor»

Utenom den velkjente tropicáliaen har Brasil et enormt mangfold av musikk. Noe av den mest etterspurte musikken blant platesamlere er musikken fra nordøst i landet, som kombinerte psykedelia med

rural folkemusikk. Et løst kollektiv av musikere som inkluderte navn som Alceu Valença, Flaviola, Marconi Notaro, Zé Ramalho, jobbet alle med Lula Côrtes, særlig kjent for albumet «Paebiru».

Musikken deres var et heksebrygg av afrikansk og urfolkets musikk, og var fremfor alt «Nordestino», for å bruke Côrtes egen beskrivelse av folket fra nordøst. Det siste «funnet» fra denne sounden er Alceu Valença, som med sin «Molhado de Suor» i 1974 integrerte

«'Molhado de Suor' viser en særegen side ved brasiliansk musikk man kanskje aldri har hørt verken før eller siden.»

rockeinstrumentering inn i et amalgam av instrumenter som dulcimer, fløyte, bandolin, bratsj og fiolin. «Molhado de Suor» viser en særegen side ved brasiliansk musikk man kanskje aldri har hørt, verken før eller siden.

Tribo Massáhi

– «Estrelando Embaixador»

Bossa nova er i dag sammen med samba de mest kjente musikkformene fra Brasil. Selv om førstnevnte er kjent som musikk av den i hovedsak hvite middelklassen, og sistnevnte den svarte underklassen, er begge en del av en populærmusikalsk tradisjon. Tribo Massáhis «Estrelando Embaixador» (1972) er langt i fra bossa og heller ikke samba. Vi er altså dypt inne i musikk fra Brasil nå. Den synkretiske religionen candomblé er sentral hvis man skal se nærmere på Massáhis uttrykk. Albumet viser gjennom to lange jam-sessions hvor nært forbundet musikken i Brasil er med musikken i Afrika. Hadde det ikke vært for funk-bass og psych-gitar kunne man trodd dette var tradisjonell afrikansk musikk.

Eduardo Mateo & Jorge Transante

– «Mateo Y Transante»

Fra ett av verdens største og mest befolkede land til ett av de minste og minst befolkede. Innklemmt mellom Brasil og Argentina finner vi Uruguay, hvor Eduardo Mateo er født og oppvokst. Musikken til Mateo, kanskje spesielt «Mateo Solo Bien Se Lame» (1972), har blitt sammenlignet med akustisk Caetano Veloso, og er også lett å sammenligne med Victor Jara.

Musikken på «Mateo Y Transante» klarer likevel – uten Veloso og Jaras noen ganger eksplisitte politiske innhold – å være poetisk, melankolsk og søkende på et helt annet nivå. Stemmen hans har også gjennomgått en metamorfose på dette albumet – noe mange avfeide som et resultat av psykisk sykdom. Perkusjonisten Jorge Transante spilte på et smørgåsbord av afrolatinske perkusjonsinstrumenter, noe som skapte en magisk, men lavmælt stemning.

Amara Touré – «1973-1980»

Hvorfor var den mest populære musikken på det afrikanske kontinentet lenge kubansk musikk? Svaret er kanskje at det er så mye som forbinder musikken og menneskene på de to sidene av havet, at det lett kan oppstå forvirring om hvorvidt rumba egentlig er kubansk eller kongolesisk. Amara Touré, født i

Guinea, vokst opp i Dakar og nærmest en nomade på det afrikanske kontinentet i mange år, føyer seg inn i den kubanskinspirerte tradisjonen. Han albumdebuterte i 1980 med «Amara Toure Et L'Orchestre Massako», hvis originalpressing skifter eier for tusener av kroner nå om dagen.

Takket være Analog Africa, er albumet tilgjengelig igjen i sin helhet på disc to av dette dobbeltalbumet. I følge Analog Africa er dette blant de beste albumene med afrikansk musikk noensinne.

Amara Touré og orkesteret hans kan sammenlignes med mer berømte Orchestra Baobab. I dag er han et mysterium ingen vet hvor er.

Amanaz – «Africa»

I løpet av de siste fem-seks årene har den zambiske zamrock-scenen, som var på sitt høydepunkt rundt 1975, hatt noe av en renessanse. Shadoks og Now-Again har lenge jobbet med å gjøre band som Witch, Ngozi Family, Rikki Illilonga & Musi-O-Tunya tilgjengelig igjen. Tidligere i år kom plata mange mener er den beste innen sjangeren, Amanaz' «Africa». Jeg tror hemmeligheten bak den voksende interessen er blandingen av innflytelser fra svart funk og afrobeat, som Bootsy Collins og Fela Kuti, og hvit rock, som Black Sabbath og The Velvet Underground (sistnevntes «Sunday Morning» inspirerte visstnok sangen «Sunday Morning» med samme navn fra «Africa»).

Det er mange høydepunkter her, og plata har et slags dystert mørke over seg, i tillegg til et til tider ganske politisk innhold. Andre zamrock-reutgivelser fra i år som er verdt å få med seg, er Keith Mlevhus samle-LP «The Bad Will Die 1976-1979» (Strawberry Rain) og Chrissy Zebby Tempo & Ngozi Familys «My Ancestors» (Mississippi/Exiled).

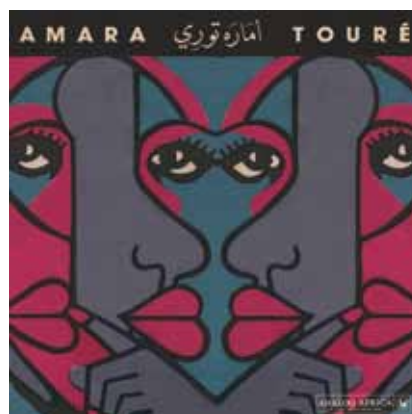
Mary Afi Usuah

– «Ekpenyong Abasi»

Mary AFI Usuah studerte opera i Roma, og turnerte i en periode med Led Zeppelin og Duke Ellington, rundt i Europa. Med hennes album «Ekpenyong Abasi», viste hun en vokal rekkevidde de fleste av hennes mannlige kontemporære nigerianske Fela-kopier bare kunne drømme om. Musikken som backer henne er avslappet, henslengt og funky. De nærmeste referansene går til Lijadu Sisters og Christie Azumahs «Din Ya Sugri» også gitt ut av Voodoo Funk i 2013.

Eduardo Mateo & Jorge Transante
– «Mateo Y Transante» Lion Productions 1975/2015

Amara Touré «1973-1980» Analog Africa
(Inkludert «Amara Toure Et L'Orchestre Massako» 1980/2015)

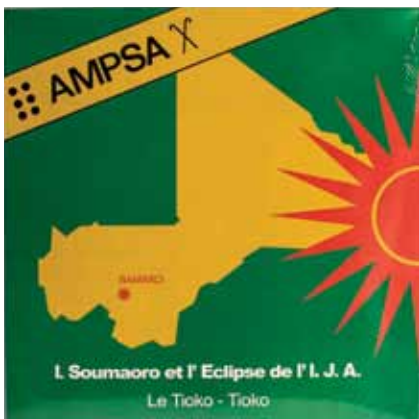
Amanaz – «Africa»
Now-Again 1975/2015

Mary Afi Usuah – «Ekpenyong Abasi»
Voodoo Funk 1975/2015

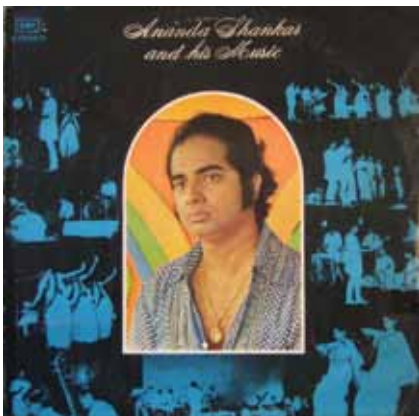
Rim Kwaku – «Rim Arrives» BBE 1980/2015

Idrissa Soumaoro et l'Eclipse de l'I. J.A. «Le Tioko - Tioko» Mississippi/Change/Singalongfighter 1978/2015

Francis The Great – «Ravissante Baby» Hot Casa Records 1977/2015

Ananda Shankar – «Ananda Shankar and His Music» Far Eastern Sunshine 1975/2015

Rim Kwaku – «Rim Arrives»

Rim Kwaku fra Ghana befant seg i Los Angeles da Quincy Jones tilbød ham en plass i sitt eget band. Quincy Jones fikk imidlertid kalde føtter. En av Kwakus daværende bandkompiser truet Jones med søksmål hvis Kwaku gikk, trolig av sjalusi. Mye trøbbel skjedde i kjølvannet, men Kwaku klarte omsider å spille inn det briljante afrodisco-albumet «Rim Arrives», som også inneholder tydelige spor av funk og salsa.

Idrissa Soumaoro et l'Eclipse de l'I. J.A. – «Le Tioko - Tioko»

Mississippi Records har i en årrekke levert klassikere på rekke og rad – alt fra amerikansk punk, blues og gospel, til ethio-jazz, ørkenblues, zamrock, calypso, raag, gate-gamelan, rebetiko og mere til. Nå har labelen tatt opp tråden fra fire-fem år tilbake, da de ga ut en trilogi med album fra Mali, som blant annet inkluderte Orchestre Rail-Band de Bamako med Salif Keita. Litt senere gikk Keita over til Les Ambassadeurs, som på den tiden inkluderte Idrissa Soumaoro. Sistnevnte var også lærer på en blindeskole i Bamako, hvor han formet bandet l'Eclipse sammen med elevene Amadou Bagayoko og Mariam Doumbia, som var sentrale på Soumaoros album «Le Tioko - Tioko».

Som kjent var det ikke før over tjuen år senere at Amadou & Mariam slo gjennom internasjonalt med «Dimanche A Bamako», takket være at de hadde Manu Chao bak spakene. I 1980 giftet Amadou & Mariam seg, og det var på «Le Tioko - Tioko» (1978) det fruktbare partnerskapet startet. «Djama», fra det albumet, dukket 30 år senere opp på «Welcome To Mali». «Le Tioko - Tioko» er en av de beste LPene med musikk fra Mali jeg har hørt. Det sier ikke rent lite.

Francis The Great – «Ravissante Baby»

Årets beste feelgood-repress var opprinnelig sunget av en gutt på seks/sju år med foreldre fra Kamerun og Nigeria. Det finnes lite informasjon om «Ravissante Baby» (1977), som ble spilt inn i Paris med profesjonelle studiomusikere i følge et intervju med den nå voksne Francis Mbarga. Musikken inneholder hint av kongolesisk rumba, funk, soukous og disco og låter uvanlig friskt. Ikke rart at den norske techno- og space disco-

pionéren Bjørn Torske anbefalte plata som «sin sommermusikk» i et intervju med Smug i juli.

Ananda Shankar – «Ananda Shankar and his Music»

Ananda Shankar var nevøen til Ravi Shankar, og ble kjent på tampen av den psykedeliske æraen. Fra slutten av 1960-tallet var både den eldre og den yngre Shankars instrument, sitar, et ikke uvanlig instrument i vestlig pop og rock. The Beatles og The Rolling Stones, med deres monsterhits og udødelige klassikere «Norwegian Wood» og «Paint It Black», er vel kanskje de beste eksemplene på dette. Simultant viste Simla Beat-samlingene som ble gitt ut av det indiske tobakkselskapet Simla i 1970 og 71, hvordan vestlig garasjerock like gjerne kunne spilles i India av band som X'Lents, the Black Beats og Confusions.

Når du hører «Ananda Shankar and his Music» spilt inn i India, er det derimot fristende å betrakte det fra en annen vinkel: Integrering av vestlig musikk i indisk musikk. På «Ananda Shankar And His Music» hører man dronete sitar, pirrende fløyte, ellevill moogsynth, lidenskapelig hindivokal, rocka gitar, lekende tabla, og funky trommer og bass. Albumet kombinerer psych-funk og -rock med raag og thaal i noe som vanskelig kan beskrives som noen av delene.

Babla & His Orchestra – «Babla's Disco Sensation»

Denne kom riktignok ut i fjor i en uoffisiell utgivelse, men som den groover, denne miksen av disco, boogie og bollywoodrytmer. Ikke siden gjenoppdagelsen av Charanjit Singh's «Ten Tags To A Disco Beat» har fans av indisk og elektronisk musikk fått mer hakeslepp enn ved gjennomlytting av denne. Raga, sitar og fløyte er like selvsagt i denne sammenhengen som moogsynth og electro-funk. Babla er også lillebroren til hindifilmkomponistene Kalyanji Anandji, som er velkjente i India og stadig mer kjente blant et yngre publikum i Vesten. Hiphopartister som Jaylib (Madlib & J. Dilla), Mos Def, DJ Shadow & Dan The Automator har alle stjålet (samlet) fra musikken deres.

Hosono & Yoko – «Cochin Moon»

På slutten av 1970-tallet dro den eksperimentelle musikeren

Babla & His Orchestra – «Babla's Disco Sensation»
Uoffisiell utgivelse/Polydor 1980/2014

Hosono & Yoko «Cochin Moon»
Uoffisiell utgivelse/King Record Co 1978/2015

«Lost Shadows: In Defence Of The Soul. Yanomami Shamanism, Songs, Ritual, 1978» Sub Rosa 1980/2015

Haruomi Hosono og popkunstneren Tadanoori Yokoo til India, for å la seg inspirere til sitt kommende samarbeidsprosjekt. De to japanerne ble særlig påvirket av Bollywood, og bestemte seg for å spille inn et album med filmmusikken til en tenkt Bollywoodfilm. Bandkompisen til Hosono fra Yellow Magic Orchestra, Ryuichi Sakamoto, bidro på det som skulle bli et lengre samarbeid mellom de to. Underlig nok er omtrent det eneste som vitner om Bollywood omslagskunsten av Yokoo. Kun «Hum Ghar Sajan», som høres litt ut som raga á la «Indian Aartis» fra Babla's Disco Sensation (se over), har virkelig en følelse av India.

Albumet er alt for sært til å kunne sammenlignes med popmusikken til Yellow Magic Orchestra eller den mer konvensjonelt oppbygde exoticaen på tidligere album av Hosono. Resten av plata inkluderer syntetiske insektlyder, pludrende blipp-blopp-lyder, og lyder som høres ut som en fusjon av gamelan og acid-musikken i det påfølgende tiåret.

«Lost Shadows: In Defence Of The Soul. Yanomami Shamanism, Songs, Ritual, 1978» – Innspillinger av David Toop

På andre siden av jordkloden, samme året som Hosono spilte inn sin «Cochin Moon», befant David Toop seg midt i tjukkeste Amazonas med mål om å gjøre opptak av urfolket fra grensetraktene mellom Venezuela og Brasil. Resultatet var «Lost Shadows», et genuint fascinerende feltopptak som ikke egner seg til å sette på i normale «vestlige» sosiale sammenhenger.

På «Lost Shadows» hører man flere steder, innimellom sjamanistisk sang og barnesang, selve urambient-musikken: Fuglekvitter, frosker, insekter og gresshopper – det samme Hosono gjenskapte ved hjelp av synther og elektronikk på sin «Cochin Moon». Musiker og forfatter Toop har særlig tatt til orde for ambient – musikk som skal kunne engasjere lytteren like mye som den skal kunne flyte i

«På «Lost Shadows», hører man (...) selve urambient-musikken: Fuglekvitter, frosker, insekter og gresshopper.»

bakgrunnen. Han regnes blant de fremste teoretikerne på feltet ved siden av Brian Eno.

Det er vanskelig å snakke om Toop uten å nevne forfatterskapet som omfatter «Rap Attack» (1984), som er en av de første klassiske bøkene om hiphop, og «Ocean of Sound» (1995), som er en reise i tid og fantasi med utgangspunkt i Debussys møte med indonesisk gamelan på verdensutstillingen i 1889. Ferden opp Orinocoelva som «Lost Shadows» ble den endelige dokumentasjonen på, skildres også i denne boka – så vel som i essyet som følger med denne utgivelsen. I «Exotica» (1999) bygde han videre på Vestens møte med det eksotiske – særlig i musikk og litteratur, inkludert intervjuer med så ulike musikere som Nusrat Fateh Ali Khan, Haruomi Hosono, Boo-Yah T.R.I.B.E. og Burt Bacharach. 🎧

Luaka Bop skal fremover relansere alle albumene til William Onyeabor

Bonus: William Onyeabor

«Atomic Bomb» ble gitt ut Black Friday i år i begrenset opplag, selv om de mest interesserte sikkert skaffet seg de to boksettene som Luaka Bop lanserte på tampen av fjoråret. Onyeabor har en omfattende katalog som inkluderer disco, funk, afrobeat, og utover 1980-tallet electro-funk og synth-pop. Han hadde en kunstnerisk utvikling som kun kan sammenlignes med størrelser som The Beatles, Parliament-Funkadelic, Prince eller Outkast. Den eneste fra Vest-Afrika som i det hele tatt var i nærheten var Francis Bebey. Men der Bebey lagde bisarr etnografisk electronica, lagde Onyeabor smittende pop. Nå fremover blir alle albumene til Onyeabor tilgjengelige for salg igjen.

Home

*no one leaves home unless
home is the mouth of a shark
you only run for the border
when you see the whole city running as well*

*your neighbors running faster than you
breath bloody in their throats
the boy you went to school with
who kissed you dizzy behind the old tin factory
is holding a gun bigger than his body
you only leave home
when home won't let you stay.*

*no one leaves home unless home chases you
fire under feet
hot blood in your belly
it's not something you ever thought of doing
until the blade burnt threats into
your neck
and even then you carried the anthem under
your breath
only tearing up your passport in an airport toilets
sobbing as each mouthful of paper
made it clear that you wouldn't be going back.*

*you have to understand,
that no one puts their children in a boat
unless the water is safer than the land
no one burns their palms
under trains
beneath carriages
no one spends days and nights in the stomach of a truck
feeding on newspaper unless the miles travelled
means something more than journey.
no one crawls under fences
no one wants to be beaten
pitied*

*no one chooses refugee camps
or strip searches where your
body is left aching
or prison,
because prison is safer
than a city of fire
and one prison guard
in the night
is better than a truckload
of men who look like your father
no one could take it
no one could stomach it
no one skin would be tough enough*

*the
go home blacks
refugees
dirty immigrants
asylum seekers
sucking our country dry
niggers with their hands out
they smell strange
savage
messed up their country and now they want
to mess ours up
how do the words
the dirty looks
roll off your backs
maybe because the blow is softer
than a limb torn off*

*or the words are more tender
than fourteen men between
your legs
or the insults are easier
to swallow
than rubble
than bone
than your child body
in pieces.*

*i want to go home,
but home is the mouth of a shark
home is the barrel of the gun
and no one would leave home
unless home chased you to the shore
unless home told you
to quicken your legs
leave your clothes behind
crawl through the desert
wade through the oceans
drown
save
be hunger
beg
forget pride
your survival is more important*

*no one leaves home until home is a sweaty voice in your
ear
saying-
leave,
run away from me now
i dont know what i've become
but i know that anywhere
is safer than here*

Warsan Shire

Samtaler

Pop Grenade: Dispatches from Musical Frontlines (Off The Page 2016) Kunstnernes hus 23. januar 2016

Forfatter Matthew Collin i samtale med Anne Hilde Neset om musikk brukt som agent for endring – fra radikal rap til anarkistiske sound-systems, fra pop-propaganda i autoritære stater til musikalsk motstand i Russland. The Wire og nyMusikk arrangerer Off The Page, en endagsfestival som sier den skal utdype diskursen om musikk og lyd.

TEDxOsloSalon (Conscious Cities & City Development) Kulturhuset 28. januar 2016

TED (engelsk forkortelse for Technology, Entertainment, Design) har opprettet et lokalt, selvorganisert arrangement kalt TEDxOslo. Arrangementet på Kulturhuset skal ta opp byutvikling og kulturens rolle.

Bjørnvika og Groruddalen er blant de mest omtalte bydelene i Oslo i det siste. Foredragsholdere vil bli annonsert nærmere arrangementet.

Stand-up

Kevin Hart: «What Now»-tour Oslo Spektrum 25. januar 2016

Den amerikanske moromannen Kevin Hart er Norgesaktuell igjen. Denne gangen på Oslo Spektrum hvor han skal prøve å få frem latterkulene fra nordmenn preget av den lange og kalde mørke tiden.

Hart er kjent fra komedier som Get Hard (2015) og Ride Along (2014). Selvironi og observasjons-humor er hans fremste varemerke.

Festivaler

Djangofestivalen Cosmopolite 22. - 23. januar

Hvert år siden 1980 er den kano-niserte sigøynnergitaristen Django Reinhardt blitt hyllet gjennom en egen festival på Cosmopolite i Oslo.

Hot Club de Norvège, Amati & Dorado Schmitt Quartet, Nitcho Reinhardt Trio, Stian Vågen Nilsen & Gildas Le Pape, Jeremie Arranger, Angelo Debarre quartet, Biel Ballester Trio er artistene som står på scenen i år.

BY:LARM 2016 2. - 5. mars 2016

Hvert år søker 1500 band og artister om å være med på bransjefestivalen BY:LARM. Nytt av året er at artister fra hele verden kan søke.

På plakaten står blant annet R&B-sangeren Cherrrie, punkbandet Bob Hund, Vampire Weekend-bassisten Baio, rapperen Mwuana, jazzkattene Fred Fades & Eikrem og produsenten Hasta – som nekter å binde seg til en sjanger. Få også med deg relevante seminarer, foredrag og workshops på dagtid.

Kino

«Welcome To Norway» Settes opp på kino i Oslo Premiere 4. mars 2016

Settingen i denne filmen er et asylmottak med kulturkriger og griske mottaksprofitører.

– En erfaren amerikansk film-regissør har snakket om «filmene som lager seg selv»; han mente at to-tre av hans 50 filmer tilhører denne kategorien. Men selv tviler jeg sterkt på om jeg noen gang vil greie å komme opp med en filmidé som så til de grader vokser til så enorme dimensjoner underveis, sier regissør Rune Denstad Langlo til VG.

Utstilling

Mother Tongue
Galleri 3, 14 (Bergen)
13. november 2015 -
10. januar 2016
– **Buskerud Kunstsenter,**
Drammen, 24.02.-20.03.2016
Kunstnerne i denne utstillingen har vært viktige bidragsytere til å sette den tyrkiske kunstscenen på kartet. Tyrkia regnes nå som en av de mest pulserende samtidskunstscenene globalt. Kunstnerne bak Mother Tongue bruker video som et sentralt medium i kunsten sin, samtidig som de arbeider innenfor en bredere ramme av sosial aktivisme.

Teater

«Klassen vår»
Nationalteatret
Fra 18. februar - 18. mars 2016
Høstens mest kritikerroste teaterstykket «Klassen vår» blir satt opp igjen våren 2016. Ekstraforestillingene er en god mulighet for alle som gikk glipp av dette fremragende stykket. «Klassen vår» er basert på en sann hendelse fra den andre verdenskrig og viser hvor fort venner kan bli fiender. Det er også en skildring av den ondskapen som er en del av menneskenaturen. Det vil si evnen til å dehumanisere den andre slik at det blir enklere å begå avskyelige handlinger.

Konsserter

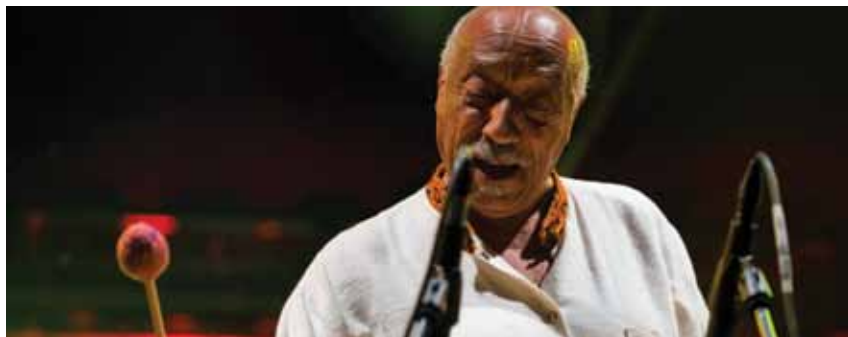
Angel Haze
Rockefeller • 21. januar 2016

Rapperen Angel Haze har gitt ut en lang rekke mixtapes, til gratis nedlasting på Internett, med den kritikerroste «Reservation» fra 2012 som kanskje den viktigste. Debutalbumet skulle komme i 2014, men ble spredd på nettet allerede i desember 2013, noe som førte til et labert salg den første uka. I 2013 spilte Angel Haze på Øyafestivalen. Dette er hennes første klubbkonsert i Norge.

Atlanter
Parkteatret • 6. februar 2016

Atlanter debuterte med sin selverklærte vidderock og albumet «Vidde» i 2013. Albumet førte til en spelemannsnominasjon og topplasseringer på flere kritikeres årsbestelister. Vidderocken henter inspirasjon fra afrikansk ørkenblues, amerikansk deltablues og tysk krautrock. «Atlanter are a straightforward pleasure», skrev musikkavisa NME om debutalbumet. I januar kommer oppfølgeralbumet.

Mulatu Astatke
Cosmopolite • 13. februar 2016

Kongen av ethio-jazz, Mulatu Astatke, returnerer til Cosmopolite i vinter. Mulatu har i et halvt århundre spilt funky etiopisk jazz. Bidraget i ethiopiennes-plateserien, filmusikken til «Broken Flowers», soloalbumene fra 1960-70-tallet og comebacket i det nye årtusenet, regnes som hans største meritter. Han har spilt med folk som Aster Aweke, Girma Beyene og Hailu Mergia, gjerne i samme slengen som på sistnevntes album «Tche Belew».

Statsminister Erna Solberg og statsråd Solveig Horne. Foto: Monica Strømdahl

Regjeringen ut mot hatytringer

I slutten av november signerte statsminister Erna Solberg og barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne en erklæring mot hatefulle ytringer. Med dette forplikter de seg til en innsats for å bekjempe hatytringer.

– I et demokrati er ytringsfriheten umistelig. I Norge står ytringsfriheten sterkt og det skal vi hegne om. Samtidig skal den enkeltes rett til ikke å utsettes for ytringer som oppleves krenkende og er sårende beskyttes, sier statsminister Erna Solberg på regjeringens hjemmeside.

Bollywoodclash

18. desember blir tidenes største Bollywoodclash mellom to av de mest etterlengtede filmene den indiske filmindustrien har å by på i år. Kampen om publikum står mellom den actionfylte «Dilwale» og episke «Bajirao Mastani», da begge har premiere på kino..

«Dilwale» har kongen og dronningen av Bollywood, Shah Rukh Khan og Kajol, i hovedrollene. Sanjay Leela Bhansali har regissert «Bajirao Mastani» og har tidligere levert noen av den indiske filmindustriens vakreste verker. Er du en hardbarka bollywoodfan blir dette et av de vanskeligste valgene du må ta noen sinne.

Karpe Diem
«Lett å være rebell i kjellerleiligheten din»

Karpe Diem

M.I.A.

«Dere er alle samme ulla»

«Dere er alle samme ulla» synger den kritikerroste rap-duoen Karpe Diem i en av sine tre nyeste låter. «Det er lett å være rebell i kjellerleiligheten din». Deler av teksten, inkludert den siterte setningen, er hentet fra diverse kommentarfelt på Internett. Karpe Diem bruker disse sitatene til å angripe noe som har blitt vanligere i Norge: En fremmedfiendtlig og hatefulle samfunnsdebatt, som til og med politikere fra et regjeringsparti tar del i. Den statsråden som får gjennomgå mest i Karpe Diems låt, er den nåværende justisministeren Anders Anundsen (Frp) som blir kalt «en feiging».

Denne bitende musikalske kritikken fikk Frps parlamentariske leder til å reagere med sjokk og vantro. De to andre låtene som ble sluppet samtidig, «Au pair» og «Hvite menn som pusher 50» er samfunnskritikk på sitt beste. Deres bidrag til norsk offentlig samtale er en parallell til den britisk-tamilske artisten M.I.As låt «Borders» som handler om flyktningkrisen. Der synger hun: «Borders/ What's up with that?/ Politics/ What's up with that?» Karpe Diem og M.I.A fanger på hver sin måte tidsånden og samfunnsproblemer som fremmedfiendtlighet og rasisme.

Nå brenner det

Flere asylmottak har i det siste stått i brann. Tilstanden i Sverige er enda verre; 14 mottak er blitt påtent. I Hemsedal ble et asylmottak påtent i november og i begynnelsen av desember skjedde det igjen i Lindås.

To dager etter at hotellet i Lindås ble godkjent som mottak for mindreårige asylsøkere, sto bygningen i brann. Ungdomsskolelærer Geir Tangen er en av mange som har reagert på denne utviklingen. I sitt debattinnlegg i Dagbladet skriver han:

«Å dyrke mennesker som begår alvorlig kriminelle handlinger, og som er villige til å drepe uskyldige uten rettmessig dom, er FASCISME. Slutt å skjule dette bak fine ord som islamkritikere, innvandringskritikere, konservative kristne og terrormotstandere.

Arnulf Øverland ba oss våkne og se hva som skjedde i Europa i 1936. Vi måtte våkne før det var for sent. Den gangen var jødene de notorisk kriminelle rottene og den krypene pesten som måtte bære gule stjerner og se hjemmene sine stå i brann.»

Hadia Tajik

Tillit og bedre samarbeid

Hva skjer når landets største avis inviterer nestlederen i Arbeiderpartiet Hadia Tajik og innvandringskritikeren Hege Storhaug til en samtale? To personer som i realiteten ikke bruker den samme retorikken eller tilnæringsmåten til integreringsproblemer blir enige om selvfølgeligheter som at man skal forsvare demokratiske verdier, likestilling mellom kjønnene, ytringsfrihet m.m. Det hele ender med at Tajik foreslår et hijabforbud i grunnskolen og hun får støtte fra Storhaug.

Hvordan et slikt forbud skal implementeres sier ikke Tajik noe om. Hvorfor dette også er et av de viktigste integreringstiltakene er ikke heller godt å si. Dette utspillet og ønsket om forbudspolitikken har fått motreaksjoner. En av dem er skribenten og legen Bushra Ishaq som skrev i Aftenposten at løsningen er mer tillit og bedre samarbeid, mellom hjem og skole, ikke et forbud.

I en kronikk i Aftenposten 10. desember nyanserer Tajik sitt standpunkt. Hun skriver at hun ikke mener at forbud er løsningen på alt.

Tegning fra boka.

Tegninger i tiden

Reinhard Kleist har tegnet tegneseriebiografien «Der Traum Von Olympia» om den somaliske OL-løperen Samia Yusuf Omar. Omar druknet da hun forsøkte å ta seg over Middelhavet i gummibåt. Kleist har fra før tegnet biografier om Johnny Cash og Fidel Castro. Tegneseriekritiker Morten Harper skrev i november i norske Le Monde diplomatique om denne og nært relaterte verk.

Den rikt illustrerte biografien er en passende kommentar til situasjonen i Europa i det siste. Er ikke kunst en av de viktigste arenaene for å bli kjent med mennesker du ellers kanskje ikke ville hatt noe med å gjøre? Foreløpig er tegneseriebiografien kun tilgjengelig på tysk.

Første i Europa

Musikkhøgskolen i Oslo blir den eneste høgskolen i Europa med undervisning i klassisk indisk musikk. Sudeshna Bhattacharya er fra og med i høst faglærer i klassisk indisk ved høgskolen. Klassekampen intervjuet Bhattacharya i den anledningen, og hun sier at hun har sett at interessen har skutt fart i de siste årene.

– Musikere er interessert i flere musikk-sjangre de kan hente inspirasjon fra. Med sine komposisjoner, improvisasjoner, mikrotoner, instrumenter og spiritualitet, er klassisk indisk musikk noe som vekker nysgjerrighet hos mange.

Faksimile:
Klassekampen Musikkmagasinet
Mandag 28. september 2015

Innvandringsstopp

i ett år fra 1. februar 1975

I Statsråd 10. januar er det fastsatt forskrifter om innføring av innvandringsstopp i ett år med adgang til dispensasjon i visse tilfeller. Stoppen settes i verk fra 1. februar 1975, og omfatter alle som i dag trenger arbeids tillatelse for å ta arbeid eller drive selvstendig næring i Norge. De grupper som ikke trenger arbeidstillatelse, er spesielt omtalt i fremmedforskriftenes § 46, og omfatter bl.a. borgere fra Danmark, Finland og Sverige.

Søknader om arbeidstillatelse som er kommet inn til Statens utlendingskontor før 1. februar 1975 omfattes ikke av innvandringsstoppen. Fra og med 11. januar 1975 gjelder imidlertid i alle tilfeller nye og skjerpede vilkår for innvilgning av arbeidstillatelse. Disse vilkårene legges også grunn for alle søknader som den 11. januar lå til behandling i Statens utlendingskontor.

Dispensasjoner fra stoppen kan bare gis dersom de nye vilkårene for innvilgning av arbeidstillatelse er oppfylt.

Det blir lagt opp til en restriktiv praksis når det gjelder dispensere fra stoppen.

Nærmere opplysninger om vilkår og om dispensasjonsadgang i innvandringsstoppen kan fås ved kamrenes fremmedkontorer eller

Faksimile:

VG Lørdag 18. januar 1975

For førti år siden:

I 1975 ble innvandringsstopp innført i Norge og skulle vare i ett år.

Kommunal- og arbeidsdepartementet